

ANARHIZAM I NASILJE

ZBORNIK

SADRŽAJ

UVOD U ELEKTRONIČKO IZDANJE	1
KLASICI ANARHIZMA	4
Errico Malatesta	
Anarhizam i nasilje	5
Emma Goldman	
Pripremljenost, put ka sveopćem pokolju	11
Alexander Berkman	
Da li je anarhizam nasilje?	18
URBANA GERILA U ITALIJI I INSUREKCIONIZAM	25
Što raditi?	27
Anarhisti i terorizam	29
Alfredo M. Bonanno	
Moralna podijeljenost	32
Razgovor s A. M. Bonannom na radio stanici Blackout	36
REVOLUCIONARNA DRUŠTVENA OBRANA	42
Brian Martin	
Revolucionarna društvena obrana	43

BLACK BLOC	51
Izjava za javnost Anarhističkog crnog bloka	54
Maggie, Rayna, Michael i Matt [The Rock Bloc Collective]	
Pripisujući to muškanarhiji	56
[odgovor autora i autorica]	
Muškanarhija	60
PROMIŠLJANJE NASILJA	66
Luka	
Nemoguća i nejasna linija između nasilja i nenasilja	67
Nikolina Majdak	
O slabim istinama	70
Robert Posavec	
Otpor u digitalnoj eri	72
Marko Rusjan	
Opravdavanje nasilja	79
Dražen Šimleša	
Zar '68 nije prošla ili zašto Black Block neće uspjeti?	83
Marko Tokić	
O nasilju i anarhizmu	94
LITERATURA	96

UVOD U ELEKTRONIČKO IZDANJE

Prije nešto više od četiri godine, točno u trenutku odvijanja demonstracija u Genovi, objavljena je ova knjiga, točnije, njena tiskana verzija. Već tada je bilo jasno kako je potrebno određeno nadopunjavanje novim tekstovima, prvenstveno zbog činjenice da su se okolnosti radikalno promijenile nakon događaja u Genovi, a cijeli niz događaja koji su se odvijali sljedećih godina otvorili su mogućnost stvaranja prave male enciklopedije na temu nasilja i nenasilja.

Ipak, to je nije dogodilo. Ponekad je naprosto nemoguće pratiti dinamiku društvenih zbivanja, pogotovo kada ih želimo opisati i odrediti kroz knjigu, koja je ipak medij prilagođen dokumentiranju nekog određenog razdoblja, a ne praćenju aktualnih zbivanja.

Uostalom, motivacija za objavljivanje ove knjige je činjenica da se anarhizam ili anarhija često koriste kao sinonim za nasilje i destrukciju, pa možemo reći da je ovdje riječ o kratkom presjeku nekih pogleda na tu temu, kao i svojevrsnom određivanju pozicija pojedinih skupina unutar anarhizma. Taj presjek je napravljen kronološki i tematski, pokušavajući time dobiti što jasniju sliku o tome kakvo je stvarno stanje stvari, kako u odnosu na povijest i tradiciju anarhizma, tako i prema aktualnim zbivanjima.

Kroz odabir tekstova sam pokušao izbjegavati tekstove koji bi odveli u puko moraliziranje na temu nasilja, jer takav deklarativan stav (a stavovi koji proizlaze iz morala su nužno deklarativni) ne bi dao sliku odnosa anarhizma (odnosno osoba unutar pokreta) prema nasilju, već bi knjiga završila u moralističkom laprdanju i nadmetanju između nekoliko moralno suprotstavljenih pozicija. To je model koji politički moćnici koriste tijekom svojih javnih rasprava unutar kojih zapravo nema mogućnosti promjene, već je jedini cilj predstava za javnost, kojom se stvara privid demokratskih procesa. U stvarnosti se razgovor vodi o ničemu.

No, vratimo se samom pitanju anarhizma i njegovog odnosa prema nasilju... Ova tema je postala opet aktualna kroz revitalizaciju ili ponovno oživljavanje anarhizma u devedesetima, kada je uspavani pokret dobio novi polet zbog globalnih procesa i promjena koje uvelike obilježavaju vrijeme u kojem živimo. Neoliberalni kapitalizam, globalne ekonomske institucije i korporacije su svojim djelovanjem uzrokovale tu revitalizaciju, jer je postalo sasvim jasno da dominantne političke ideje i modeli djelovanja ne ostavljaju mnogo

mogućnosti za obranu "malog čovjeka" od pokrenutih procesa. Ne treba posebno naglašavati da su ostali nemalo iznenađeni takvim razvojem situacije i uopće činjenicom da anarhističke skupine mogu djelovati vrlo organizirano, koordinirano i argumentirano. Razvoj globalne komunikacije (koja se razvila prvenstveno zbog povezivanja svijeta u svrhu povećanja tržišta) povezo je lokalne pokrete i stvorio ono što možemo nazvati globalnim pokretom, koji je time dobio mogućnost koordinacije svojih akcija. To je rezultiralo naglim širenjem ideja, organiziranjem zajedničkih globalnih akcija i demonstracija kakve još nisu viđene u povijesti... Naravno, masovnost je uzrokovala i veću vidljivost različitih taktika i strategija unutar pokreta, čime je nasilje, kao najspektakularniji čin izbilo na površinu i na naslovnice svih novina željnih senzacija (u ovom slučaju krvi, razbijenih izloga i ostalih posljedica).

Nasilje je postalo dio velike predstave, barem u očima medija, a njegova pojava bi uvijek poslužila kao dobro opravdanje za institucije vlasti kada god bi posegnule za represivnim mjerama. Sprega korporacija, vlasti i medija (koji su u vlasništvu korporacija) uzrokovala je kontinuiranim pokušajima kriminalizacije pokreta, baš kao mnogo puta u povijesti. A prodaja novina je rasla...

I dok mediji prate nasilje i sustavno rade na povećanju naklade i prodaje, s druge strane se sustavno šuti o konstruktivnoj dimenziji pokreta, koja zapravo čini najvažniji dio aktivnosti.

Ovdje se možda možemo dotaknuti jednog od argumenata često iznošenog u raznim raspravama, gdje se nasilje na demonstracijama smatra kontraproduktivnim zbog odvlačenja pažnje s bitnih pitanja i zbog svog tek simboličnog učinka, čija je svrha više osobne prirode, nego recimo "nanošenja ekonomske štete kapitalistima", kako se često argumentira uništavanje imovine korporacija.

U toj raspravi zapravo nije bitno osuđuje li netko nasilje ili ne. To je pitanje taktike i uopće smisla nasilnog čina, koji ništa neće promijeniti. Čak i glasni zagovornici insurekcionizma, koji pretpostavljaju nužnost kontinuirane pobune, smatraju da je sudjelovanje na demonstracijama tek način za oslobađanje od osobnih frustracija i izbacivanje bijesa, dok bi samo težište borbe moralo ležati negdje drugdje.

Jedan od važnih argumenata, a koji ipak graniči s moraliziranjem (iako uglavnom ne pada u to) je pitanje može li se nasiljem doći do nenasilnog društva? Taj argument se bazira na ideji da današnje društvo počiva na nasilju i da bi se nasilnim djelovanjem samo izazvalo novo nasilje, koje bi izazvalo novo nasilje... To smo puno puta mogli vidjeti u povijesti, jer nasilje

funkcionira po principu spirale, koja nakon nekog vremena nema vidljiv početak, ali niti kraj... Zvuči poput današnjice, zar ne?

Ali što svi ovi argumenti znače? Da je anarhizam nasilan? Nenasilan? Zapravo, anarhizam sam po sebi ne može biti nasilan, jer riječ je o filozofiji i političkoj ideji koja u svojoj biti zagovara stvaranje društva oslobođenog svakog nasilja i prisile. No, tu dolazimo do samih ljudi, anarhista i anarhistkinja, koji su prije svega ljudi, pa tek onda osobe koje imaju određena politička uvjerenja. Uzimajući u obzir tu činjenicu i svodeći sve na osobnu razinu, sasvim je lako zaključiti kako postoji cijeli niz interpretacija gdje počinje nasilje, a završava nenasilje, te koja je taktika u kojem trenutku najbolja. Kako su ljudi skloni grupiranju u interesne skupine, na sljedećoj razini možemo govoriti o skupinama koje imaju slične ili iste stavove o pojedinim pitanjima (ukoliko je uopće moguće imati iste stavove unutar bilo koje skupine). I na kraju, imamo cijeli pokret, kao najveću interesnu skupinu, koju povezuju mnogi zajednički interesi, no nikako ne i stav prema nasilju – baš tu se mogu pronaći najveće razlike.

Međutim, znači li to da je ovdje riječ o odvojenim skupinama? Ne, zato što rasprave traju i kritika i samokritika čine sastavni dio pokreta, kao i promišljanje raznih taktika koje se koriste, a sve to nerijetko rezultira kombiniranjem različitih taktika na istoj manifestaciji.

I na kraju, važno je znati da je ovo knjiga napravljena kao pokušaj stvaranja što jasnijeg prikaza cijelog spektra ideja kada je riječ o odnosu anarhizma i nasilja. Kao urednik ovog izdanja sam pokušao ne iznositi svoje komentare i mišljenje o ovom pitanju, iako se to u nekoliko slučajeva provlači kroz samu knjigu, ako već nikako drugačije, onda kroz sam izbor tekstova i ovaj uvod.

Sada vas prepuštam čitanju i stvaranju vaših osobnih zaključaka o ovoj temi.

Marko Strpić

listopad 2005.

KLASICI ANARHIZMA

Možda bi bilo moguće tvrditi kako klasici anarhizma nemaju posebnu vrijednost u današnjoj društvenoj i političkoj situaciji, s čim je moguće djelomično se složiti, međutim, kako bi cijeli razvoj priče o odnosu anarhizma i nasilja bio jasniji, nužno je prezentirati neke stavove. Ovdje se ograničavam na one autore i autorice čiji se stavovi mogu direktno povezati s modernim anarhizmom, dakle, čiji se stavovi mogu primijeniti i na današnju situaciju., unatoč činjenici da su nastali prije 70 ili više godina.

Naravno, ti tekstovi su prvenstveno zanimljivi zbog lakšeg razumijevanja samog povijesnog razvoja tog odnosa prema nasilju.

S druge strane, ta stara promišljanja nasilja, nenasilja i ratova donose neke univerzalne vrijednosti, koje unatoč nekim društvenim i nešto većim političkim promjenama u svijetu i dalje predstavljaju vrijedan teorijski doprinos. To ih čini dobrima, ali i pomalo zastrašuje, pogotovo kada je riječ o konceptu rata i ratne histerije koji Emma Goldman kritizira u svom tekstu. Ponekad je nevjerojatno koliko se malo promijenilo u tako dugom vremenskom razdoblju.

Možda je najveća vrijednost ovih tekstova u činjenici kako je riječ o akterima anarhističkog pokreta pa ti tekstovi ne predstavljaju puko teoretiziranje, već su bazirani na osobnom promišljanju iskustava, ali i analizi tadašnjeg djelovanja pokreta.

Još je nužno dodati da sama činjenica postojanja ovih tekstova govori o dugoj tradiciji promišljanja nasilja kao teme koja će vjerojatno još dugo dominirati u diskusijama unutar anarhističkog pokreta. Danas je, baš kao i početkom 20. stoljeća, ta tema izrazito važna za sam pokret, a zaključci diskusija će uvelike utjecati na daljnji razvoj situacije, metoda djelovanja i osnovnih obilježja pokreta.

Errico Malatesta

ANARHIZAM I NASILJE

Svi znaju da se anarhisti protive nasilju. Osnovni program anarhizma je uklanjanje nasilja iz međuljudskih odnosa. To je život zasnovan na slobodi pojedinca, bez intervencije žandara. Iz tog razloga smo neprijatelji kapitalizma koji ovisi o zaštiti žandara kako bi primorao radnike da dozvole da ih se eksploatira – ili čak da ostanu nezaposleni i gladni kada nije u interesu njihovih šefova da ih eksploatiraju. Zbog toga smo mi neprijatelji države koja je prinudna, nasilna organizacija društva.

Ali ako častan čovjek izjavi da vjeruje da je glupo i barbarski raspravljati s palicom u ruci i da je nepravedno i zlo prisiljavati nekoga na meti pištolja da sluša volju drugoga, nije li možda logično zaključiti da taj gospodin namjerava dopustiti da bude pretučen i potčinjen volji drugoga bez da pribjegne ekstremnijim načinima svoje obrane?

Nasilje je opravdano samo kad je nužno braniti sebe i druge od nasilja. Tu prestaje nužnost, a počinje zločin...

Rob je uvijek u položaju legitimne obrane i, prema tome, njegovo je nasilje protiv šefa, protiv tlačitelja, uvijek moralno opravdano i treba biti kontrolirano samo takvim razmatranjima kojima se najbolje i najekonomičnije koristi ljudski trud i ljudska patnja.

Sigurno postoje drugi ljudi, stranke i škole mišljenja koje su motivirane općim dobrom koliko i najbolji među nama... Ali ono što odvaja anarhiste od svih ostalih je zapravo njihov strah od nasilja, njihova želja i namjera da uklone fizičko nasilje iz međuljudskih odnosa... Ali zašto su onda, postavlja se pitanje, anarhisti u sadašnjoj borbi (protiv fašizma) podržavali i koristili nasilje, kad je ono u opreci s njihovim izričitim ciljem? Mnogi kritičari, neki dobronamjerni i svi oni koji to nisu, počinju vjerovati da je razlikovna karakteristika anarhizma u biti nasilje. Pitanje se može činiti neugodnim, ali se na njega može odgovoriti u nekoliko riječi. Ako dvoje ljudi živi u miru, oni oboje moraju željeti mir, ako jedan od njih inzistira na upotrebi sile kako bi prisilio drugoga da radi za njega i služi mu, drugi će, ako želi sačuvati svoje ljudsko dostojanstvo i ne biti podvrgnut bijednom ropstvu, unatoč svojoj ljubavi prema miru, biti prisiljen oduprijeti se sili odgovarajućim načinima.

Borba protiv vlasti je, prema posljednjim analiziranjima, fizička, materijalna.

Vlasti stvaraju zakone. Oni zato moraju raspolagati materijalnom silom (policijom i vojskom) da bi nametnuli zakone, jer bi ih inače slušali samo oni koji bi to željeli i to više ne bi ni bili zakoni, već jednostavna grupa prijedloga koji bi se mogli slobodno prihvatiti ili odbaciti. Vlasti, ipak, imaju tu moć i koriste je kroz zakone kako bi ojačali svoju moć i služili interesima vladajućih klasa, tlačeci i eksploatirajući radnike.

Jedina granica opresiji vlasti je moć kojom se ljudi prikazuju sposobnim suprotstaviti joj se.

Sukob može biti otvoren ili skriven, ali on uvijek postoji jer vlast ne obraća pažnju na nezadovoljstvo i umjeren otpor osim ako je suočena s opasnošću pobune.

Kad se ljudi ponizno podvrgnu zakonu, ili su njihovi prosvjedi slabi i sputani riječima, država pazi na svoj interes i ignorira potrebe ljudi; kad su prosvjedi puni života, energični, prijeteci, država se, ovisno o tome je li više ili manje razumna, povlači ili pribjegava represiji. Ali, pobuna se uvijek vraća, jer ako se država ne povuče, ljudi će završiti buneći se, a ako se povuče, ljudi dobivaju povjerenje u same sebe i podnose sve veće zahtjeve, sve do vremena kad nezdrživost slobode i autoriteta ne postane jasna i nasilna borba zajamčena.

Zbog toga je nužno biti spreman, moralno i materijalno, kako bi ljudi kada se to dogodi pobjedonosno izronili.

Ova revolucija nužno mora biti nasilna, iako je nasilje samo po sebi zlo. Ona mora biti nasilna jer bi bila ludost nadati se da će privilegirane klase prepoznati nepravdu njihovog privilegiranog statusa i zlo uzrokovano njime, i dobrovoljno ga se odreći. Ona mora biti nasilna jer je prijelazno, revolucionarno nasilje jedini način da se stane na kraj mnogo većem i neprekidnom nasilju koje drži većinu čovječanstva u ropstvu.

Buržoazija neće dopustiti da bude razvlaštena bez borbe, i morat će se pribjeći coup de force (nasilje, op. prev.), povredi legalnog poretka nelegalnim načinima.

Također, vrlo smo nesretni zbog ove potrebe za nasilnom borbom. Mi koji propovijedamo ljubav, i koji se borimo za stanje društva u kojem će sloga i ljubav među ljudima biti mogući, patimo više nego itko zbog nužnosti s kojom smo suočeni, da se protiv nasilja vladajuće klase moramo braniti nasiljem. Ipak, odreći se oslobađajućeg nasilja, kad je to jedini način za svršetak svakodnevnih patnji i okrutnog krvoprolića koje muči čovječanstvo, značilo bi prešutno dopustiti klasna neprijateljstva koja ne odobravamo i zlo koje iz njih proizlazi.

Mi ne nastojimo išta nametati silom, niti se želimo pokoriti nasilnom nametanju.

Namjeravamo iskoristiti silu protiv vlasti, jer je sila ta kojom nas vlast drži u podložnosti.

Namjeravamo razvlastiti one koji posjeduju imetak, jer je sila ta kojom zadržavaju sirovine i bogatstvo, koje je plod ljudskog rada, i koriste je kako bi prisilili druge da rade za njihov interes.

Silom ćemo se oduprijeti svakome tko bi želio silom zadržati ili povratiti sredstva za nametanje svoje volje i eksploatiranje rada drugih.

Oduprijeli bismo se silom svakoj "diktaturi" ili "vlastodršcu" koji bi se pokušali nametnuti masama u pobuni. I borit ćemo se protiv republike kao što se borimo protiv monarhije, ako se pod republikom podrazumijeva država koja, kako god došla na vlast, donosi zakone i raspolaze vojskom i kaznenom moći kako bi prisilila ljude da joj se pokoravaju.

Izuzev ovih slučajeva, u kojima je upotreba sile opravdana kao obrana od sile, mi smo uvijek protiv nasilja, a za samoodređenje.

Ponovio sam tisuću puta da vjerujem da je ne oduprijeti se "aktivno", primjereno i na sve moguće načine zlu u teoriji apsurdno, jer je u proturječju s ciljem izbjegavanja i uništenja zla, a u praksi nemoralno, jer je to nijekanje ljudske solidarnosti i dužnosti koja mu se suprotstavlja da bi branila slabe i potlačene. Mislim da se režim koji je rođen u nasilju i koji nastavlja postojati uz pomoć nasilja, ne može oboriti bez odgovarajućeg i razmjernog nasilja, i da onaj tko se oslanja na zakonitost kad tlačitelji mogu promijeniti zakon kako bi odgovarao njihovoj koristi, mora biti ili glup ili zaveden. Ali vjerujem da je nasilje, za nas koji težimo miru među ljudima, te pravdi i slobodi za sve, neugodna nužnost, koja mora nestati u trenutku kad se postigne oslobođenje – tj. kada obrana i sigurnost više nisu pod prijetnjom – ili ona postaje zločin protiv čovječanstva, i glasnik nove nepravde i ugnjetavanja.

Mi smo iz principa protiv nasilja i iz tog razloga želimo da se društvena borba vodi što je humanije moguće. Ali to ne znači da bismo željeli da ona bude manje određena, manje beskompromisna; mi zaista mislimo da, na koncu, nepotpunost samo neograničeno produžuje sukob, neutralizira ga i isto tako potiče još nasilja koje se želi izbjeći. Niti to znači da pravo na samoobranu ograničavamo na otpor protiv postojećeg ili nailazećeg napada. Za nas su potlačeni uvijek u položaju legitimne obrane i sasvim je opravdan njihov ustanak bez da čekaju da budu zaista zapaljeni i u potpunosti smo svjesni da je napad ponekad najbolja obrana...

Osveta, trajna mržnja i okrutnost prema pobijeđenima su razumljive reakcije i čak se mogu

oprostiti, u jeku borbe, onima čije dostojanstvo je bilo okrutno povrijeđeno, i čiji su najintimniji osjećaji oskvrnavljeni. Ali oprostiti okrutne nečovječne osjećaje i uzdići ih do principa, te ih braniti kao taktiku pokreta, zlo je i kontrarevolucionarno.

Za nas revolucija ne smije značiti zamjenu jednog tiranina drugim, dominacije drugih našom dominacijom. Želimo materijalno i fizičko uzdignuće čovjeka, nestanak svake razlike između pobjednika i pobijeđenih, iskreno bratstvo čitavog čovječanstva – bez kojih bi povijest nastavila, kao u prošlosti, biti izmjenjivanje tlačenja i pobune, pod cijenom stvarnog napretka, i, dugoročno, na štetu svih, pobjednika jednako kao i pobijeđenih.

Savršeno je jasno da je nasilje potrebno kako bi se oduprijelo nasilju neprijatelja, i mi ga moramo zagovarati i pripremati, ako ne želimo da se postojeća situacija maskiranog ropstva, u kojem se većina čovječanstva nalazi, nastavi i pogorša. Ali nasilje u sebi sadrži opasnost transformiranja revolucije u brutalnu borbu bez svjetla ideala i bez mogućnosti korisnog ishoda i iz tog razloga moraju se naglasiti moralni ciljevi pokreta, i potreba i dužnost zadržavanja nasilja unutar strogih granica nužnosti.

Ne kažemo da je nasilje dobro kada mi ga koristimo, a štetno kad ga koriste drugi protiv nas. Kažemo da je nasilje dužnost, da je dobro i “moralno” i da ga je moguće opravdati kad se koristi u obranu sebe i drugih, a protiv zahtjeva onih koji vjeruju u nasilje. Ono je zlo i “nemoralno” ako služi kako bi se pogazila sloboda drugih...

Mi nismo “pacifisti”, jer mir nije moguć ako ga ne žele obje strane.

Smatramo da je nasilje nužnost i dužnost za obranu, ali samo za obranu. I ne mislimo samo na obranu od izravnog, iznenadnog, fizičkog napada, već i od svih institucija koje koriste silu kako bi ljude zadržale u stanju ropstva.

Mi smo protiv fašizma i željeli bismo da se oslabi suprotstavljanjem većeg nasilja njegovom nasilju. I, povrh svega, mi smo protiv vlasti, koja je trajno nasilje.

Po meni, ako je nasilje moguće opravdati čak i izvan potrebe samoobrane, onda ga je moguće opravdati i kada se ono koristi protiv nas, i tada ne bismo imali temelja za protest.

Mi ne nudimo rješenje ljudskoj nesposobnosti, navedenoj kao izgovor, stavljajući sebe na mjesto prošlih tiranina. Samo sloboda ili borba za slobodu mogu biti škola slobode.

Ali, reći ćete, da bi se revolucija započela i dovela do zaključenja, potrebna je sila koja je također i naoružana. I tko to poriče? Ali ta naoružana sila, ili radije mnogobrojne naoružane

revolucionarne grupe, izvodit će revolucionarnu zadaću samo ako će služiti za oslobođenje ljudi i za sprječavanje ponovne pojave autoritarne vlasti. Ali ona će biti oruđe reakcije i uništiti svoja vlastita dostignuća ako se pokaže spremnom da je se iskoristi za nametanje određene vrste društvene organizacije ili programa određene stranke...

Revolucija kao, nužnošću stvari, nasilna akcija, teži razviti, prije nego ukloniti duh nasilja. Ali revolucija, onakva kakvom je shvaćaju anarhisti, najmanje je nasilna od svih i želi zaustaviti sve nasilje čim prestane potreba za upotrebom sile kako bi se oduprijelo sili države i buržoazije.

Anarhisti prepoznaju nasilje samo kao način opravdane obrane i ako ga danas opravdavaju, to je zato što tvrde da su robovi uvijek u položaju opravdane obrane. Ali anarhistički ideal je društvo u kojem je faktor nasilja eliminiran, i njihov ideal služi da obuzda, ispravi i uništi duh osвете koji bi revolucija, kao fizički akt, težila razviti.

U svakom slučaju, lijek nikada ne bi bila organizacija i učvršćenje nasilja u rukama vlasti ili diktature, koja se ne može temeljiti ni na čemu osim brutalne sile i priznavanja autoriteta policije i vojske.

Anarhističkom pokretu prijete zablude, suprotna od one koju izazivaju teroristi. Dijelom kao reakcija na zloupotrebu nasilja posljednjih godina, dijelom kao rezultat opstanka kršćanskih ideja, i, iznad svega, kao rezultat mističnih Tolstojevih propovijedanja, koja svoju popularnost i prestiž duguju genijalnosti i visokim moralnim kvalitetama svoga autora, anarhisti počinju ozbiljno obraćati pažnju na stranku pasivnog otpora, čije je osnovno načelo da pojedinac mora radije dozvoliti da ga proganjaju i preziru, nego da naškodi agresoru. To je ono što se zove pasivna anarhija.

Budući da ima onih koji su, zbunjeni mojom nesklonosti beskorisnom i štetnom nasilju, nagovještavali da sam razotkrio tendencije tolstojanizma, iskoristit ću priliku da kažem da je ova doktrina, po mom mišljenju, koliko god se činila uzvišeno altruističnom, zapravo negacija instinkta i društvenih dužnosti. Čovjek može, ako je dobar anarhistički kršćanin, trpjeti sve vrste provokacija bez da se brani svim raspoloživim oružjem, i da i dalje ostane moralan čovjek. Ali ne bi li on, u praksi, čak i nesvjesno, bio krajnji egoist, ako bi dopustio da proganjaju druge bez da ih pokuša braniti? Ako bi, na primjer, više volio da klasa bude svedena na kukavnu bijedu, da ljudi budu pogaženi od otimača, da ljudski život i sloboda budu zlostavljani, nego da zgnječi meso tiranina?

Može biti slučajeva kad je pasivni otpor učinkovito oružje, i tada bi to očito bilo i najbolje oružje, jer bi bilo najekonomičnije glede ljudskih patnji. Ali mnogo češće poučavanje pasivnog otpora služi samo kako bi ponovno osigurao tlačitelje protiv njihovog straha od pobune, i tako izdaje dobrobit potlačenih.

Zanimljivo je primijetiti kako i teroristi i tolstojanisti, zato jer su oboje mistici, dolaze do praktičnih rezultata koji su manje više slični. Prvi ne bi oklijevali uništiti pola čovječanstva dok ideja ne pobijedi, potonji bi bili spremni radije dopustiti da čitavo čovječanstvo ostane pod jarmom velike patnje, nego da prekrše načelo.

Što se mene tiče, ja bih prekršio svako načelo na svijetu kako bih spasio čovjeka: što bi zapravo bilo pitanje poštivanja načela, jer, po mom mišljenju, sva moralna i sociološka načela mogu se svesti na ovo jedno: dobro čovječanstva, dobro čitavog čovječanstva.

[Tekst Anarhizam i nasilje preuzet je iz zbirke izvadaka iz djela Errica Malateste napisanih u periodu između kraja 19. stoljeća i sredine 20-ih.]

Emma Goldman

PRIPREMLJENOST, PUT KA SVEOPĆEM POKOLJU

Još od samog početka požara koji je zavladao Europom, gotovo cijeli ljudski rod je upao u smrtonosni zagrljaj ratne anestezije, otupljenosti na bol.

Prevladan je od strane ludog kolektivnog bijesa uzrokovanog krvlju natopljenim kloroformom, koji mu je poremetio vid i paralizirao srce. Zaista, s izuzetkom nekih divljih plemena, koja ne znaju ništa o kršćanstvu ili o ljubavi prema bližnjemu i koja također ne znaju ništa o bojnim brodovima, podmornicama, tvornicama municije i ratnim kreditima, ostatak ljudske rase se trenutno nalazi pod tom užasnom narkozom. Čini se da je ljudski um svjestan svega osim jedne stvari – ubojite špekulacije. Naša cijela civilizacija, naša cjelokupna kultura je koncentrirana u ludoj potražnji za što savršenijim oruđima za pokolj.

Municije, municije! O, Gospode, ti koji vladaš na nebu i na zemlji, ti Bože ljubavi, milostivosti i pravde, daj nam dovoljno municije kako bi uništili svoje neprijatelje. Takve molitve se svakodnevno upućuju u smjeru kršćanskog raja. Baš kao što se stoka, prestravljena kada se suoči s vatrom, baca u plamen, tako su svi stanovnici Europe jedni preko drugih popadali u pobjesnjeni požar zahuktalog rata, a Amerika, dovedena na sam rub od strane beskrupuloznih političara, brbljavih demagoga i vojnih službenika, priprema se na isti užasan čin.

Potrebno je da muškarci i žene, koji još uvijek nisu podlegli ovom ratnom ludilu, podignu svoj glas protesta, kako bi usmjerili pažnju ljudi na zločin i užas koji će se svaki čas provesti nad njima.

Amerika je u svojoj biti lonac u kojem se stapaju kulture. Niti jedna nacionalna grupa koja je čini nije u poziciji hvaliti se superiornijom rasnom čistoćom, posebnom povijesnom ulogom ili višim stupnjem kulture. Ipak, borbeni šovinisti i ratni špekulanti pune atmosferu sentimentalnim sloganima licemjernog nacionalizma: "Amerika Amerikancima!". Ovakvi pokliči su uhvatili dobro tlo diljem zemlje. Kako bi održali Ameriku, vojna pripremljenost mora biti trenutačno postignuta. Milijarde dolara dobivene iz znoja i krvi radnika se troše na bojne brodove i podmornice za vojsku i mornaricu, a sve to kako bi zaštitili svoju dragocjenu Ameriku. Najironičnije u svom tom zanosu jest to što Amerika, koju će štititi ta ogromna vojna sila, nije Amerika svojih građana, nego Amerika privilegirane klase, klase koja pljačka

i iskorištava mase i kontrolira njihove živote od rođenja pa sve do groba. Ništa manje patetična nije činjenica da tako malo ljudi razumije kako vojna pripremljenost nikada ne vodi prema miru, već je ona put prema sveopćem pokolju. Koristeći lukave metode koje su već iskoristili proračunati diplomati i vojno vodstvo u Njemačkoj, kako bi upregnuli mase u pruski militarizam, američki političari kao Roosevelt, Garrison, Daniel i Wilson trude se pomaknuti i samo nebo kako bi Amerikancima ulili militarističke porive. Ako uspiju, to će otjerati Ameriku u oluju krvi i suza koja trenutno uništava zemlje Europe.

Pred četrdeset godina, Njemačka je izmislila slogan: "Njemačka prije svega. Njemačka Nijemcima. Mi želimo mir i stoga se moramo pripremiti na rat. Jedino dobro naoružana i temeljito pripremljena nacija može održati mir, može zaslužiti poštovanje, može biti sigurna u svoj nacionalni integritet." Njemačka se nastavila pripremati, tjerajući druge nacije da poduzmu iste korake. Ovaj strašan rat u Europi je samo kulminirajući užitek sedmoglavog čudovišta, vojne pripremljenosti. Otkako je rat počeo, kilometri papira i oceani tinte su potrošeni kako bi se dokazao barbarizam, okrutnost i represija pruskog militarizma. Konzervativci i radikali podjednako daju podršku Saveznicima iz niti jednog drugog razloga, već kako bi pomogli slom militarizma. Kažu kako u njegovom prisustvu ne može biti mira ili napretka u Europi. Ali, iako Amerika zarađuje na proizvodnji municije i ratnim kreditima koje dodjeljuje saveznicima kako bi pobijedili Pruse, isti militaristički pozivi se sada čuju i u Americi. Ako se oni provedu u nacionalnu akciju, izgradio bi se američki militarizam koji bi bio puno gori nego što bi to pruski ili njemački ikada mogli postati i to zato jer nigdje drugdje u svijetu nije kapitalizam toliko ogrezao u pohlepi i nigdje drugdje nije država toliko spremna kleknuti pred kapitalom.

Kao kuga, podivljali duh hara zemljom, okužuje najbistrije glave i najnepokolebljivija srca smrtonosnim virusom militarizma. National Security League (Savez nacionalne sigurnosti), s topom kao simbolom zaštite na amblemu i Naval League (Pomorski savez), kojim upravljaju žene, osnovali su podružnice diljem zemlje. Žene koje se hvale time da predstavljaju nježniji spol, koje kroz bol i opasnost od smrti donose život na ovaj svijet, a ipak su spremne svoju djecu žrtvovati u ratu.

Društva Amerikanaca, koja u svom članstvu imaju poznate liberale, sada oni koji su do jučer odbacivali patriotske brbljarije, daju si za pravo obmanjivati ljude i pomagati izgradnju istih destruktivnih institucija u Americi čije uništenje neposredno ili posredno pomažu u Njemačkoj – militarizam, ubojica mladih ljudi, silovatelj žena, uništavač onog najboljeg u ljudima, razarač života. Čak i Woodrow Wilson, koji je ne tako davno upotrijebio frazu

“Nacija previše ponosna da bi se borila”, koji je na počecima rata naručivao molitve za mir, koji je u svojim istupanjima govorio o nužnosti čekanja i promatranja situacije, čak se i on svrstao u ratnu liniju. Sada se priključio svojim cijenjenim kolegama među ratoborne domoljube i ponavlja njihove pozive na vojnu pripremljenost i njihov zov “Amerika Amerikancima”. Razlika između Wilsona i Roosevelta je sljedeća: Roosevelt, rođeni nasilnik, koristi toljagu; Wilson, povjesničar, sveučilišni profesor, nosi ugrađenu masku, ali ispod nje on, kao i Roosevelt, ima samo jedan cilj, služiti višim interesima, pomoći onima koji se nevjerovatno bogate na opskrbi vojske. Woodrow Wilson se potpuno odao u svom govoru pred Daughters of the American Revolution (Kćeri američke revolucije). Tada je izjavio: “Radije bih bio vojno poražen nego protjeran.” Ustati protiv ljudi kao što su Bethlehem, du Pont, Baldwin, Remington, Winchester i ostali koji spadaju u elitu proizvođača naoružanja znači političko progonstvo i smrt. Wilson to zna i zbog toga je izdao svoje početne pozicije. Zaboravio je svoje priče o previše ponosnoj naciji da bi se borila i sada podjednako glasno kao i svaki drugi jeftini političari zavija o vojnoj pripremljenosti i nacionalnom ponosu. To su smiješne tvrdnje koje i žene iz pomorskog saveza pokušavaju utuviti u glavu svakog djeteta: “Zavjetujem se da ću učiniti sve što je u mojoj moći kako bi proširila interese svoje zemlje, podržala njene institucije i održala čast njezinog imena i njezine zastave. Budući da sve što imam dugujem svojoj zemlji, posvećujem se cijelim srcem, umom i tijelom da ću joj služiti i obećajem da ću raditi za njezin napredak i sigurnost u mirnodopskim vremenima i da se neću stidjeti niti jedne žrtve ako će se od mene zahtijevati djelovanje u njezinu obranu, za slobodu, mir i sreću naših ljudi.”

Podržati institucije naše zemlje – to je to – institucije koje štite i održavaju šačicu ljudi dok pljačkaju i osiromašuju mase, institucije koje sišu krv iz starosjedioca, kao i iz doseljenika, i pretvaraju je u bogatstvo i moć, institucije koje useljeniku oduzmu svaki identitet koji je donio sa sobom, a u zamjenu mu daju jeftini amerikanizam, čija slava se sastoji od prosječnosti i arogancije. I sami zagovarači parole “Amerika Amerikancima” su još odavno izdali osnovne principe pravog amerikanizma. Onog amerikanizma koji je na umu imao Jefferson kada je izjavio kako je najbolja vlast ona koja najmanje vlada, one Amerike za koju je radio David Thoreau kada se zalagao za to da je najbolja vlast ona koja uopće ne vlada, ili drugih stvarno velikih Amerikanaca koji su željeli od ove zemlje napraviti raj za izbjeglice, koji su se nadali da će joj svi ti razbaštinjeni i protjerani ljudi koji su dolazili na njene obale dati karakter, značenje i kvalitetu. To nije Amerika političara i špekulanata municijom. Ta Amerika je snažno ocrтана u ideji jednog mladog New Yorškog kipara. Jaka, okrutna ruka sa dugim, mršavim, nemilosrdnim prstima gnječi srce imigranta i cijedi krv iz njega kako bi iscijedila i dolare.

Nema sumnje u to da Woodrow Wilson ima razloga braniti institucije. Ali, kakav je to ideal koji se prikazuje mlađim generacijama? Kako to vojno uvježbani i trenirani ljudi brane slobodu, mir i sreću? Evo što general major O’Ryan ima za reći o dobro uvježbanoj generaciji: “Vojnik mora biti toliko istreniran da postane automat, mora biti toliko istreniran da se u njemu ubije sva inicijativa, mora biti toliko istreniran da se pretvori u stroj. Vojnik mora biti uglavljen u vojni oklop, mora se uklopiti, njegovi nadređeni mu moraju moći naređivati.” Ovo nije izjavio pruski general, niti njemački primitivac, niti Treitsche ili Bernhardi, nego američki general major. I u pravu je. Ne možete voditi rat ako upravljate sebi ravnima. Ne možete provesti militarizam među slobodnim ljudima. Morate imati robove, automate, strojeve, poslušna disciplinirana bića koja će se kretati, djelovati, pucati i ubijati kako im narede njihovi nadređeni. To i samo to je pripremljenost.

U novinama je objavljeno kako je među govornicima koji su govorili u korist Navy League bio i Samuel Gompers. Ako je to istina, onda ona ukazuje kako se radi o najvećoj gadosti koju su radnički vođe mogli napraviti svojim kolegama.

Pripremljenost nije usmjerena samo prema vanjskom neprijatelju, ona je mnogo više usmjerena prema unutarnjim neprijateljima. To se tiče onih elemenata radništva koji su shvatili kako se ne trebaju ničemu nadati od institucija. To se tiče onog probuđenog dijela radnih ljudi koji su naučili kako je klasni rat pozadina svakog međunacionalnog rata i da ako je rat uopće opravdan, onda je to jedino rat protiv ekonomske ovisnosti i političkog ropstva, dva glavna pitanja vezana uz klasnu borbu.

Militarizam je uz odobrenje i podršku države već počeo igrati svoju krvavu ulogu u svakom ekonomskom sukobu. Gdje su bili protesti službenog Washingtona kada su “naši muškarci, žene i djeca” ginuli u Ludlowu? Gdje je bio taj jasni odlučni ton protesta koji danas uredno šalju u notama njemačkoj vladi? Ili postoji razlika između ubijanja “naših muškaraca, žena i djece” u Ludlowu ili na dalekim morima? Da, zaista, muškarci, žene i djeca u Ludlowu su bili radnici, pripadali su razbaštinjenom sloju stanovnika Zemlje, bili su stranci kojima je trebalo pokazati okus slavnog amerikanizma, dok su putnici broda Lusitania predstavljali bogataše i viši sloj – tu leži osnovna razlika.

Pripremljenost će dakle samo ojačati moć privilegirane manjine i pomoći im da potlače, porobe i slome radništvo. S. Gompers to mora znati i ako se priključi pozivima na vojno jačanje, onda ga se mora osuditi kao izdajicu radničkih interesa.

Baš kao što je to slučaj sa svim ostalim institucijama u našim konfuznim životima, koje su

navodno stvorene za dobrobit ljudi, a proizvode suprotan efekt, tako će biti i s pripremljenošću. Amerika se navodno priprema za mir, dok će u stvarnosti to biti uzrok rata. Tako je uvijek bilo, kroz cjelokupnu krvavu povijest, a i nastaviti će se sve dok se nacije ne odbiju međusobno boriti i dok se stanovnici svijeta ne prestanu pripremati na međusobni pokolj. Pripremljenost je kao sjeme otrovne biljke kada se posadi u tlo – donijeti će otrovne plodove. Masovno uništenje u Europi je plod te otrovne biljke. Imperativno je da američki radnici to shvate prije nego što ih domoljubni huškači odvedu u ludilo koje je zauvijek začarano spektrom opasnosti i invazije. Oni moraju znati da pripremati se na mir znači prizivati rat, znači pustiti zvijeri smrti da haraju poljima i morima.

Široke mase u Europi nije u rovove i na bojišta odvela njihova unutrašnja čežnja za ratovanjem. Uzrok se mora tražiti u oštroj konkurenciji za što boljom vojnom opremom, za što učinkovitijim vojskama, za većim ratnim brodovima, za jačim topovima. Ne možete izgraditi stajaću vojsku i onda je baciti natrag u kutiju kao da se radi o limenim vojnicima. Vojske naoružane do zuba, s visoko razvijenim oruđima za ubijanje i koje podržavaju njihovi vojni interesi, imaju svoje vlastite dinamične funkcije. Tek moramo proučiti prirodu militarizma kako bi shvatili istinitost ove povezanosti.

Militarizam uništava najjače i najproduktivnije elemente svake nacije. Militarizam guta najveći dio nacionalnog prihoda. U usporedbi s iznosima koji se troše na militarizam u mirno doba, gotovo ništa se ne troši na obrazovanje, umjetnost, književnost i znanost. U ratnim vremenima sve ostalo se svodi na ništicu. Život stagnira, sva nastojanja su ograničena, znoj i krv radnih masa se koriste kako bi se nahranilo nezasitno čudovište – militarizam. Pod takvim okolnostima on mora postati arogantniji, agresivniji, više napuhan vlastitom važnošću. Ako nema drugog razloga, onda zbog suviška energije militarizam mora djelovati da bi preživio. Zbog toga će tražiti neprijatelja ili će ga stvoriti na umjetan način. U ovoj civiliziranoj metodi i svrsi, militarizam održava država, štite ga zakoni, ojačavaju ga škola i obitelj, a glorificira ga javno mišljenje. Drugim riječima, funkcija militarizma je ubijanje. On ne može živjeti nego kroz ubijanje.

Ali najdominantniji faktor vojne pripremljenosti i onaj koji neizbježno vodi u rat je stvaranje grupnih interesa, koji svjesno i namjerno rade za povećanje oružane sile, čija namjena dobija smisao produbljivanjem ratne histerije. Te grupne interese prigranjuju svi oni koji su povezani s proizvodnjom i prodajom municije i vojne opreme, a iz toga imaju osobni dobitak i korist. Na primjer, obitelj Krupp, koja posjeduje najveću tvornicu topovske municije na svijetu: njen zloban utjecaj u Njemačkoj i zapravo u mnogim drugim zemljama se produljuje na

novinarstvo, školstvo, crkvu, državu... Nedugo prije početka rata, Carl Liebknecht, jedan hrabar čovjek u Njemačkoj, je u Reichstagu upozorio kako obitelj Krupp zapošljava neke od visokih vojnih dužnosnika i to ne samo u Njemačkoj nego i u Francuskoj i drugim državama. Njihovi emisari su radili na raznim stranama i sistematski inicirali nacionalne mržnje i antagonizme. Ista istraga je iznijela na vidjelo postojanje međunarodnog industrijskog udruženja koje se bavi dobavljanjem ratnih sredstava i koje niti najmanje ne mari za patriotizam ili za ljubav ljudi, već koristi oboje kako bi se potaknuo rat i zaradilo milijunske profite od te užasne pogodbe. Nije sasvim isključeno da će nas povijesno istraživanje rata koji se trenutno vodi dovesti do umiješanosti ovog međunarodnog udruženja smrti.

Ali, da li je uvijek neophodno da svaka generacija baulja kroz oceane krvi i visoke planine ljudskih žrtava, a da sljedeća generacija iz toga ne nauči barem jedno zrnce istine? Zar mi danas ne možemo ništa naučiti iz razloga koji su doveli do rata u Evropi, zar ne možemo naučiti do čega je dovela pripremljenost, temeljita i efikasna pripremljenost na rat od strane Njemačke i drugih zemalja? Prije svega, zar ne možemo shvatiti kako će pripremljenost Amerike dovesti do istog rezultata, do istog barbarizma, do istog besmislenog žrtvovanja ljudskih života? Hoće li će Amerika slijediti njihov primjer, hoće li će se predati američkim verzijama porodice Krupp, američkim vojnim hušakačima? Gotovo se čini da je to tako, kada čovjek čuje hušakački ton kojim se koriste novinari. Krv i gromovite tirade grubijana Roosevelta, sentimentalno blebetanje našeg fakultetski obrazovanog predsjednika. Razlog više za one koji u sebi još uvijek nose iskru slobodarstva i humanosti da podignu glas protiv ovog velikog zločina, protiv gnjusobe koja se sada sprema nametnuti i nad ljudima Amerike. Nije dovoljno zadržati neutralnost. Neutralnost koja lije krokodilske suze na jedno oko, a drugo usmjerava prema profitima koji izlaze iz opskrbljivanja vojske i vojnih zajmova nije neutralnost. To je hipokritski pokrivač kojim se prikrivaju zločini ove zemlje. Nije dovoljno niti priključiti se buržoaskim pacifistima, koji priželjkuju mir među nacijama, dok istovremeno pomažu plamsanje rata među klasama, rata koji u realnosti leži kao uzrok svih ostalih ratova. Moramo se koncentrirati na klasni rat i povezano s njime na rat protiv lažnih vrijednosti, protiv zlih institucija, protiv svih društvenih zala. Oni koji cijene hitnu potrebu za suradnjom u velikim borbama koje slijede, moraju se suprotstaviti vojnoj pripremljenosti koju nameću država i kapitalizam, a za uništenje masa. Oni moraju organizirati pripremljenost masa da zbace oboje, kapitalizam i državu. Radnicima treba industrijska i ekonomska pripremljenost. Samo to može dovesti do revolucije odozdo koja se suprotstavlja uništenju koje se provodi odozgo. Samo to vodi do pravog internacionalizma među radnicima koji se bore protiv carstva, kraljevstva, diplomacije, birokracije i vojnih struktura. Samo tako će ljudi moći svoju djecu izvesti van iz siromašnih četvrti i okrutnih radionica.

Samo tako će moći novim generacijama uliti ideal bratstva, odgojiti ih uz igru, pjesmu i ljepotu, stvoriti muškarce i žene, a ne strojeve. Samo tako će žene moći postati prave majke ljudskog roda, koje će svijetu darivati kreativne osobe, a ne vojnike spremne na razaranje. Samo tako ćemo doći do ekonomske i društvene slobode i riješiti se svih ratova, zločina i svih nepravdi.

[Originalno objavljeno u Mother Earth, Vol. X, no. 10, prosinac 1915., i kao zaseban pamflet. Prijevod je preuzet iz pamfleta Emma Goldman: Članci, pamfleti, eseji...]

Alexander Berkman

DA LI JE ANARHIZAM NASILJE?

Čuli ste kako anarhisti i anarhistkinje bacaju bombe, vjeruju u nasilje i da anarhija znači kaos i nered.

Takvo mišljenje nije iznenađujuće. Mediji, elita i svatko unutar vlasti vam time puni glavu. No, većina njih zna kako to nije tako, ali imaju razloga ne reći vam istinu. Vrijeme je da čujete tu istinu.

Želim vam ovo reći pošteno i otvoreno i možete mi vjerovati, jer ja sam jedan od tih anarhista koje nazivaju ljudima nasilja i destrukcije. Samo želim da znate, nemam što skrivati.

“Dakle, znači li anarhizam uistinu nered i nasilje?” pitate me.

Ne dragi moji prijatelji, kapitalizam i vlast su ti koji podržavaju nered i nasilje. Anarhizam je potpuna suprotnost – on označava red bez vlasti i mir bez nasilja.

“No, kako je to moguće?” pitate me.

To je baš ono o čemu ću ovdje govoriti. No, prvo netko želi saznati jesu li anarhisti i anarhistkinje ikada bacali bombe ili koristili nasilje.

Da, jesu, ponekad su se okretali nasilju i bacanju bombi.

“Eto, što sam vam rekao”, kažete mi.

No, ne žurimo sa zaključcima. Ukoliko je netko iz anarhističkog pokreta koristio nasilje, govori li to odmah kako anarhizam znači nasilje?

Zapitajte se to pitanje još jednom i pokušajte biti iskreni kod davanja odgovora.

Ukoliko neki državljanin obuće uniformu, vrlo je vjerojatno kako će morati koristiti nasilje i bacati bombe. Znači li to kako je državljanstvo jednako nasilje i bacanje bombi?

Ova usporedba će sigurno nekoga razljutiti. No, to jednostavno znači, reći ćete mi, kako u određenim uvjetima ljudi moraju posegnuti za nasiljem. Ti ljudi mogu biti demokratskih,

monarhističkih, socijalističkih, boljševičkih ili anarhističkih uvjerenja.

Postati će vam jasno kako se to odnosi na sve ljude iz svih vremena.

Brut je ubio Cezara jer se bojao kako će njegov prijatelj izdati republiku i postati kralj. Nije stvar u tome da je Brut "volio Cezara manje, a Rim više". Brut nije bio anarhist. On je bio lojalan republikanac.

William Tell, kako kaže narodna priča, je ubio vladara kako bi oslobodio svoju zemlju od tlačitelja. Tell nikada nije čuo za anarhizam.

Spomenuo sam ova dva primjera kako bih pokazao činjenice koje govore o kraju tiranina koji su ubijeni od strane gnjevnih ljubitelja slobode. Ti ljudi su se bunili protiv tiranije. Uglavnom su bili patrioti, demokrati ili republikanci, a tek ponekad socijalisti ili anarhisti. Njihova djela su bila individualni čin pobune protiv zločina i nepravde. To nije imalo nikakve veze s anarhizmom.

Svojedobno je u staroj Grčkoj ubojstvo despota bilo veliko djelo. Moderni zakoni osuđuju takva djela, no ljudski osjećaji su izgleda ostali potpuno isti po tom pitanju. Svijet i njegova svijest se ne bune protiv ubojstva diktatora. Čak i ako ne postoji javno odboravanje tih djela, ljudi ih odobravaju i skriveno uživaju u njima. Nisu li u Americi tijekom prvog svjetskog rata postojale na tisuće mladića spremnih ubiti njemačkog cara, kojeg su smatrali odgovornim za početak tog rata? Nije li francuski sud nedavno oslobodio čovjeka koji je ubio Petluru kako bi osvetio na tisuće muškaraca, žena i djece koji su ubijeni u Petlurinim progonima Židova južne Rusije?

U svakoj zemlji, u svim vremenima, postojali su ubojice diktatora, točnije, žene i muškarci koji su voljeli svoju zemlju toliko da su bili spremni žrtvovati i svoj život za nju. Uglavnom je bila riječ o osobama koje nisu bile dio neke političke ideje ili stranke, već su jednostavno bile osobe koje su mrzile diktaturu. Ponekad su to bili i religijski fanatici, kao predani katolik Kullman, koji je ubio Bizmarka ili entuzijastkinja Charlotte Corday koja je ubila Marata tijekom francuske revolucije.

U SAD-u su tri predsjednika ubijena na ovaj način. Lincoln je 1865. ubio John Wilkes Booth, koji je bio južnjački demokrat, Garfielda je 1888. ubio Charles Jules Guiteau, koji je bio republikanac, i McKinleya je 1901. ubio Leon Czolgosz. Od ove trojice, samo jedan je bio anarhist.

Zemlja u kojoj je ugnjetavanje jače, ima i najveći broj ljudi spremnih na ubojstvo diktatora, što je sasvim prirodno. Uzmimo za primjer Rusiju. Uz potpunu kontrolu govora i tiska pod vladavinom careva, nije bilo drugog načina za napad na despotski režim osim kroz "usađivanje straha" u srce diktatora.

Ti osvetnici i osvetnice su bili uglavnom sinovi i kćeri najveće plemenitosti, koji su voljeli slobodu i ljude. Kako su im svi ostali putovi bili zatvoreni, morali su se okrenuti oružju i dinamitu, a sve u nadi kako će time svoju zemlju riješiti bijede. Bili su poznati kao nihilisti i nihilistkinje. Nisu bili anarhisti i anarhistkinje.

U modernim vremenima su individualna djela političkog nasilja bila čak i češća nego u prošlosti. Sufražetkinje u Engleskoj su često posezale za nasiljem kako bi propagirale i pokazale svoje zahtjeve za jednaka prava s muškarcima. U Njemačkoj, od rata (op. prev. misli se na prvi svjetski rat), osobe najkonzervativnijih političkih pogleda su koristile te metode kako bi vratile kraljevstvo. Monarhist je ubio Karla Erzberga, pruskog ministra financija, a Walter Rathenau, tadašnji ministar vanjskih poslova je također ubijen od strane čovjeka iz iste političke stranke.

Uzrok velikog rata, ili barem izgovor za njega je bilo ubojstvo austrijskog prijestolonasljednika, koje je počinio srpski patriot koji nikada nije čuo za anarhizam. U Njemačkoj, Mađarskoj, Francuskoj, Italiji, Španjolskoj, Portugalu i svim ostalim europskim zemljama su se ljudi okretali nasilnim djelima, a da ne govorimo o organiziranom nasilju koje prakticiraju organizirane skupine poput fašista u Italiji, Ku Klux Klana u Americi ili katoličke crkve u Meksiku.

Vidite, anarhisti i anarhistkinje nemaju monopol nad političkim nasiljem. Broj takvih djela počinjenih od strane osoba anarhističkog uvjerenja je zanemariv u odnosu na broj tih djela počinjenih od strane osoba drugih političkih uvjerenja.

Istina je da u svakoj zemlji, u svakom društvenom pokretu, nasilje ponekad postaje neizbježno. Čak je i Isus koristio nasilje kako bi izbacio ljude koji su mijenjali novac u hramu, iako je došao propovijedati o miru.

Kao što sam već rekao, anarhizam nema monopol nad nasiljem. Zapravo je baš suprotno, jer anarhističko učenje govori o miru i blagostanju, nenapadanju, te svetosti života i slobode. No, anarhisti i anarhistkinje su ljudi, baš kao i ostatak svijeta, pa možda čak i više nego drugi. Kod njih je osjetljivost na nepravdu izraženija, brže reagiraju na represiju i samim

time ponekad koriste nasilje kao metodu reakcije. No, to nasilje nije uzrokovano nekom određenom teorijom, već je odraz karaktera pojedinca ili pojedinke.

Možete se zapitati ne znači li njegovanje revolucionarnih ideja to kako je okretanje nasilju sasvim prirodna stvar. Mislim da nije tako, jer vidjeli smo kako su nasilne metode jednako korištene i od strane ljudi koji njeguju krajnje konzervativne vrijednosti. Ukoliko osoba potpuno različitih političkih uvjerenja počini slično djelo, sasvim je nerazumno tvrditi kako su ta uvjerenja razlog za takvo djelo.

Slični rezultati imaju slične uzroke, međutim, smatram kako ih ne treba tražiti u političkim uvjerenjima. Mislim kako ih treba tražiti u karakteru pojedine osobe i općem stavu prema nasilju.

“Možda ste u pravu kada govorite o karakteru,” kažete mi. “Iz ovoga vidim kako revolucionarne ideje nisu uzrok političkom nasilju, jer bi u suprotnom svatko tko dijeli ta uvjerenja činio slična djela. No, zar takav stav ne opravdava ta djela do određene mjere?”

To se može čini tako na prvi pogled. No, ako malo promislimo o tome, postati će jasno kako je to potpuno kriva ideja. Najbolji dokaz tome je činjenica kako anarhisti i anarhistkinje imaju potpuno isto mišljenje o vlasti i tome kako je nužno njeno ukidanje, ali se često u potpunosti ne slažu po pitanju nasilja. Tako recimo tolstojevski anarhisti i anarhistkinje, kao i oni koji vjeruju u individualizam u potpunosti osuđuju političko nasilje, dok ga ostali podržavaju ili barem nalaze određena opravdanja za njega.

S druge strane, mnogo je onih koji su vjerovali u nasilje kao način propagande, no kasnije se to mišljenje mijenjalo i te metode više nisu korištene. Tijekom kraćeg razdoblja se anarhistički pokret okrenuo individualnom nasilju, poznatom kao “propaganda djelom”. Nitko nije smatrao kako će se tim djelima vlast i kapitalizam promijeniti u anarhizam, niti je itko smatrao kako će ubojstvo despota uništiti despotizam. Terorizam je smatran načinom osвете zbog nanesene nepravde, načinom izazivanja straha kod neprijatelja, kao i načinom skretanja pažnje na zlo protiv kojeg je taj čin terora bio usmjeren. No, danas većina anarhista i anarhistkinja ne vjeruje u “propagandu djelom”, te ne odobrava djela takve prirode.

Iskustvo ih je poučilo kako su takve metode možda i bile opravdane i korisne u prošlosti, no moderni uvjeti života ih čine nepotrebnima, pa čak i štetnima za širenje njihovih ideja. Ipak, njihove ideje su ostale iste, što znači kako nije anarhizam taj koji je odgovoran za njihova

nasilna djela. To dokazuje kako nije stvar u određenim idejama ili "izmima" kada govorimo o nasilju, već je uzrok negdje drugdje.

Dakle, moramo pogledati drugdje kako bi smo pronašli pravo objašnjenje.

Kao što smo već vidjeli, političko nasilje ne koriste samo osobe anarhističkih, socijalističkih ili revolucionarnih uvjerenja, već i patriotskih i nacionalističkih uvjerenja, demokratskih i republikanskih, konzervativnih i reakcionarnih, monarhističkih i rojalističkih, pa čak i religioznih.

Sada znamo kako ta djela nije potaknula neka određena ideja ili "izam", jer ista djela su počinjena od strane osoba različitih ideja ili "izama". Kao glavni razlog tim djelima sam naveo karakter i opći stav prema nasilju.

Tu se nalazi bit pitanja nasilja. Kakav je opći stav prema nasilju? Ako na to možemo točno odgovoriti, cijela stvar će biti potpuno jasna.

Ako iskreno govorimo, moramo priznati kako svatko od nas vjeruje u nasilje, koliko kod ga osuđivali kod drugih. Zapravo, sve institucije koje podržavamo, kao i cijeli život u današnjem društvu su bazirani na nasilju.

Što je to što zovemo vlast? Da li je to organizirano nasilje? Zakoni nam govore da činimo ovo, a ne činimo ono i ako se ne pokorimo tome, vlast će koristiti nasilje. U ovom trenutku ne želim ulaziti u diskusiju da li je to ispravno ili ne, treba li biti tako ili ne. U ovom je trenutku bitna činjenica da je to tako – da svaka vlast, svaki zakon i autoritet počivaju na sili i nasilju, kazni i strahu od kažnjavanja.

Čak i duhovna vlast, autoritet crkve i boga počiva na sili i nasilju, jer strah od božanskog bijesa i osвете predstavlja moć nad vama, tjera nas na poslušnost, pa čak i da vjerujemo unatoč svojim osobnim interesima.

Gdje god pogledate vidjeti ćete kako je naš cijeli život baziran na nasilju ili strahu od nasilja. Od najranijeg djetinjstva smo izloženi nasilju roditelja i starijih osoba. Kod kuće, u školi, uredu, tvornici, na polju, u trgovini, uvijek postoji nečiji autoritet koji nas tjera na poslušnost i tjera nas na izvršavanje volje tog autoriteta.

Pravo na to da nas prisiljavaju raditi nešto se zove autoritet. Strah od kazne je pretvoren u obavezu i naziva se poslušnost.

Svi odrastamo u ovoj atmosferi prisile i nasilja, autoriteta i poslušnosti, obaveza i straha od kazne, živimo to kroz cijeli svoj život. Toliko smo duboko ušli u taj duh nasilja da nikada ne stanemo i zapitamo se da li je nasilje dobro ili loše. Jedino pitanje koje postavljamo je da li je nasilje legalno i da li ga zakon dozvoljava. Ne propituje se pravo vlasti na ubojstvo, oduzimanje ili zatvaranje. Ukoliko je neka osoba proglašena krivom za sve ono što vlast stalno radi, proglasit će je ubojicom, lopovom ili prevarantom. No, dokle god je počinjeno nasilje “zakonito”, vi ga odobravate i pokoravate mu se. Dakle, nije nasilje ono čemu se protivite, već ljudi koji koriste nasilje “nezakonito”.

To zakonito nasilje i strah od njega dominira našim cijelim postojanjem, individualnim i kolektivnim. Autoritet kontrolira naš život od rođenja do smrti – autoritet roditelja, svećenika, božanstva, politike, ekonomije, društva i morala. No, o kojem god obliku autoriteta bila riječ, uvijek je tu moć koja vas drži u pokornosti zbog straha od ovog ili onog oblika kazne. Bojite se boga i vraga, svećenika i susjeda, poslodavca i šefa, političara i policajca, suda i tamničara, zakona i vlasti. Cijeli vaš život je dugačak niz strahova – strahova koji vam ozljeđuju tijelo i sputavaju duh. Na svim tim strahovima je baziran autoritet boga, crkve, roditelja, kapitaliste i vladara.

Zavirite u svoje srce i vidite govorim li istinu. Čak i među djecom desetogodišnji Johnny šefuje svom mlađem bratu ili sestri na osnovu autoriteta svoje veće fizičke snage, na isti način na koji Johnnyju šefuje njegov otac na osnovu svoje veće fizičke snage i Johnnyjeve financijske ovisnosti o ocu. Dajete autoritet svećeniku i propovjedniku jer mislite kako oni mogu na vas sručiti “božji bijes”. Pokoravate se dominaciji šefa, suda i vlasti zbog njihove moći da vas otpuste s radnog mjesta, unište vam posao, strpaju vas u zatvor – a tu moć ste, da ne zaboravim to reći, vi njima dali u ruke.

Dakle, autoritet vlada cijelim vašim životom, autoritet prošlosti i sadašnjosti, mrtvih i živih, a vaše postojanje je stalno napadanje i nepriznavanje vas samih, stalno podvrgavanje drugima i izvršavanje tuđe volje.

Kako vas stalno napadaju i ne priznaju, vi se podsvjesno osvećujete onima nad kojima vi imate autoritet na potpuno jednak način. Tako je cijeli život postao začarani krug autoriteta, dominacije i prisile, naredbi i poslušnosti, nametanja, vladara i podanika, nasilja i sile u tisuću i jednom obliku.

Možete se zapitati kako to da čak i idealisti i idealistkinje još uvijek održavaju taj duh autoriteta i nasilja, te često pod utjecajem okoline i svojih osjećaja koriste takva djela,

unatoč svim svojim različitim idealima?

Svim smo mi još uvijek barbari koji se okreću nasilju kako bi riješili svoje dugove, poteškoće ili probleme. Nasilje je metoda uzrokovana neznanjem, oružje slabih. Osobe sa snagom u srcu i mozgu ne trebaju nasilje, jer su nepobjedive u svojoj svjesnosti koliko su u pravu. Sve većim prosvjetljivanjem ljudi, manja je upotreba prisile i nametanja. Što se više odmičemo od primitivizma i kamenog doba, to ćemo imati manje vjere u silu i nasilje. Ustati ćemo iz pepela i stajati uspravno: nećemo se klanjati caru ni na nebu ni na zemlji. Postati ćemo u potpunosti ljudi kada odbijemo vladati i odbijemo da nad nama netko vlada. Biti ćemo uistinu slobodni tek kad ne bude više gospodara. Anarhizam je ideal takvog stanja, društva bez sile i prisiljavanja, gdje su svi ravnopravni i gdje će svi živjeti u slobodi, miru i blagostanju. Riječ anarhija dolazi iz starogrčkog i znači bez prisile, bez nasilja i vlasti, jer vlast predstavlja nasilje, otuđivanje i prisilu.

Anarhija, dakle, ne znači nered i kaos, kao što ste prije mislili. Naprotiv, upravo je suprotno – znači nepostojanje vlasti, što znači slobodu. Nered je dijete autoriteta i prisile. Sloboda je majka reda.

“Prekrasna ideja,” kažete mi, “ali samo anđeli su spremni za nju.”

Onda idemo vidjeti možemo li izgraditi krila za jedno takvo idealno društvo.

[tekst je preveden iz knjige Alexander Berkman: ABC of Anarchism; 14. izdanje, Freedom Press, London, 1995. Prvo izdanje je objavljeno u S.A.D.-u, Vanguard Press, 1929.]

URBANA GERILA U ITALIJI I INSUREKCIONIZAM

Radi lakšeg razumijevanja sljedećih letaka, koji predstavljaju dobar primjer sukoba unutar anarhističkog pokreta, nužno je pojasniti kontekst unutar kojeg se taj sukob događa.

Italija se nakon studentskih nemira 1968. i 1969. nalazila u specifičnoj situaciji. Dok je u drugim zemljama, gdje su studentski nemiri uhvatili maha, situacija ubrzo prestala biti revolucionarna, u Italiji se naglo razvila urbana gerila. Naravno, najpoznatija grupa iz tog razdoblja su Crvene brigade, koje nama u ovom trenutku nisu toliko interesantne, jer predstavljaju komunističku skupinu, a samim time cilj i metoda njihove borbe nije ono što ova dva letka pokrivaju (ukoliko se ne ograničimo samo na čin nasilja). Kako ne bi došlo do zabune, Crvene brigade, iako jedina grupa koja je postojala kontinuirano, te je brojem svojih akcija stekla status najpoznatije grupe, nije bila jedina grupa koja se okrenula oružanoj borbi (ili ako već želite – terorizmu) u svrhu ostvarivanja svojih ciljeva. Naime, čitajući literaturu koja prati urbanu gerilu u Italiji kroz to razdoblje, zanimljivo je pogledati neke brojke – tijekom sedamdesetih bi na kraju godine bio sumiran broj naziva terorističkih grupa koje su izvodile akcije tijekom godine... Broj varira negdje između 200 i 400 grupa, ovisno o kojoj godini je riječ. Tu nije isključeno kako su neke akcije izvedene samo jednom, ime je iskorišteno za akciju i nakon toga grupa prestaje djelovati. Isto tako, grupe bi za različite akcije koristile različita imena. Ovo govorim isključivo zbog toga što je nemoguće iz količine imena odrediti koliko je ljudi brojila urbana gerila i o kolikom je broju grupa stvarno bila riječ.

Kako god bilo, bliska politička povijest Italije, dakle, sedamdesete i osamdesete su bile obilježene lijevim i desnim terorizmom, što je stvorilo specifičnu situaciju, gdje su teroristički napadi i politički motivirano nasilje stvar svakodnevnog života, pa samim time na taj način treba razumjeti i ovu diskusiju unutar jednog dijela anarhističkog pokreta Italije.

Nužno je naglasiti i to kako je uloga anarhističkog pokreta u toj oružanoj borbi bila mala, gotovo zanemariva, međutim, dovoljna za pokretanje diskusije. Veći dio urbane gerile su, kao što sam već naveo, činile komunističke, marksističke, maoističke, lenjinističke pa čak i

staljinističke (!) grupe, koje nikako ne možemo vezivati uz anarhistički pokret. Ni na koji način.

Uz ovo poglavlje vezujem insurekcionizam, teoriju nastalu kao logičan nastavak političkog nasilja, a posebno je zanimljivo kako je glavni teoretičar insurekcionizma, Alfredo Maria Bonanno, baš iz Italije. Ovo povezivanje letka koji poziva na oružanu borbu i kasnijeg nastanka insurekcionizma je bazirano na uspoređivanju današnjih ideja koje nalazimo unutar insurekcionizma, a čiji dijelovi se mogu pronaći u tom letku. Tako se u letku poziva na stvaranje grupa afiniteta, dobro poznavanje ljudi unutar grupe, prijateljski odnos, ali i oružani ustanak, što su obilježja insurekcionizma. S druge strane, povezivanje ove dvije teme u jedno poglavlje je moguće obrazložiti time što se insurekcionizam javlja baš u Italiji (ali vrlo snažno i u Grčkoj), za što je moguće tražiti razloge u toj kontinuiranoj tradiciji politički motiviranog nasilja.

Naravno, ne želim tvrditi kako je insurekcionizam vezan isključivo uz Italiju. On se javlja i u drugim zemljama pa tako u Velikoj Britaniji u sedamdesetima i osamdesetima djeluju Angry Brigades, a tamo je objavljivan i časopis "Insurrection" u kojem je i sam Bonanno autor puno tekstova. Već sam spomenuo Grčku, gdje je takav oblik djelovanja uhvatio korijena i gdje su insurekcionističke akcije česta praksa. Netko će možda tvrditi kako nije uvijek nužno riječ o sasvim jasno definiranim insurekcionističkim grupama. To je možda istina, međutim, način, metode i vrste akcija se mogu okarakterizirati kao insurekcionističke.

Zanimljivo je kako kod insurekcionizma teorija ponekad odlazi dalje nego sama praksa. Pobuna se razrađuje teorijski, no njeno provođenje u praksi je minimalno u odnosu na radikalizam same teorije. Gdje tražiti razlog tome? Teško je govoriti o konkretnim razlozima, prvenstveno zbog nepoznavanja cijele situacije – davanje tog odgovora bi zahtijevalo jednu bolju analizu. No, možda je moguće reći kako to vrijedi za cijeli anarhistički pokret – teorija uvijek odlazi dalje od same prakse. Dok s jedne strane postoji želja za ostvarivanjem određenih ciljeva, tu želju je lako razraditi u teoriji, no trenutak kada konkretnu želju treba pretvoriti u praksu donosi gomilu problema. Uostalom, nije li to osnovna razlika između teorije i prakse?

Ipak, možda se razlog može pronaći i u činjenici da su skupine koje glasno zagovaraju nasilje često sklonije pričati o tome i veličati sam čin nasilja, nego to i činiti. Što i nije tako loše...

ŠTO RADITI?

Upućujemo apel svim drugovima anarhistima, okupljenim na ovom, tko zna kojem po redu Kongresu, koji još nisu sklerozni ili prerano ostarjeli od kontinuiranog i zamornog zadatka gaženja po pozornicama – neki kao glumci, neki kao promatrači skupštinskih i kongresnih predstava – te onim drugovima koji još uvijek nisu sav svoj duh i revolucionarnu energiju posvetili praksi koja iščekivanje i obranu pretvara u svoje osnovne prerogative.

Upravo ovdje u Carrari, kao i u Veneciji (na sastanku o tehnokraciji), žele se opet zazeleniti stare grane konfuzije, nesposobnosti i statičnosti pokreta. Hoće se vidjeti jasno, hoće se razumijevati s istinskim žarom. No, nažalost, poznavajući već tužnu povijest ovih skupova (korisnih samo kao proba sviračima trombona), sigurni smo da čim u glavi svih drugova zasja uvjerenje kako su razjasnili ili potvrdili vlastito “što raditi”, zbilja će već iznova biti toliko puta promijenjena da će se tvrdoglava sigurnost i uvjerenje naći pred barijerom poput neprelaznog zida.

A onda će drugovi zapasti u konfuziju, bezvoljnost i razočaranje, ili još gore, neki će se uporno držati svojih mentalnih okvira pa ćemo čuti, odnosno čujemo, govore o sindikatu i anarhosindikalizmu; mentalnog okvira prilično starog za današnje društvo i stvarnost, a možda, kad se dobro promisli, čak ni toliko revolucionarnog za onu jučerašnju (ma, ali kako... a Španjolska? O, da! Španjolska... ali bez Federacion Anarquista Iberica?!?). Ili, opet, o klasnoj borbi, masovnoj organizaciji: mentalni okvir koji je truliji i oronuliji od prethodnog... u medicinskoj patologiji zvat ćemo ga: “marksistička fagocitoza u nesvjesnom stanju degenerirane involucije”.

Drugovi, pokušajmo se već jednom obnoviti, ići u korak s vremenom ili još bolje, preduhitriti vrijeme. Kako možemo biti djelatni, ako su metode intervencije najčešće one sitne teorijske propagande, već tako stare i istrošene da reduciraju anarhiste na nivo sterilnog i neproduktivnog pokreta stavova, sposobnog da se mobilizira ili na obrambenom terenu, ili kad vlast odapinje svoje represivne strelice (uzaludno je prisjećati se pojedinosti slučaja Valprede, ili još gore, slučaja anarhista Marinija s onim: “Nije zločin braniti se od fašizma, bit ćeš oslobođen družbe Marini!”), ili opet kao “pratnja”, koja nije čak ni alternativna, one burne i opscene politike raznih bivših ekstraparlamentaraca. Drugovi, ostavimo politiku slogana, shema, datuma događaja od prije sto godina: pokušajmo biti konstruktivni u prijedlozima. To je poziv koji upućujemo i onim drugovima koji nas optužuju tvrdeći kako je

naša strategija samoubilačka.

Kako se može vidjeti samoubojstvo oružane borbe, kad se sve veći broj drugova, radnika, nezaposlenih i lumpenproletera s oružjem buni protiv okrutnosti vlasti?

Da li je možda samoubojstvo to što smo napustili praksu lišenu strategije i taktike onih tradicionalnih anarhističkih grupa koje ne znaju kako se kretati, dezorijentirane razvojem događaja, da bi ponovo prigrlili takozvanu "propagandu djelom" kao primjer za uopćavanje direktne akcije?

Da li je možda samoubojstvo to što smo u antinuklearnoj borbi prepoznali ne samo oblik borbe na specifičnom sektoru (premda ekološki obojen), nego i jasnu borbu protiv vlasti?

I da li je samoubojstvo destabilizacija države u svim njenim centralnim ili perifernim oblicima, njeno ismijavanje, stavljanje u krizu i tjeranje da pokaže svoje pravo lice sačinjeno od prisile i nasilja?

No, prije nego što neka solistička truba zatrešti poput fanfara: "Ali tko su ti: FAI, GIA ili GAF?", predstavljamo se: mi smo anarhisti, to smo već rekli, i naša je organizacija revolucionarna, u kojoj su se razne grupe ujedinile na lokalnom nivou ili osobnim susretima u različitim situacijama, na osnovu afiniteta između različitih iskustava i shvaćanja drugova. To su grupe po afinitetu koje odražavaju svoju samostalnost i slobodu akcije i u kojima odnosi među drugovima nisu odnosi puke efikasnosti već su karakterizirani maksimumom poznavanja, intimnosti i uzajamnog povjerenja.

Ono što želimo jest iznošenje destruktivne kritike države korištenjem revolucionarnog nasilja, oružane borbe i propagande djelom. Želimo ubrzati vrijeme i proširiti unutrašnji front sukoba kako bi došli do destabilizacije države.

Vjerujemo kako konstruktivno i utopijsko kritičko prisustvo nije dovoljan, iako neophodan uvjet, ako se paralelno s njim ne razvija negativno kritičko prisustvo, destruktivno po procese koji su u tijeku.

Kritika oružjem danas je jedina snaga koja može učiniti svaki projekt uvjerljivijim.

STVARATI, ORGANIZIRATI 10 - 100 - 1000 ORUŽANIH NUKLEUSA!

ANARHISTI I TERORIZAM

Teška dezinformacija koja se svakodnevno propagira i svim sredstvima teži iskrivljavanju stvarnog stava anarhista prema terorizmu.

Stoga anarhističke grupe okupljene u Carrari smatraju kako trebaju razjasniti svoj stav, objavljujućim proglas kojeg su anarhisti prodiskutirali i usvojili prilikom održavanja III Internacionalnog kongresa anarhističkih federacija u Carrari, od 23. do 27. ožujka 1978., na kojem su sudjelovale delegacije iz mnogih zemalja svijeta.

III INTERNACIONALNI KONGRES ANARHISTIČKIH FEDERACIJA

PROGLAS KONGRESA O TERORIZMU, MARGINALIZMU I REVOLUCIONARNOM NASILJU

IFA (Internacionalna federacija anarhista) proklamira slobodu anarhista da izaberu bilo koje sredstvo akcije koje nije u suprotnosti s liberterskim principima i krajnjim ciljevima kojima pokret teži. Bila ona individualna, manjinska ili masovna, nasilna ili miroljubiva, revandiktivna ili revolucionarna, tolerirana ili tajna, anarhistička akcija mora u sebi reflektirati moralne vrijednosti fundamentalnih postulata anarhizma. Pravo, individualno i kolektivno, na nepokoravanje, revolt i ustanak, nezastarivo je i ne može se kodificirati. Ono je spontana i prirodna činjenica. Anarhisti organizirani u IFA koji doista postavljaju problem revolucije, to jest ukidanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih privilegija, svjesni su da će se naći u jednoj nasilnoj situaciji.

Za anarhiste postoji etički problem vezan uz primjenu jednog nasilja koje se ne smije poistovjećivati s javnom legalnom silom državne vlasti i kapitala, kojoj nema ravne po brutalnostima kojima se svakodnevno služi protiv ljudi. Ovo državno nasilje čiju kulturnu osnovu treba tražiti u patrijarhatu, uzrokuje sve druge forme nasilja, a svoj najpotpuniji izraz nalazi u rastućoj militarizaciji društva.

IFA odbacuje forme političke akcije utemeljene na slijepom i nepotrebnom nasilju, na odsustvu respektiranja ljudskog dostojanstva vlastitih neprijatelja, a još više neutralnih ili nevinih pojedinaca. Ona razobličava sve forme manipulacije, nasilja, te vojnog i državnog terorizma koje se često prenose u akcije političkih organizacija koje su danas progonjene i bore se za pravednu stvar, ali većim dijelom aspiriraju (ako ne drugačije, onda svojim programom, metodama i ideologijama) da u budućnosti same postanu državna vlast.

Prijelaz na oružanu borbu predstavlja transformaciju klasnog sukoba u vojni, putem prakse rata između specijaliziranih aparata: oružanih grupa i represivnih bandi države.

Svakodnevno širenje takve prakse ne predstavlja uspjeh, nego suprotno, doprinosi pojačavanju represivnih mjera kapitala i države koji nakon što su uspjeli postići to da radnici plaćaju cijenu krize, na njih prebacuju i težinu jedne rastuće represije. Stimulirati mehanizam represije bez istovremenog rada na afirmaciji ofenzivne sposobnosti radničkog pokreta zbog toga je samoubilački čin. Anarhisti ne vjeruju da propaganda djelom, začeta kao mitsko buđenje svijesti proleterijata uvijek spremnog na odaziv, može postići ma i minimalan uspjeh. Ukoliko bi se ova politička linija afirmirala, moglo bi se jedino produbiti jaz između aktivista i stanovništva.

Radikalizacija sukoba nalazi svoju početnu točku u velikim nadama probuđenim borbama iz 1968.-1969., kada je kreativnost naroda udarala u zid vlastite nepripremljenosti za samoupravljanje, dozvoljavajući preporod neoreformističkih grupa birokracije.

Nesposobnost da se "odmah i bez obzira po koju cijenu" provede revolucija, povukla je mnoge drugove, mnoge militantne ljevice i ekstremne ljevice k dnevnoj praksi sastavljenoj od kompromisa u sjeni parlamentarne politike, povlačenju u individualističko laissez-faire, te povlačenju utemeljenom na koncepciji ilegalnosti. To je plod koncepcija koje ne mogu naći izlaz nigdje drugdje osim u oportunističkom revizionizmu ili u militariziranom ekstremizmu.

Mi tvrdimo kako je došlo vrijeme za obnovu djelovanja revolucionara na terenu koji mu je najbliži, unutar radničkih borbi, te da se paralelno oblikuje specifična anarhistička propaganda kojom se teži postići priznanje valjanosti naših ideja. Solidarnost anarhista znači prije svega zaštitu svih onih koji se bore protiv kapitala i države, korektno prakticirajući prema tim militantima kritiku, a ne klevetu. Solidarnost i kritika su dva aspekta naše etike, jer smo svjesni kako nakon fizičke likvidacije tih militanata, država prelazi u napad protiv svih antireformističkih i antiautoritarnih ponašanja. Anarhisti tvrde kako je socijalna revolucija pretpostavka za uspostavljanje društva bez klasa, države i patrijahata, u kojem će iščeznuti svaki tip nasilja. Unatoč tome, ne mislimo da će se vladajuće klase odreći svojih ekonomskih, socijalnih i kulturnih privilegija ukoliko na to ne budu silom prinuđene. Dakle, u fazi ustanka neizbježan je nasilan sukob, nasilje koje ne može ne biti kolektivno, kao što su to bile sve revolucije u prošlosti. Kao organizirani pokret, anarhizam mora izgraditi svoju strategiju borbe, utemeljenu na inteligenciji, koja je sposobna učiti iz povijesti, te trijezno analizirati sadašnju situaciju i budućnost našeg društva. Osim toga, upravo se na tome temelji koncept direktne akcije, bilo nasilne ili mirne, sredstva kojim se ubrzava razvoj svijesti o mogućnosti kolektivne samoorganizacije i

samoemancipacije. Revolucionarni anarhistički terorizam je bio izuzetan i egzemplaran, jer se nije primjenjivao protiv nevinih, nego protiv osoba koje su u sebi nosile odgovornost za druge terorizme, opravdane političkim i moralnim zakonima. Kao i Malatesta, ni mi se ne slažemo s onima koji se protive svakom nasilju, kao ni sa drugovima koji su spremni na svako nasilje. Ne odobravamo niti osuđujemo sumarno svaku formu "terorizma". Moramo konstatirati kako su teroristički čini uvijek motivirani jednim drugim terorizmom, onim kojeg vladajuća klasa prebacuje na narod. Međutim, također konstatiramo kako su posljedice uvijek negativne, ako ne i pogubne za radnički pokret općenito, a posebno za anarhistički.

Mislimo da se praksa revolucionarnog nasilja ne može shvatiti i prihvatiti ako paralelno ne postoji snažan organizirani radnički pokret, uvelike prožet liberterskim idejama.

[originalan naslov letka je Anarchici e terrorismo, a letak je dijeljen na III internacionalnom kongresu anarhističkih federacija u Carrari, održanom od 23.-27. ožujka 1978. godine]

Alfredo M. Bonanno

MORALNA PODIJELJENOST

Da bi se akcija dogodila nije dovoljna činjenica da je smatramo "ispravnom". Kod toga imaju utjecaj i drugi elementi, poput moralnog propitivanja koje nema veze s tim da li je akcija vrijedna ili ne. To je vidljivo kroz poteškoće koje drugovi imaju u ostvarivanju akcija koje u sebi sadrže nešto čemu bi se moglo prigovoriti.

Pojava moralnih prepreka vodi prema pravoj etičkoj "podijeli" koja donosi teško predvidljive posljedice.

Npr. već neko vrijeme ukazujemo na besmisao mirnih masovnih demonstracija. Umjesto toga predlažemo demonstracije koje su i dalje masovne, no koje su organizirane insurekcionistički, uz podršku kroz manje napade na kapitalističke strukture koje su odgovorne za iskorištavanje i genocid u svijetu.

Smatramo da bi bilo dobro sagledati različite stavove o tim akcijama, ali da pri tome ne propitujemo metode ili politička stajališta.

Koliko god duboko teorijski ulazimo u pojedina pitanja u nama uvijek žive ukorijenjene vrijednosti. Jedna od tih vrijednosti je tuđe vlasništvo. Druge su ljudski život, bog, lijepo ponašanje, seks, toleriranje mišljenja drugih ljudi, itd. No, ostanimo uz našu temu. Svi smo protiv privatnog vlasništva, ali čim ga pokušamo napasti u nama zvoni alarm.

Stoljeća moralnog prilagođavanja ljudi kreću u akciju bez našeg znanja, a kao posljedicu imaju dvije stvari. S jedne strane, javlja se uzbuđenje zbog zabrane, što mnoge drugove navodi na sitne akcije usmjerene na "krađu zabranjenog voća", koje često ne predstavljaju zadovoljavanje trenutnih i neizbježnih potreba. S druge strane, javlja se nelagoda zbog "nemoralnog" ponašanja. Ovdje ne bih govorio o "uzbuđenju" koje me uopće ne interesira i ostavljam ga onima koje zabavlja, već bih se okrenuo toj "nelagodi".

Činjenica je da smo svi svedeni na razinu životinjskog stada. Moral, koji svi dijelimo (svi, uključujući i one koji to teoretski ne čine) je "altruistički". Osim toga je poštovan, egalitaran i podijeljen na razine. Područja takvog morala potrebno je tek istražiti. Koliko drugova zagovara npr. slobodnu ljubav, a pri samom pogledu na golo tijelo svoje sestre izražava zgražanje? Vjerojatno puno.

Kada sami sebi i tribunalu povijesti opravdavamo svoje napade na privatno vlasništvo govoreći kako je ispravno obezvlastiti one koji obezvlašćuju, tada postajemo zarobljenici moralnog ropstva. Time potvrđujemo "vječnu" vrijednost naših bivših vladara, ostavljajući drugima da sude o tome koliko je ispravno obezvlasiti one koji su to na samom početku učinili svima nama.

Od opravdanja do opravdanja i ubrzo se nađemo u situaciji u kojoj gradimo crkvu, a da to gotovo ne vidimo. Kažem "gotovo", budući da smo svjesni toga, ali nas to zastrašuje.

Oduzimanje tuđeg vlasništva ima određen društveni značaj. Ono gradi pobunu i baš zbog toga vlasnici dobara moraju biti prepoznati kao pripadnici vlasničke klase, a ne kao ljudi koji jednostavno nešto imaju. Mi nismo zagovornici nihilističkih akcija koje ne prave razliku između bogatih i prosjaka.

Obezvlastiti, u današnjem klasnom kontekstu, ima sasvim precizno značenje, ali ne zato što su se oni koje ćemo obezvlasiti "krivo" odnosili prema nama. Ukoliko bi nam to bilo jedino na što ćemo se pozivati, tada bi kapitalisti koji izdvajaju za sindikalne plaće i "brinu se" o svojim radnicima bili isključeni iz tog čina obezvlašćivanja. Dakle, zašto bi se uopće zamarali takvim pitanjima?

Ako uzmemo za primjer kompanije koje isporučuju oružje za Južnoafričku Republiku ili koje financiraju rasistički režim u Izraelu, grade nuklearne elektrane ili proizvode elektroničke sustave koji će "poboljšati" tradicionalno oružje, tada naglasak nije toliko na njihovoj direktnoj povezanosti s tim što rade, već je razlog napada njihovo pripadanje klasi koja iskorištava. Direktna povezanost uključuje samo strateški i politički izbor. Jedini razlog donošenja te etičke odluke je pripadanje klasi. Kada to shvatimo, postizemo puno jasniju sliku. Moralna osnova za pokretanje svih akcija su klasne razlike, pripadanje jednoj ili drugoj komponenti društva koje su u potpunosti suprotne. Rješavanje tog sukoba je moguće isključivo uništenjem jedne ili druge klase.

S druge strane, političke i strateške osnove zahtijevaju niz razmatranja od kojih neka mogu biti kontradiktorna. Svi prije spomenuti ciljevi se tiču toga, a ne predstavljenog moralnog opravdanja.

No, moralne odluke su ono što stvara prepreke, a da mi to ne shvaćamo. Mirne masovne demonstracije, koliko god bile jasan pokazatelj da smo "protiv", znače nešto drugo. Čak i vrlo nasilni sukobi s policijom znače nešto drugo. U takvim situacijama se stvara posebna

realnost između nas i “neprijatelja”, koja štiti naš moralni alibi. Osjećamo kako postupamo “ispravno” čak i kada prihvaćamo polazište (iako i dalje u domeni demokratskog disidentstva) koje ne dijele svi unutar masovnih demonstracija. Ukoliko razbijemo nekoliko prozora i dalje prilagođavamo situaciju sebi, kako bi izbjegli osjećaj nelagode.

Situacija je potpuno drugačija kada djelujemo samostalno ili s nekolicinom drugova koji nam neće pružiti psihičku “zaštitu” kakvu vrlo jednostavno dobijemo unutar mase. Tu dolazimo do individualne odluke o napadanju institucija. U ovom slučaju napadamo ili se povlačimo. Postoje dvije mogućnosti – prihvatiti klasnu logiku sukoba u kojoj zauzimamo suprotne pozicije i iz koje nema drugog izlaza osim samog sukoba, ili se povlačimo i prihvaćamo pregovore, zagovaranje i moraliziranje.

Ukoliko napadamo tuđe vlasništvo (ili nešto drugo, ali uvijek ono što pripada klasnom neprijatelju) moramo za to preuzeti potpunu odgovornost bez traženja opravdanja za taj čin. Ne možemo se okrenuti moralnom ocjenjivanju potrebe za napadom i udarom na neprijatelja dok nismo utvrdili zajednički stav svih onih koji stvaraju kolektivnu situaciju. Možda bih ovo trebao bolje objasniti. Nisam protiv masovnog rada na kontrainformiranju i pripremama za borbu, budući da to predstavlja vrlo važnu aktivnost u situaciji u kojoj postoji iskorištavanje i bijeda. Ono čemu se protivim je simboličan (isključivo simboličan) put koji ta vrsta aktivnosti prati. Aktivnost bi trebala biti usmjerena prema ostvarivanju rezultata, barem djelomičnih, koji su vidljivi i trenutni. Isto tako, uvijek treba imati na umu kako je nužno održati insurekcionističke metode bazirane na odbijanju da nas predstavljaju delegati, na autonomiji, stalnom sukobu i samoorganizaciji.

Protivim se tome kako tu treba stati ili kako treba stati prije početka pobune, kako bi to neki učinili. To bi značilo stati na pukom širenju kontrainformacija i educiranju uglavnom kontroliranom od strane autoriteta koji bi odredio i trenutak prestanka aktivnosti.

Moguće je, ne, nužno je učiniti nešto drugo, a to nešto je nužno učiniti sada, u trenutnoj fazi brzog i nasilnog prestrukturiranja. Smatram da je to moguće učiniti kroz direktne napade na male ciljeve koji predstavljaju klasnog neprijatelja i koji su vidljivi na društvenom području, a ukoliko nisu vidljivi moguće je učiniti ih vidljivima kroz kontrainformiranje.

Mislim kako ne postoje anarhisti koji se protive ovoj praksi, barem ne teoretski. Postoje oni koji kažu da su protiv toga, jer ne vide neke masovne promjene koje proizlaze iz tih aktivnosti, bazirajući taj stav na sagledavanju današnje političke i društvene situacije. To mogu razumjeti, no ne mislim kako zbog toga treba osuđivati insurekcionističke stavove i

akcije.

Činjenica je kako onih koji se ograđuju od takvih akcija ima puno manje od onih koji ih odobravaju, ali ih ne provode u praksi. Kako to objasniti? Mislim da je to moguće objasniti kroz tu "moralnu podjelu" koja nas upozorava na tuđa "prava". Konkretnije, riječ je o drugovima poput mene, koji smo naučili reći "hvala" ili "oprostite" čak i nakon najmanjeg dodira.

Često govorimo o oslobađanju svojih osjećaja i odbijanju ideja koje su nam nametnute u trenutku buržoaske pobjede.

Ono o čemu zapravo govorimo je stvarno zadovoljavanje naših potreba koje nisu tzv. primarne potrebe pukog fizičkog preživljavanja.

No, smatram da riječi nisu dovoljne da bi ovaj divan projekt bio ostvaren. Kada je pokret mirno ostajao u starom konceptu klasne borbe koji je bio baziran na ponovnom uzimanju onoga što nam je oduzeto (proizvod našeg rada), imali smo mogućnost govoriti (pa čak i kad nas to nije odvelo daleko) o potrebama, jednakosti, komunarstvu pa čak i anarhiji. Danas, kada je ta faza vraćanja oduzetog prilagođena samom kapitalizmu, ne možemo se držati starih govora i starog koncepta.

Vrijeme riječi se približava kraju. Svakim danom sve više shvaćamo kako smo tragično zaostali u svom radu, zatvorili se u geto i nastavili raspravljati o stvarima koje više nisu od stvarnog revolucionarnog interesa dok se ljudi okreću drugim mogućnostima u čemu ih Moć svesrdno podržava.

Ogroman zadatak oslobađanja ljudi od morala i etike koji su izgrađeni u laboratoriju kapitalizma je tek započeo.

[originalno objavljeno u časopisu Insurrection, broj 5, jesen 1988., London]

RAZGOVOR S A. M. BONANNOM NA RADIO STANICI BLACKOUT

Radio: Alfredo, pokušajmo malo razjasniti pojmove "grupe afiniteta" i "osnovni nukleusi" s obzirom da tužitelji ciljaju na te točke, vadeći ih iz konteksta.

Bonanno: Dakle, da bi lakše shvatili taj problem treba reći kako se radi o teorijama koje imaju organizacijski aspekt i praktični aspekt, tj. način na koji anarhisti misle organizirati ne samo vlastite grupe već i revolucionarne aktivnosti koje sprovode na teritoriju zajedno s osobama koje nisu anarhisti. Taj je odnos naravno viđen na različite načine, prema ciljevima koji se žele postići, tj. ne organiziraju se svi anarhisti u grupe afiniteta i osnovne nukleuse; npr. anarhisti koji imaju drugačiju ideju organizacije su članovi F.A.I. (Talijanska Anarhistička Federacija), njima je cilj fiksna organizacija koja traje u vremenu i koja određuje odnos među osobama podijeljenim u različite sektore aktivnosti: škola, posao itd. Mi ostali smatramo, već 10 godina, da organizacija anarhističkih grupa treba krenuti od koncepta afiniteta, tj. od anarhista koji se osobno poznaju i koji imaju zajedničku prošlost i koji će biti aktivni na informiranju i širenju ideja na njima zajedničkom području, jer ta se poznanstva u većini slučajeva sklapaju unutar određenog teritorija. Što znači da grupu afiniteta možemo opisati kao grupu zajedničkih poznanstava i aktivnosti, kojoj je plan aktivnost u sadašnjici, u borbama koje se mogu odvijati u različitim realnostima: školama, tvornicama, kvartovima, skvotovima.

To je grupa afiniteta koju čine samo anarhisti. Te se borbe počinju voditi u trenutku kada se pojavi određena situacija unutar teritorija, kao što se npr. desilo, na zadivljujući način, '83. u Comisu – borba protiv američke vojne baze koju su željeli izgraditi, što su kasnije i učinili, ili kao što bi npr. danas mogla biti borba protiv širenja željezničkih linija superbrzih vlakova. Jasno je kako su to problemi koji imaju utjecaja na određene osobe koje žive unutar određenog područja; te osobe nisu ni približno anarhisti i imaju veoma malo interesa produbljivati anarhističke ideologije i teorije, ali su s druge strane zainteresirani za rješavanje problema napada kojeg je država usmjerila protiv njih, kroz nametanje izgradnje ili realizacije određenih državnih, društvenih i proizvodnih odabira koje ti ljudi ne podržavaju. Tada se može dogoditi da različite grupe afiniteta ulazeći u kontakt s tim osobama počnu zajedno raditi i boriti se, tj. pokazivati zajedničku želju da se izbjegne ono što država pokušava realizirati na teret tih osoba. To može dovesti do stvaranja novih grupa teritorijalne prirode čiji je jedini cilj onemogućiti ostvarenje, npr., linija superbrzih vlakova

ili, kao što se to desilo u Comisu, vojne baze. Ovo udruživanje anarhista i neanarhista ne nastaje unutar grupa afiniteta, već unutar novih nukleusa koji se razvijaju na određenom području kao borbene organizacije, tj. osnovni nukleusi: organizirane strukture na nekom području koje, u trenutku kad ih se formiralo mnogo, imaju potrebu za međusobnim povezivanjem kroz zajedničku koordinaciju, kao što je to bilo u slučaju Comisa i kako bi moglo biti u bilo kojoj drugoj situaciji. Jer kada se djelovanje proširi na različita područja i ima više osnovnih nukleusa potrebno je rad, recimo borbeni, širenje ideja, problema i na kraju čak i nasilne intervencije protiv onog što država želi realizirati, koordinirati.

Između osnovnih nukleusa može se stvoriti koordinacija putem permanentne strukture, kao što se to dogodilo u Comisu gdje je postojalo jedno sjedište s telefonom i svim ostalim potrebnim strukturama i gdje smo ostali dvije godine kako bi koordinirali intervencije raznih osnovnih nukleusa. A sve to nema nikakve veze s organizacijom tajnog karaktera.

R: Sudski istražitelji vade neke fraze iz konteksta, neke koncepte, kako bi stvorili dva nivoa: jedan koji se odnosi na tajne aktivnosti, a drugi na javne, kao što su izdavanje novina, djelovanje u skvotovima itd., a ti su koncepti izneseni za vrijeme konferencija u Grčkoj. Možeš li nam sve to bolje objasniti?

B: Problem je malo složeniji. Te su teorije iznesene još prije 10 godina unutar anarhističkog pokreta, u raznim knjigama, brošurama i konferencijama, štoviše one su i realizirane, što je veoma bitna činjenica jer znači da to nije teorija koja se razvija samo na papiru i kroz priču. U periodu okupiranja vojne baze u Comisu izvršene su konkretne akcije tokom te dvije godine, a i u Torinu '75. stvorena je s jedne strane organizacija grupa afiniteta, a s druge osnovnih nukleusa, u borbi koja se ticala željeznica, jer u biti za razvijanje borbe sindikalnog tipa može se pribjeći raznovrsnim elementima, npr. sabotaze, a ne samo običan štrajk. Taj tip realizacije naše borbe nema nikakve veze s konceptom oružane bande koji nam istražitelji žele pripisati: banda koja djeluje na dva nivoa, jedan bi bili javni odnosi, a drugi tajne aktivnosti. Aktivnosti i objavljivanja koja smo do sada učinili bile su javne, radi se o konkretnim aktivnostima koje smo ostvarili u prošlosti s ljudima koji nisu anarhisti, tj. intervencije mase unutar određenog područja i stvaranje teorije koja opisuje takve oblike intervencije. Međutim podjela naših aktivnosti na dva nivoa je u nekom smislu potrebna istražiteljima jer bez tog koncepta ne bi mogli govoriti o oružanoj bandi, jer čitajući pojedina objašnjenja, pojedine tekstove jasno je da se govori o masovnoj organizaciji, tj. o organizaciji koja je formirana i djeluje javno, a koja je sačinjena od osnovnih nukleusa i grupa afiniteta koje izvršavaju širok spektar intervencija i stoga trebaju koordinaciju. Da, to je jasno u

pisanim činjenicama, a i konkretnim djelima, ali oni nas žele osuditi za organiziranje oružane bande i zato se onom što čitaju mijenja smisao, ne u analizi pojedinih riječi, što se ne može učiniti, već u zaključku. Jer čitajući kaznena djela nailazimo na dijelove gdje se govori o organizaciji masa, ali u zaključku se postavlja teorija tajne organizacije. Kao privilegirani tekst kojeg oni smatraju od posebnog značaja za ta djela je moj članak objavljen u časopisu Anarchismo pod naslovom "Novi preokreti kapitalizma". Već i sam naslov zbunjuje, jer da je to tekst koji govori, kako kažu karabinjeri, o tajnoj organizaciji i oružanoj bandi bio bi vrlo sažet i govorio bi o tajnim organizacijama, ali tekst je sažetak predavanja koje sam ja održao na dva grčka fakulteta, u Santorinu i Saloniku; tu sam skicu upotrebljavao za predavanja, a sadrži točke na kojima sam kasnije razvio ta predavanja, javno, ispred stotine osoba. Da se stvarno radilo o tekstu koji teoretizira, kao što to tvrde javni tužioci, o tajnoj oružanoj bandi, ne bih mogao doći ispred toliko ljudi i o tome diskutirati s njima. Eto zbog čega se istražitelji nalaze pred dvojnom, pred dilemom: ili se tekst odnosi na organizaciju mase, kao što u biti jest, stoga nam čitajući postaje jasno da je Bonanno otišao u Grčku održati predavanja; ili tekst mora na silu postati teorija oružane bande i stoga Bonanno nije mogao održati predavanje u Grčkoj. Zaključak istražitelja je da Bonanno nije u Grčkoj održao ta predavanja, mada sam ja podnio dokumentaciju koja se odnosi na te konferencije, dao sam intervju najvećim grčkim novinama, s fotografijama i svim ostalim. Postoji jedna objektivna dokumentacija.

R: Jedan od argumenata kojim se koriste istražitelji je anarhistički insurekcionizam, kao teorija i kao koncept. Želimo znati od tebe: kako taj pojam istražitelji upotrebljavaju da bi postavili teoriju oružane bande?

B: I taj je problem prilično širok, postoje dva različita pravca:

- 1) anarhistički insurekcionizam
- 2) kako je on izmanipuliran od strane istražitelja

Prvo što treba shvatiti je da mi jesmo anarhisti, ali smo i insurekcionista i smatramo kako se danas ne može krenuti od starih koncepcija anarhizma, tj. od ideje revolucionarne borbe za koju je potrebno organizirati mase, u tradicionalnom smislu riječi (tradicionalni anarhizam), kao što je to moglo biti slučaj kod anarho-sindikalizma. Tradicionalni anarhizam je mislio kako se može približiti uništenju vlasti putem intervencije ulaska u mase; mi mislimo da aktualna struktura kapitala mora biti uništena. Ne može se poboljšati, transformirati, upotrijebiti, jer slobodno društvo, gdje čovjek može biti ono što uistinu jest, ne može biti zasnovano na takvoj strukturi. Tu potrebu za uništenjem, mi mislimo, treba realizirati

parcijalno počevši od danas, jer koncept društva koje može biti izmijenjeno na revolucionarni način pripada prošlosti.

Stvorili su društvo na takav način da ga više nije moguće izmijeniti, nije ga više moguće spasiti, ne može prijeći u ruke revolucionara i anarhista kako bi se pretvorilo u nešto bolje; stoga koncept insurekcionizam, ustanka, polazi i od koncepta izravnog napada protiv onoga što danas predstavlja strukturu države, zato treba razumjeti koje značenje dati i kako shvatiti koncept napada. Prvenstveno je potrebno da te napade izvršavaju anarhisti, ali ne sami, već u suradnji s narodom; i tu se vraćamo na teoriju odnosa između manjine koju predstavljaju grupe afiniteta i razne objektivne situacije koje se žele realizirati na određenom području, koje pak daju mogućnost kreiranja osnovnih nukleusa: osobe koje pokušavaju dostići svoje ciljeve, tj. onemogućiti ostvarivanje određenih destruktivnih planova naspram njih od strane države. Stoga, insurekcionizam je povrh svega osobna stvar, svatko treba izvršiti vlastiti ustanak u sebi, promijeniti vlastite ideje, promijeniti vlastitu sadašnjicu počevši od obitelji, škole i svih onih koncepcija koje nas zatvaraju u određene modele koje ne možemo slomiti. Ove, s moje strane, pomalo zbunjene i možda malo površne riječi pokušavaju barem dijelom objasniti koncepciju anarhističkog insurekcionizma.

Međutim manipulacija ovog koncepta od strane istražitelja dovela je čak i do kreiranja imena bande (O.R.A.I. – Revolucionarna Anarhistička Insurekcionaistička Organizacija), koje su upotrebljavali u svojim dokumentima, u optužbi državnog tužioca. Prvi koji su govorili o toj O.R.A.I. bili su upravi oni, a ponekad se čak i zbune, ne zovu je uvijek istim imenom, ne postoji nikad jedinstven način kojim nazivaju tu tzv. organizaciju jer je u biti dokazano da ne postoji. Postoji samo ideja o organizaciji koja nije tajna i odnosi se na mase, ali oni je ponekad pretvore u mentalnu strukturu tajne, specifične organizacije koja je prošla kroz negativna ili pozitivna (nećemo o tome suditi) iskustva tokom zadnjih 20 godina revolucionarnih napada protiv države, dok je drugi put dovedu do klasičnog modela kakav bi mogao biti onaj Crvenih Brigada. Ako nastave podržavati takav klasičan model tajne organizacije jasno je kako ne shvaćaju ono što mi želimo učiniti, i žele nam pripisati one akcije koje nas ne zanimaju.

R: (...) Osim niza prekršaja koji su počinjeni tijekom ove sudske procedure sigurno je važan i informativni dokument R.O.S.-a (specijalne jedinice policije) koji je dospio na neke radio stanice anarho pokreta baš u vrijeme preliminarog saslušanja u lipnju. U tom dokumentu je opisano na koji način blokirati te opasne neprijatelje države, polazeći od činjenice da postoji konkretna opasnost što iziskuje

preventivnu kontrarevolucionarnu akciju, tj. pokušaj blokade pri samom početku kako bi se onemogućilo razvijanje nekih praksi i teorija koje su nekompatibilne s ovim sistemom. Željeli bi čuti od tebe što ste mislili kad je stigao taj dokument?

B: Potpuno se slažem s ovim što si ti rekao, jer u biti anarhisti insurekcionisti predstavljaju element velike brige za državu, jer su uporište za moguću agregaciju svih onih nepokolebljivih elemenata koji se ne slažu s konceptom klasične klasne borbe, zbog čega su uvijek spremni na realizaciju i praksu napada protiv države i protiv njenih ostvarenja, stoga i protiv njenih planova. Pod napadom na državu podrazumijevam prijavu protiv države, njenih planova i njenih programa, a istovremeno konkretnu realizaciju tih napada. Npr. kad smo rekli kako veliki ciljevi prošlosti, kao sama struktura koja je vodila mnoge anarhiste na velike manifestacije, danas imaju malo važnosti jer nužno je pokušati shvatiti da se država organizira unutar realnosti društva, koje će imati sve čvršći i nepovratni oblik protiv kojeg će biti sve teže boriti se. Kad smo rekli da nas kontroliraju, da nas zatvaraju unutar apsolutnog telematskog sistema unutar kojeg će pojedinac biti samo broj, pronalazljiv i kontroliran u svakom trenutku jer u takvom sistemu njegove će akcije biti špijunirane i verificirane a priori i a posteriori, tada nismo govorili o naučnoj fantastici. U biti, skoro u potpunosti istisnut iz onog što je bio klasični proizvodni sistem u kojem je eksploatacija bila gotovo opipljiva, ide se prema općoj proizvodnoj i društvenoj realnosti u kojoj eksploatacija također postoji, još radikalnije, ali je manje shvatljiva. U takvoj realnosti treba odmah učiniti nešto, počevši od sada, a ne kada ćemo biti potpuno zatvoreni u taj plan kontrole kapitala i države.

Rekli smo "učinimo nešto sada", i to je ono što im smeta: ja sam teoretizirao, napisao te stvari i suđeno mi je. Npr. u slučaju stupova dalekovoda rekao sam "Treba učiniti nešto kako ne bi dozvolili velik razvitak telematskih multinacionalki". Moj glas, zajedno s drugim raspravama koje su se vodile na europskom nivou, prihvaćen je i učinjene su mnoge aktivnosti u tom smjeru. Osuđen sam na prvostupanjskom sudu zbog teoretiziranja tih akcija, a na drugostupanjskom sam razriješen osude za počinjene akcije. Teoretiziranje o tim stvarima zastrašuje, a njihovo realiziranje još više jer se ne može razumjeti tko ih ostvaruje; zato država traži takve antidržavne i antikapitalističke organizacijske oblike koji su u prošlosti bili poznati, a oblik koji imaju pred sobom je onaj oružani, zatvoren, tajan koji je stvoren u Njemačkoj - R.A.F., u Francuskoj - Action Direct, u Italiji - Crvene Brigade, a danas se to nastavlja s E.T.A.-om iz Baskije. Ti modeli, mada nemaju nikakve veze s nama ipak nam se pripisuju jer država poznaje samo taj oblik. Nisu shvatili da je naš revolucionarni napad drugog tipa: navesti ljude da učine nešto, pa makar i malo, počevši od

danas, ne organizirati se za definitivan sukob, prisvojiti državu i njome upravljati; mi smo anarhisti i nemamo nikakve veze s eventualnim upravljanjem države. Što se tiče dokumenta R.O.S: koji je stigao na radio (Blackout – Torino) i načina koji i korišten za konstruiranje lažne svjedokinje, djevojka kojoj su rečeni svi detalji izjava koje je ona kasnije dala, jasno je kako je njihov mentalitet ostao uvijek isti. (...) To dokazuje koliko hitno žele zaustaviti grupu ljudi razasutih diljem Europe, anarhista insurekcionista, kako bi ostvarili svoje planove napada usmjerenih protiv države i kapitala.

R: Želio sam te pitati ako želiš nešto dodati što se tiče aspekta suđenja, da nam bude jasnije što se događa sa sudske točke gledišta?

B: Još nije sigurno kako će završiti suđenje, ali njihove namjere, o kojima sam prije govorio, vidljive su još od početka, npr. apsolutno nepoštivanje pravila: osobe uhapšene samo zbog izjava jedne djevojke koja nastavlja tvrditi kako postoji organizacija, ali kakva organizacija, to ne zna; duh oživljen od strane tužitelja koji je uzastopno polazišna točka i postoji iz jednostavnog razloga zato što to tvrdi javni tužitelj. Ali činjenica da ne poštuje pravila okrenula se protiv njega, trebali smo biti podvrgnuti ispitivanju u roku od pet dana, što se desilo tek nakon 10 mjeseci, stoga je kasacioni sud odlučio da se Emu i mene oslobodi. Sa sljedećim zasjedanjem tog suda trebali bi izaći i drugi anarhisti iz zatvora, ali to ne smanjuje teret suđenja, jer činjenica da si izvan zatvora ne znači ništa: možeš se bolje braniti i djelovati da shvatiš pod kakvim se uvjetima ovo suđenje razvilo i nastavilo, ali objektivno gledajući nalazimo se pred vrlo teškim optužbama i njihova je namjera učiniti sve kako bi nas osudili, čega moramo biti svjesni.

REVOLUCIONARNA DRUŠTVENA OBRANA

Brian Martin

REVOLUCIONARNA DRUŠTVENA OBRANA

POZADINA

Do sada, niti jedna metoda koja uključuje društvenu obranu nije polučila zamjetniji uspjeh. Svega nekoliko vlada je pokazalo interes za društvenom obranom, a niti jedna nije poduzela veće korake u zamjenjivanju svojih vojnih snaga nenasilnim narodnim otporom. (Postojali su neki pomaci u Švedskoj, Danskoj i Nizozemskoj, međutim, bez većih rezultata.) Isto tako, niti jedna zajednica nije provodila treninge za nenasilan otpor na način koji bi predstavljao odgovarajuću alternativu vojnoj obrani. Uz ovaj nedostatak nekih zamjetnih uspjeha, diskusija o mogućnostima društvene obrane nalazi svoje uporište u teorijskim argumentima, uspoređivanju i interpretaciji povijesnih borbi, od kojih većina nije bila svjesno povezana s nenasiljem.

Ovdje nadalje istražujem promicanje društvene obrane, nastavljajući tako što pokušavam formulirati uvjerljiv scenarij. Moja procjena je kako niti jedan do sada predstavljeni scenarij nije dovoljno uvjerljiv za osobe koje zastupaju reformu elite i bazične inicijative.

Osnovni problem reformističkog pristupa, barem prema kritikama tog pristupa, je u tome što se ne bavi društvenim strukturama, točnije određenim interesima za postojanjem trenutnog vojnog sistema. Moguće je reći kako se veći dio društvenog uređenja ne bazira na logici ljudskih potreba (kao što je sigurnost) već na interesima društvenih grupa koje imaju moć, bogatstvo i ugled. Prema ovom stajalištu, današnji vojni sistemi postoje kako bi služili interesima nacionalnih, vojnih i korporacijskih elita. Neke vlade mogu imati najbolju namjeru za promjenom sistema, no za njih je nemoguće prevladati ovisnost o vojnom sistemu koji ih održava na vlasti. Svaki scenarij koji poput reformističkog scenarija društvene obrane ignorira ovo pitanje je nerealan.

Argument protiv provođenja društvene obrane kroz uvjeravanje političkih elita je vrlo sličan kritici pregovora o razoružanju. Analitičari poput Johana Galtunga i Alve Myrdal tvrde kako su pregovori vlada o razoružanju samo fasada koja stvara iluziju o mogućem napretku, dok zapravo same ratne strukture ostaju netaknute. Isto bi se moglo primijeniti i na pregovore o društvenoj obrani, ukoliko bi sve skupa ikad otišlo toliko daleko. Osobe koje zastupaju reformistički pristup ne objašnjavaju kako bi izbjegle ovakvu sudbinu.

Pristup društvenoj obrani kroz bazične akcije pati od drugačijih problema kada govorimo o mogućem scenariju. Postoje mnogi primjeri masovnih nenasilnih akcija koje imaju potencijal predstavljanja moći jednake onoj vojnoj. No, prema riječima kritičara tog pristupa, rezultati takvih akcija su često žalosno slabi ili katastrofalno loše usmjereni.

Primjer toga je čehoslovački otpor invaziji Varšavskog pakta iz 1968. Iako je u početku taj otpor bio vrlo uspješan, na kraju je ipak slomljen. Čehoslovačka je nakon toga postala jedna od najrepresivnijih država istočnog bloka.

Borba za neovisnost Indije, koju je vodio Gandhi, jedna je od klasičnih priča nenasilne akcije. Ipak, kritičari tvrde kako Indija zbog toga nije manje nasilna ili bolje mjesto od mnogih drugih zemalja koje su svoju neovisnost stekle na druge načine. Došlo je do masovnog nasilja 1947. kada je Indija podijeljena; indijska vlada je razvila nuklearno oružje; intervencija 1975.-1977. je bila udar na demokratske procese; vojni napad na Bangladeš iz zapadnog Pakistana je bio jedan od najvećih genocida u 20. stoljeću; siromaštvo, nejednakost i korupcija su i danas jako ozbiljni problemi. Gandhijev pozitivan program, iako podržan od strane mnogih predanih aktivista i aktivistkinja, napravio je jako malo u svom razvoju. Kritičari će zaključiti kako sudbina nenasilne borbe u Indiji nije baš ohrabrujuća.

Na Filipinima je 1986. narodni otpor vojnom režimu Ferdinanda Marcosa, a u obranu Cory Aquino ispunio jednu od vizija osoba koje zagovaraju nenasilje: pobjeda nenasilnih masovnih prosvjeda protiv prijetnje vojnim napadom. Ipak, promjena vlasti nije donijela značajnije promjene, rat protiv "pobunjenika" je nastavljen, zemljoposjednike su i dalje branili od sirotinje, korupcija je opstala.

U svakom od ovih slučajeva, poruka vezana uz nenasilnu borbu je različita. Čini se kako je nenasilna akcija uspješna samo kratkoročno, u trenutku borbe, no poznata povijest pruža malo pokazatelja neke vrste trajnijeg uspjeha. Ni u jednom od ovih slučajeva nenasilna akcija nije postala standardni oblik borbe, baš kao što je politički razvoj prema nenasilnom društvu predstavljao samo daleku mogućnost.

Važno je naglasiti kako je nenasilna akcija samo u Indiji bila svjestan dio dugoročnog programa za promjenu društva. U ostalim slučajevima je nenasilna akcija korištena samo kao dobra taktika, koja je nudila malo mogućnosti za neke institucionalne promjene.

Ono što se dogodilo u istočnoj Europi 1989. je uključivalo značajne promjene političkih sistema, a do toga se uglavnom dolazilo bez nasilja. Ti događaji daju velike nade onima koji

vjeruju u mir i slobodu, međutim, ti događaji ne utječu pretjerano na moje argumente. Iako je nenasilna borba odigrala važnu ulogu u istočnoeuropskim događajima, ona nije vođena protiv neke strane vojne sile ili vojne vlasti (osim u Poljskoj), što predstavlja klasične slučajeve kroz koje sagledavamo potencijal nenasilne akcije u svrhu društvene obrane. Nužna su daljnja istraživanja u svrhu određivanja točne uloge nenasilne akcije u političkim promjenama.

U većini zemalja vojska nije intervenirala kako bi se suprotstavila demokratizaciji (osim zbog kompleksne situacije u nekim zemljama, poput Rumunjske i Jugoslavije). Dakle, ova iskustva ne mogu biti predstavljena kao primjeri uspjeha nenasilne borbe, barem ne dugoročno, u borbi protiv vojne sile.

Što je najvažnije, niti u jednoj od istočno evropskih zemalja nije bilo pokušaja ukidanja vojske. Zapravo, koncept društvene obrane je manje poznat tamo nego u zapadnim zemljama. U istočnoj Europi je nenasilna borba odigrala ključnu ulogu u rušenju režima, međutim, ona nije institucionalizirana kroz nove političko – ekonomske sustave. Baš suprotno, većina novih vlada se nastavila oslanjati na vojnu silu u klasičnom smislu (iznimka su neki slučajevi, poput Litve i Slovenije, gdje je postojao jak službeni ili neslužbeni interes za društvenom obranom).

Sve što se dogodilo 1989. je signaliziralo kraj hladnog rata, no to ne znači kako je sve to dovelo do kraja mogućnosti izbijanja masovnog rata, baš kao što događaji iz 1815. godine nisu značili prekid ratova na europskom kontinentu. Bez obzira na to koliko su događaji iz 1989. poželjni i značajni, oni ne uklanjaju problem rata. Samim time, pitanje na koji način promicati društvenu obranu ostaje i dalje jedno od najbitnijih.

U svakom od navedenih primjera sam pokušao dati samo grubu sliku. Nije mi cilj stvarati političku kritiku nenasilne borbe. Ono što sam želio prikazati je kako dosadašnji primjeri nenasilne borbe iz povijesti nisu dali jasan primjer koji bi pokazao kako se “odozdo” može stvoriti alternativa vojsci, koja bi naposljetku dovela do društvene obrane.

ŠIRENJE MASOVNOG RATA

Kako bih stvorio motivaciju za takav razvoj situacije, okrenuti ću se drugom dijelu povijesti: širenju masovnog rata i modernim državnim sustavima. U ovom pregledu povijesti mi nije cilj iznositi političke, ekonomske ili vojne detalje, već želim naglasiti neke od osnovnih

promjena u prirodi ratovanja, što može poslužiti kao neke od mogućnosti za razvoj društvene obrane u budućnosti. Ključni koncepti su sudjelovanje, profesionalizacija i specijalizacija.

U feudalnoj Europi je ratovanje koristilo manjini društva. Veći dio stanovništva, seoska populacija, je rijetko bila uključena u ratovanje ili čak osjećala utjecaj ratova. Vojnici su bili profesionalci, uglavnom plaćenici.

Feudalizam je odnos ratovanja i društva bazirao na političkim i ekonomskim dogovorima. Većina ekonomske proizvodnje je bila za lokalnu upotrebu, dok je politička moć bila decentralizirana (iako vrlo neravnopravno). Tada nije postojala potreba za ekonomskim širenjem u svrhu održavanja ogromne vojske. Praksa je bila okupiti vojsku plaćenika za svaku pojedinu bitku ili rat.

Feudalni sistem je potisnut modernim državnim sistemom. Vojska je u toj transformaciji odigrala ključnu ulogu, jer je osigurala osnovu za širenje vlasti, a sve to zahvaljujući plemstvu. Kako bi se omogućilo širenje vojske bilo je nužno odvajati sve više sredstava iz kapitalističke ekonomije u razvoju. Takva situacija je zahtijevala stvaranje novih poreza, kao i širenje birokracije. Rast vojske i države se odvijao paralelno.

Ključni trenutak u ovom procesu je bila francuska revolucija, revolucija koja je osnažila državu i birokraciju, te donijela masovnu podršku. Ta revolucija je predstavljala veliku opasnost za tradicionalne države koje su okruživale Francusku pa je bilo nužno proširiti državu, kako bi se izbjegla mogućnost slamanja revolucije. To širenje se dogodilo na populistički i militaristički način – francuska revolucionarna vojska je predstavljala prvu modernu masovnu mobilizaciju ljudi za odlazak u rat.

Time je francuska revolucija pokrenula isti proces u susjednim zemljama, tjerajući ih da stvaraju takvu obranu od Francuske. Sve to je jako ubrzalo stvaranje modernih država s njihovom političkom centralizacijom, poreznom i ostalom birokracijom, tajnom policijom, ogromnom vojskom i centralistički uređenom ekonomijom.

Doba masovnog sudjelovanja u ratovanju se nastavilo i u dvadesetom stoljeću, prvenstveno kroz svjetske ratove. Ogroman broj mladih i sposobnih ljudi je bilo uključeno u oružane snage. U doba totalnog rata su i drugi dijelovi populacije podržavali ratna nastojanja, prvenstveno kroz ekonomsku proizvodnju, ali je time i taj dio populacije postao meta napada, uglavnom kroz zračne napade.

Masovno sudjelovanje u ratovima je bilo povezano s vrlo niskom razinom profesionalnosti. Većina vojnika u tim ratovima su bili dobrovoljci ili mobilizirani. Samim time, razina specijalizacije je vrlo niska. Puška je oružje masovnog ratovanja i koriste je gotovo svi vojnici.

Tokom posljednjih desetljeća se u industrijski razvijenim zemljama javio posve suprotan trend. Riječ je o smanjivanju broja učesnika u ratu i razvoju ratovanja uz korištenje visoko razvijene tehnologije. Moderno naoružanje, poput zrakoplova, podmornica i navodećih raketa, je izrazito kompleksno i zahtjeva puno više tehničke podrške nego boraca na fronti. U SAD-u, jednoj od zemalja gdje je ovaj trend uznapredovao, vojska je u velikom broju sastavljena od profesionalaca, od kojih velik dio čine razni tehnički specijalisti.

Ako francuska revolucija označava širenje masovnog sudjelovanja u ratovanju i time zamjenjuje feudalni model male, privremene i plaćene vojske, onda doba utrke u nuklearnom naoružanju označava povratak ratovanju koje obilježava mali broj učesnika i visoka razina profesionalizacije i specijalizacije. To je polazna točka koju ću iskoristiti za prezentaciju društvene obrane, što je vrlo slično procesu koji je pokrenula francuska revolucija.

REVOLUCIONARNA DRUŠTVENA OBRANA

Revoluciju možemo definirati kao brzu i temeljnu transformaciju ključnih socijalnih struktura u društvu, kao što su državna i klasna struktura, a taj proces je direktno povezana s pobunom koja dolazi "odozdo". Vojni puč nije revolucija, jer način provođenja političke i ekonomske moći ostaje nepromijenjen. S druge strane, francuska, ruska, kineska i iranska revolucija (između ostalih) su promijenile cijeli okvir ekonomskih odnosa, kao i političkog vodstva.

Fraza "revolucionarna društvena obrana" ima dva značenja. U jednom se odnosi na korištenje društvene obrane u potencijalno revolucionarnim situacijama, npr. kako bi se obranila značajna promjena u društvenim odnosima. Također se odnosi i na sastavni revolucionarni dio same društvene obrane: kada masovna nenasilna akcija zamjeni vojnu silu, to znači kako se država više ne može oslanjati na monopol nad korištenjem "legitimnog" nasilja. Time se dovodi u pitanje preživljavanje države i društvenih institucija koje su pod zaštitom države (kao što su privatno vlasništvo ili birokratske privilegije). Upotreba društvene obrane ne znači nužno ukidanje društvenih institucija koje se održavaju

putem nasilja, ali za takvo što uvijek postoji određena mogućnost.

Jedan od mogućih scenarija revolucionarne društvene obrane je korištenje društvene obrane u revolucionarnoj situaciji koja se dogodila iz drugih razloga. Recimo, radikalno lijeva stranka je osvojila vlast na izborima i prijeti joj vojni puč (možda čak podržan od nekih stranih sila). Organizirana nenasilja akcija u svrhu obrane te vlasti kulminira i pretvara se u društvenu obranu. Istovremeno, nenasilne metode koje su se razvile u svrhu zaustavljanja okupacije se koriste za ostvarivanje radikalnih promjena u društvu, uključujući i ukidanje oružanih snaga.

Korištenje potpune društvene obrane nužno znači potpuno razoružanje vojske. U reformističkom scenariju, ovo razoružavanje bi bila pažljivo isplanirana operacija. U revolucionarnoj situaciji je vjerojatnije kako bi to razoružanje izveo narod bez nekih sankcija od strane vlasti ili vojnog vodstva, a dogodilo bi se prvenstveno kako bi se zaustavila upotreba oružja protiv stanovništva. Kako bi ovo razoružanje uspjelo, morala bi postojati podrška većeg broja pripadnika i pripadnica oružanih snaga. To bi uključivalo onesposobljavanje oružanih sustava, preuzimanje vojnih komunikacija i onesposobljavanje ili zaustavljanje vojnih zapovjednih struktura.

Revolucionarne promjene koje bi donijela ovakva situacija su zasigurno bazirane na radikalnoj demokraciji, koja se suprotstavlja sistemima nejednake moći i privilegija povezanih s monopolističkim kapitalizmom, državnim socijalizmom, birokracijom, patrijarhijom i vojskom. Kakvo god uređenje to donijelo, nužno je postojanje široke podrške kako bi društvena obrana bila što učinkovitija.

U ovom primjeru sam kao pretpostavku uzeo kako se razoružanje i društvena obrana događa unutar jednog određenog područja – jedne zemlje ili regije. Takav razvoj situacije, kako onaj revolucionarni, tako i sama društvena obrana će zasigurno predstavljati opasnost u očima susjednih vlada i vojnih struktura. Naravno, čim se društvena obrana pojavi u revolucionarnoj situaciji, velika je vjerojatnost kako će biti ugrožena mogućom intervencijom iz nekog drugog područja ili će se pokrenuti operacije koje pomažu destabilizaciji situacije. Tako možemo pretpostaviti kako je “društvena obrana u jednoj zemlji” jednako nestabilna i neodrživa kao i “socijalizam u jednoj zemlji”. Ukoliko se revolucija ne proširi, vjerojatno će biti slomljena ili sabotirana od strane zagovarača vojnih metoda.

Umjesto očekivanja i obrane od moguće intervencije, može se primijeniti društveni napad. U slučaju revolucionarne društvene obrane, društveni napad označava promociju društvene

obrane u drugim dijelovima svijeta, pogotovo tamo gdje leži najveća opasnost za revolucionarne procese.

Jedna od ključnih aktivnosti društvenog napada je komunikacija, jer će neprijatelji zasigurno revolucionarno društvo pokušati prikazati kao pokvareno i zlo, kako bi opravdali svoje napade. Govoriti pravu istinu o metodama i rezultatima će biti od velike važnosti.

Glavni cilj društvenog napada bi trebao biti započinjanje društvene obrane u drugim dijelovima svijeta. Ukoliko to ne uspije, vrlo je vjerojatno da ni revolucija neće uspjeti. No, ukoliko se to počne ostvarivati, to bi moglo pokrenuti procese aktivnog razoružanja, te bi time "vanjske prijetnje" nestale zbog narodnih akcija.

U ovom procesu bi zasigurno bilo mnogo krvavih borbi i tragedija, jer vojska i policija su naučene silom uklanjati sve revolucionarne "vire". Masakri bi u nekim slučajevima mogli zaustaviti bilo kakav napredak, međutim, isto tako bi mogli predstavljati dodatnu motivaciju za razoružanjem, kroz politički jiu-jitsu koji je povezan s nenasilnim akcijama. Čak je moguće zamisliti neke režime koji bi sami sponzorirali društvenu obranu u svrhu izbjegavanja revolucionarnih promjena.

Nepotrebno je naglašavati kako je ovo shematski scenarij. Bilo kakve stvarne promjene u ovom smjeru će vjerojatno biti duge i rastegnute kroz nekoliko desetljeća. Tijekom samog procesa, rezultati će biti daleko od idealnih. Sama "revolucionarna društva" će se zasigurno kretati u različitim smjerovima, koristit će se novi oblici borbe, formalno nenasilni, ali manipulirajući oblici će se razviti kako bi se zaštitila moć i privilegije, događati će se katastrofe i incidentne situacije. Bilo što drugo, osim takvog nestrukturiranog napretka, pusto je maštanje. Reformistička vizija pažljivo planiranog prelaska na društvenu obranu je sasvim sigurno krivi put, iako to ne znači kako je kaos poželjan.

Sličnost između francuske revolucije i scenarija revolucionarne društvene obrane je sasvim jasna. U oba slučaja dolazi do ogromnog porasta broja onih koji sudjeluju u društvenoj borbi - u oružanoj borbi u prvom slučaju i nenasilnom otporu u drugom slučaju (iako društvena obrana predstavlja puno veću mobilizaciju, jer su uključeni čak i oni koji ne sudjeluju u vojnim operacijama). U oba slučaja je sudjelovanje u organiziranoj borbi povezano s revolucionarnim promjenama društvenog uređenja. Također, u oba slučaja širenje revolucije predstavlja metodu obrane revolucije. I na kraju, u oba slučaja se glavne ideje revolucije mogu izgubiti, a da se istovremeno razviju novi oblici korištenja moći.

Cilj predstavljanja ovog scenarija revolucionarne društvene obrane nije predviđanje budućnosti, već stimuliranje promišljanja mogućih strategija u sadašnjosti. Revolucionarna društvena obrana je samo jedan od mogućih načina i kao takva je vrijedna diskusije i planiranja.

[originalno objavljeno u Brian Martin: Social Defence, Social Change; Freedom Press, London, 1993.]

BLACK BLOC

Black Bloc (Crni blok) se kao ime prvi put pojavljuje krajem 1999. (iako ta strategija postoji već tridesetak godina u Europi) na masovnim demonstracijama protiv ekonomske globalizacije u Seattleu, gdje dobija veliku medijsku pažnju. Zapravo je riječ o već postojećim anarhističkim grupama ili osobama, koje su se iz nekoliko razloga udružile pod imenom Black Bloc. Dakle, ovdje nije riječ o novonastaloj grupi, već se radi o interesnoj grupi koja se stvorila zbog određenog razloga – zbog prepoznatljivog identiteta i zajedničkog sudjelovanja u demonstracijama, gdje Black Bloc ima mogućnost korištenja svoje strategije tijekom protesta. Možda se iz ovog objašnjenja čini kako je time Black Bloc sebe izdvojio iz ostatka protesta, tomu nije tako, jer predstavlja samo jedan, sastavni dio svakog protesta, te ponekad usko surađuje s ostalim grupama.

Ime je simbolično, jer crna boja je boja anarhističke zastave, no ima i svoju praktičnu stranu. Svatko tko se nađe unutar Black Bloca će nositi crnu odjeću i masku na licu, što predstavlja zaštitu od suzavca i zaštitu identiteta svakog pripadnika i pripadnice Black Bloca.

Nastanak ove interesne grupe nije ujedno značio i stvaranje istog političkog stava, što je uglavnom nepoželjno, ali i gotovo nemoguće unutar anarhističkog pokreta. To ipak nije značilo kako Black Bloc neće povremeno održavati sastanke, diskutirati o svojoj strategiji, promišljati svoje postupke i razvijati se. Isto tako, pojedine grupe koje se nalaze unutar Black Bloca će davati svoje izjave za javnost, kako bi pojasnile svoje postojanje, svoje postupke i kako bi demantirale ono što im se pripisuje. To je ovdje prikazano kroz samo jednu izjavu, no do danas ih je bilo nekoliko.

Bitno je naglasiti kako je prvenstveno pojava Black Bloca na političkoj sceni uzrokovala revitalizaciju "bauka anarhizma", pogotovo nakon svih demonstracija gdje se pojavljuje, nakon čega postaje jasno kako nije riječ o neorganiziranoj i kaotičnoj skupini, već o grupi koja djeluje sasvim promišljeno. To je unutar medija izazvalo čuđenje, ali i pokretanje kampanje usmjerene protiv anarhističkih grupa i anarhizma uopće. Tako danas i neki domaći mediji prenose vijesti stranih agencija i time doprinose toj kampanji, koja je zapravo bazirana na senzacionalizmu, ali i promišljenom pokušaju ocrnjivanja djelovanja tih grupa. Ta medijska kampanja je prvenstveno usmjerena na pokušaj prikazivanja anarhističkog

pokreta kao odgovornog krivca za nasilje koje izbija tijekom demonstracija. Naravno, kroz tu kampanju se provlači generaliziranje, sasvim očito nepoznavanje temeljnih pitanja vezanih uz pokret, kao i senzacionalizam, koji danas uvelike zasjenjuje ono što možemo nazvati objektivnim novinarstvom. Unutar te "hajke", svega je par novinara i novinarki koji i koje pokušavaju prikazati stvarno stanje stvari.

Bilo bi suludo ne kritizirati pojedine postupke Black Bloca. Kako je riječ o grupi koja nije čvrsto organizirana i strukturirana, sasvim je jasno kako postoji nekoliko pristupa, različitih stavova i samim time postupaka tijekom demonstracija. Dok s jedne strane postoji jasna suradnja s lokalnom zajednicom (npr. demonstracije u Quebecu), gdje je sasvim jasno koja količina nasilja i nenasilja je nužna za ostvarivanje određenog cilja i gdje situacija nije izmicala kontroli, s druge strane se pojavljuju slučajevi gdje situacija u potpunosti izmiče kontroli i pretvara se u nasilje koje je nemoguće objasniti, čvrsto argumentirati ili opravdati.

Naravno, to ne znači kako u pojašnjavanju uloge Black Bloca unutar pojedinih demonstracija treba generalizirati i pokušati stvoriti jedinstvenu definiciju o djelovanju ove grupe. Metode i način na koji se one provode su uvjetovane različitim situacijama, postojanjem ili nepostojanjem tradicije političkog nasilja u nekom području (npr. dok su autonomi u Njemačkoj prihvatili ulično nasilje kao sastavni dio svog djelovanja, to drugdje nije slučaj), razlikama u ideji o političkom djelovanju, itd.

Nužna je jasna i otvorena kritika neprihvatljivih oblika djelovanja, jer izostanak kritike pristupa koji može odvesti cijelu stvar u političku izoliranost, elitizam i ekstremno nasilje predstavlja već viđenu situaciju, nešto što je u nekoliko navrata uništilo moguće stvaranje društvene alternative. Glavni uzrok tome se uvijek nalazio u isključivosti i izostanku kritike. Uzrok tog izostanka kritike je sakriven u još većoj opasnosti – proglašavanju svake kritike "narušavanjem svetog jedinstva pokreta", što nikako ne može biti anarhistički princip, jer stvaranje takvog pokreta, koji nije podložan konstruktivnoj kritici predstavlja stvaranje nove političke partije, jedinstva koje je bazirano na prisili, isključivosti i strahu od osude.

Sljedeća izjava za javnost, kao i diskusija o nasilju, nenasilju i rodnim odnosima unutar Black Bloca će, vjerujem, biti samo jedan korak u razumijevanju osnovne motivacije postojanja ove skupine, kao i mogući početak daljnjeg istraživanja.

Također, važno je reći da je od trenutka prvog objavljivanja ove knjige došlo do cijelog niza događaja (ubojstvo u Genovi i ogromna količina nasilja na tim demonstracijama, napad 11. rujna, itd.) koji su utjecali na mnoga društvena pitanja, pa tako i na promjenu ove nasilne

strategije. Unatoč činjenici da Black Bloc zapravo nije prestao postojati, količina nasilja na javnim manifestacijama se smanjila, gotovo da se može govoriti (ako govorimo općenito) o sve većem okretanju nenasilnom pristupu. Time ujedno postaje jasno da je samo postojanje Black Bloca gotovo u potpunosti prešlo u simbolizam – sam izgled je stvar ikonografije i neka vrsta političke izjave (iako često nejasne u različitim kulturološkim okruženjima), koja graniči s tipičnim primjerom izražavanja nekog stava na način koji je svojstven različitim subkulturnim skupinama.

Istovremeno, taj simbolizam je (pogotovo nakon Genove) uzrokovao skeptičan stav mnogih pripadnika i pripadnica anarhističkog pokreta prema toj strategiji, zbog ogromne količine zloupotreba situacije, ljudi, i što je najvažnije, zbog korištenja nasilja koje je postalo samo sebi svrha.

I na kraju, možda je najveći apsurd sama reakcija prebijenih i privedenih nakon izrazito nasilnog odgovora talijanske države na nasilje u Genovi (ali i drugim gradovima u svijetu), jer gotovo svi su bili “iznenađeni” takvom reakcijom, kao da takvo što nije bilo moguće očekivati.

Možda je jedan od najvećih problema koji se može vezati uz taj simbolizam i subkulturni pristup stvaranja popularne ikonografije i prateće retorike, čime je sve svedeno na razinu glazbenog stila (što je zapravo najbolja usporedba), ali s puno ozbiljnijim posljedicama za sve sudionike. Ako tome dodamo izostanak temeljne odgovornosti (prvenstveno prema tuđoj slobodi) i nerazumijevanje mogućih posljedica, zapravo govorimo o vrlo opasnoj kombinaciji koja može uzrokovati cijeli niz problema.

IZJAVA ZA JAVNOST ANARHISTIČKOG CRNOG BLOKA

Izjava Crnog bloka R2K

Mi, članovi i članice Antidržavnog crnog bloka (ADCB; u originalu ASBB – Anti-Statist Black Bloc) dajemo sljedeću izjavu kako bi demantirali dezinformacije filadelfijske policije i izvještaje korporacijskih medija usmjerenih protiv nas.

ADCB poziva na stvaranje organiziranog pokreta protiv korporacijske i državne tiranije u Americi. Prepoznamo probleme zbog kojih je siromašan radnički sloj društva izgubio kontrolu nad svojim zajednicama, kao i nad svojim osobnim životima. Demokratska i republikanska stranka sasvim jasno podržavaju društvene odnose u kojima se to nastavlja. Podržavajući smrtnu kaznu, militarizam, korporacije i smanjujući javnu potrošnju, između ostalog, ove stranke su dokazale, baš kao i sve ostale stranke, kako stavljaju profit iznad ljudi. Organizirajući crne blokove i koristeći direktnu akciju kao metodu, mi se suprotstavljamo ovom netolerantnom i neprihvatljivom sistemu.

Kao anarhisti i anarhistkinje vjerujemo kako je privatno vlasništvo krađa, a državno vlasništvo sredstvo za zaštitu korporacijskih interesa, te kako oboje mora biti uništeno zbog stvaranja društva baziranog na međusobnoj pomoći i osobnoj slobodi.

Sprejanjem zidova bojom transformiramo svoj stav o njima iz koncepta baziranog na novčanoj vrijednosti u praktičan koncept. U sistemu čija je jedina briga profit, naš najdjelotvorniji protest je udariti ugnjetače po džepu. Nanošenje ekonomske štete kroz oštećivanje vlasništva, kao jedan oblik strategije direktne akcije, je vrlo djelotvoran način za postizanje ovog cilja. Ovo nije samo teorija... ovo je činjenica. Od akcija Crnog bloka u Seattleu protiv WTO-a, diskusija o globalnom kapitalizmu i demokraciji je napokon ušla u javni diskurs. Na rubu smo nove društvene revolucije.

Na jučerašnjem protestu, članovi i članice ADCB-a su isključivo napadali policijsku i drugu državnu imovinu. ADCB nije napadao male dućane ili bilo koji drugi oblik osobnog vlasništva. Bitno je naglasiti kako postoje i druge organizacije i udruženja koja djeluju potpuno autonomno koristeći sličnu taktiku. Mi možemo biti odgovorni i odgovorne isključivo za NAŠE akcije. ADCB ne preuzima nikakvu odgovornost za štetu nanесenu malim dućanima ili vlasništvu radnika i radnica.

Druga, također krivo prezentirana taktika ADCB je nošenje crnih maski. Od kad je javnosti otkriveno postojanje projekta COINTELPRO sasvim je jasno kako mnoge državne organizacije prate i ometaju rad radikalnih grupa. To predstavlja prijetnju našoj osobnoj sigurnosti i našim slobodama. Zbog toga nosimo maske kako bi se zaštitili. Ne nosimo maske kako bi zastrašili javnost ili joj nanosili štetu. Također, nošenjem maski šaljemo poruku o našoj međusobnoj solidarnosti i jednakosti. Željno čekamo dan kada ćemo živjeti u društvu u kojemu nećemo morati nositi maske.

Solidarni smo i s ostalom braćom i sestrama koji i koje su jučer bili na protestu. Mi NISMO teroristi i nismo izolirana grupa. Predstavljamo koaliciju između različitih rasnih, klasnih, rodni i političkih grupa koje su uistinu zainteresirane za stvaranje smislene demokracije i borbu protiv stvarnih terorista: korporacijske Amerike i policijske države. Mi nismo ti koji su bombardirali cijeli kvart uništavajući kuće i nebrojene uspomene. Nismo mi pucali u Roberta Browna ili tukli Thomasa Jonesa do smrti. Sve su to djela branitelja privatnog vlasništva – Filadelfijske policije. Dajemo podršku svim potlačenim narodima da organiziraju otpor protiv moći i privilegija. Naprijed u anarhističku društvenu revoluciju!!!

Maggie, Rayna, Michael i Matt
[The Rock Bloc Collective]

PRIPISUJUĆI TO MUŠKANARHIJI

Muškanarhija: agresivno i natjecateljsko ponašanje unutar anarhističkog pokreta koje na zastrašujući način podsjeća na povijesno ugnjetavačke uloge muškog roda. To uključuje mačističko, svetački licemjerno i elitističko ponašanje. Muškanarhija često završava u elitističkoj isključivosti.

Osjećamo potrebu podijeliti svoje nezadovoljstvo muškanarhijom s obzirom na način na koji se ona manifestira u anarhističkom pokretu. Nas inspirira i uzbuđuje razvoj i primjena anarhističkih ideala pa stoga smatramo da moramo ostati kritični prema našem pokretu kako bi do najveće mjere povećali njegov učinak. Anarhizam i direktna akcija snažne su sile, no ipak osjetljivi smo na preuzimanje nekih od kultura opresivnih načina djelovanja prisutnih u samom sistemu kojem se suprotstavljamo.

Mi smo dvije žene i dva muškarca. Bijeli smo i ekonomski smo privilegiranog podrijetla. Anarhisti smo. Podupiremo direktnu akciju i Black Block kao metodu djelovanja. U ovom članku usredotočit ćemo se na nešto što je skovano kao termin "muškanarhija". Namjeravamo objasniti i kritizirati muškanarhično ponašanje kratkim opisom niza iskustava koja smo imali na masovnim akcijama, skupovima i našem svakodnevnom načinu organiziranja.

Najneprimjetnija je 'no compromise' dogmatizacija koju često prati mačistički duh pretpostavljajući stav 'jači/a od tebe' prema dominantnoj kulturi kao i prema saveznicima unutar pokreta. Za vrijeme predsjedničkih debata u Bostonu, jedan/jedna od nas vidio/la je grupu ljudi kako probija policijske barikade već zapriječene ulice. Taj potez bio je loše planiran i prevelik zalogaj a za posljedicu je imao nekoliko ljudi pošpricanih suzavcem. To nije bilo taktično, već snagatorsko ponašanje. Suzavac u očima nekima od tih ljudi postao je rana iz bitke a za njih je predstavljala njihov beskompromisni i "radikalan" politički stav.

Na sličan način, dvoje od nas bilo je na sastanku Black Blocka kad je jedan muškarac izjavio: "Ako nisi spreman/na primiti udarac (palicom u glavu) i nisi spreman/na otići u zatvor, nemoj marširati s Black Blockom." Bio je frustriran činjenicom da je tijekom prosvjeda na dan kada se u dužnost uvodi novoizabrani predsjednik SAD-a marširao s Black Blockom i

kad se suprotstavio policijskim barikadama nitko ga nije pokrивao. Mi dovodimo u pitanje činjenicu da su batine djelotvoran cilj. I iako nikad ne možemo dovoljno naglasiti koliko je važna međusobna zaštita, shvaćamo da ljudi u različitim situacijama imaju različite potrebe. Drugim riječima, ne može i ne želi svatko/a biti pretučen/a i zatvoren/a zbog čina koji može ili ne mora nužno biti viđen kao taktički koristan.

Izjava ovog čovjeka pretpostavlja da je on jedan od kvalificiranih članova grupe Black Block. Ustanovio je da nitko nije ostao s njim i dobio batine te pokazao da je jači i samim time radikalniji od drugih. Ta njegova superiornost, kako se dade naslutiti po njegovim izjavama, daje mu za pravo govoriti o tome kome je dozvoljeno marširati s Black Blockom pa si zato uzima za pravo govoriti drugima da ostanu kod kuće.

Primjer za beskompromisni ('no-compromise') stav može se naći u tekstu objavljenom na web stranicama Independent Media Center-a. U kritici prosvjeda održanih u Washingtonu povodom dana kada se u dužnost uvodi novoizabrani predsjednik SAD-a, Slip piše:

"Mislim da se zaista trebamo pitati što naša militantnost znači? Je li uistinu militantno dozvoliti da te pretraže pri ulasku u područje u kojem bi trebao/la imati pravo prvog amandmana? To nije militantno niti pruža otpor.

Da li je traženje oprosta onom istom sistemu kojem se opireš pobuna? Prijavljeni prosvjedi ni u kom slučaju nisu otpor, a kamoli revolucija. Meni u ovoj revoluciji ciljevi JESU sredstva. Moramo živjeti svoje ideje i preuzeti kontrolu nad svojim životima. To se ne očituje samo u načinu na koji živimo i koristimo svoje živote kao oruđe, već i u načinu na koji širimo svoje protivljenje doslovno putem vraćanja našeg prostora kad izađemo na ulice. Više ne možemo ugađati i služiti se 'prikladnim sredstvima' jer prikladna sredstva su prakticiranje prave demokracije i traženje naših prava na slobodno okupljanje. BEZ KOMPROMISA."

U svojoj kritici Slip naglašava svu važnost potrebe za militantnošću, pružanjem otpora i fundamentalnom subverzijom sistema. Ipak, problematična ostaje njegova analiza oko koncepta "BEZ KOMPROMISA". U kapitalističkom sistemu, svi moramo raditi kompromise. Niti jedan/na od nas nije savršen/a i na svi smo pod utjecajem opresije na kojoj se ovaj sistem temelji. Neki su privilegirani i pod većim utjecajem od drugih. Ironično je da su upravo oni privilegirani ti koji pozivaju na "beskompromisan" stav tijekom masovnih akcija. Moramo se zapitati tko su ti koji mogu biti "beskompromisni" na velikim demonstracijama. Na primjer, nas četvero bijelih studenata prilično lako možemo biti militantni na masovnim akcijama. Osim što nam je pristup odvjetnicima lagan, murja i sudovi prema nama odnose se

bolje nego prema ljudima iz društvenih slojeva koji tradicionalno postaju njihove žrtve. Puno je teže preuzeti taj stav obojenim, ekonomski slabijim i ljudima koji su manje sposobni za intenzivniji fizički sukob.

Na kraju, smatramo da stav "BEZ KOMPROMISA" kompromitira značajan dio naših ideala. Stvaramo i izgrađujemo svijet u kojem ljudi vole i imaju moć. Ipak, muškararhična militantnost ima tendenciju vrijeđanja saveznika unutar pokreta umjesto djelovanja iz solidarnosti. Retorika beskompromisne čistoće podsjeća nas na elitne članove bratstava na fakultetima koji govore: "Nisi dovoljno mačo." Ili kršćanske desnice koja govori: "Nisi dovoljno svet." To je samo jedan do oblika šovinizma koji ljude dijeli. Križanje militantnosti i beskompromisnog stava zapanjujuće je slično mučeničkoj etici vjerskih pokreta koji pozivaju na građansku neposlušnost.

Ova taktika poziva ljude da se žrtvuju za viši cilj. U posljednjih nekoliko godina građanska neposlušnost našla se pod vatrom radikala koji pozivaju na taktike koje su manje kooperativne sa sistemom, te više uključuju i daju moć učesniku/ci. Ipak, muškararhičan način mišljenja napravio je puni krug te se vratio na početak; vrijeme provedeno u zatvoru i rane iz bitaka postale su nova samopožrtvovna neposlušnost.

Također, htjeli bi istaknuti da vjerski pokreti koji pozivaju na građansku neposlušnost naglašavaju ljubav, dok muškararhisti naglašavaju agresiju.

"Pet dana koji su potresli svijet", knjiga koja govori o "Seattlu i izvan njega" a koja je napisana unutar pokreta, slavi učesnike direktne akcije kao "ulične ratnike". Rječnik Random House definira ratnika kao: "1. Čovjeka koji se je uključen ili iskusan u ratovanju; vojnika. 2. Osobu koja je iskazala veliku snagu, hrabrost ili agresivnost, kao u politici." U kontekstu na koji dajemo kritički osvrt, ratnik je samoproглаšeni heroj, dogmatičan i natjecateljski orijentiran.

Ne želimo na romantičan način prikazati beskompromisnog militanta/kinju, spremnog/u podnijeti sve u ime cilja. Mi nismo Rambo. Mi nismo marinci. Mi nismo heroji. Mi smo anarhisti koji grade prostor koji daje moć, prihvaća i uključuje druge, pristupačan je, komunikativan i orijentiran na zajednicu. Za građenje pokreta moramo biti više nego fizički besprijekorno grubi, posvećeni cilju, samopožrtvovni i militantni. Oni koji si novčano, fizički ili emocionalno ne mogu riskirati uhićenje, sudske parnice ili fizički napad isključeni su iz ovog kluba. To znači da mnoge žene, obojeni ljudi, mladi i stariji te ekonomski slabiji nemaju ono što je potrebno za sudjelovanje u muškararhističkoj revoluciji. Da li je ovo revolucija za

dobrobit učesnika koji su uglavnom muškarci iz srednje i više klase ili je ovo revolucija mladih ratnika koji se žrtvuju za dobrobit žena i djece koje isključuju? Niti jedno od ovo dvoje nije prihvatljivo.

Masovne akcije su samo jedan od dijelova anarhističkog organiziranja. Ipak kada do njih dođe, one bi trebale odavati osjećaj okupljanja gdje ljudi imaju moć, uživaju i surađuju sa saveznicima. Marširajući s Black Blockom ustanovili smo da su mnogi od njih dovoljno jaki primati udarce u glavu a nisu dovoljno otvoreni da pozdrave a kamoli da prenesu taktične ideje, potrebe ili osjećaje. To utjelovljuje tipične uloge muškog roda. Ako netko/a želi biti ulični/a ratnik/ca, tražimo tog ratnika ili tu ratnicu da usmjeri svoje negativne energije na sistem a da pozitivnim osjećajima pridonese pokretu.

Umjesto mota "BEZ KOMPROMISA" pozivamo na "što god da je učinkovito" ("whatever works"). A ako to zvuči prehladno, predlažemo "ŽIVI REVOLUCIJU" ("Live the Revolution"). Jednostavno, tražimo drugove da pažljivije procjene načine na koje će naše akcije utjecati na naše mete, kapitalizam i opresiju.

Ne kritiziramo militantne taktike, niti kritiziramo ljude koji ih koriste. Pozivamo ljude da iskorače iz muškanarhističkog dogmatizma i koriste taktike na načine na koje su korisne. Vidimo važnost i vrijednost u građenju savezništava, diskutiranju ideoloških i taktičkih razlika i razumijevanju te uvažavanju pojedinačnih različitih mišljenja. Kad je neki pokret jednoličan u svim svojim taktikama i ideologijama, ne samo da je dosadan, već je i ranjiv na izumiranje. Imamo potrebu raditi s onima koji imaju drugačija mišljenja, istovremeno prepoznavajući zajedničke ciljeve te organizirati se na način koji poštuje i priznaje razlike putem komunikacije.

Nadamo se da će ovaj članak pomoći otvoriti diskusiju. Potičemo ljude da odgovore. Molimo kontaktirajte nas i osobno kad objavite svoje ideje.

[tekst je originalno objavljen na nekoliko anarhističkih lista, te internet stranicama, kao početak diskusije unutra Black Bloca i anarhističkog pokreta uopće]

[odgovor autora i autorica]

MUŠKANARHIJA

Naš članak od prije nekoliko tjedana "Stick it to the manarchy" potaknuo je mnogo odgovora i entuzijazma. Poslali/e smo ga na Indymedija te priložili u Onward i iznenadilo nas je što smo u posljednjih nekoliko tjedana dobivali/e 4 do 5 odgovora dnevno iz SAD, Kanade, Velike Britanije i istočne Europe. Iz odgovora se može vidjeti kako se mnoge osobe mogu identificirati s pitanjima koja smo potaknuli/e.

Ljudi su davali i pozitivne i negativne kritike a i mi smo učili/e kroz ovaj proces. Osjećamo kako je ovaj dijalog vitalni element pokreta koji se suprotstavlja opresiji. Ne tvrdimo da smo oni koji imaju najviše znanja vezana uz ta pitanja, no aktivno radimo na tome da prvo prepoznamo a onda promijenimo te pretpostavke u sebi. Ne tvrdimo da smo autoriteti niti ne inzistiramo da smo u pravu. Naprotiv, mi svoje misli dijelimo kako bi sudjelovali u procesu učenja koji uključuje širu zajednicu. To je razlog zbog kojeg je odgovor toliko bitan. Ovo nije proces kojeg možemo proći sami/e.

Naša kritika muškanarhije i njezinih implikacija je način na koji mi pridonosimo dijalogu. Natjecateljsko, agresivna, elitistička i ekskluzivistička ponašanja suprotna su našem razumijevanju anarhističkih ideala i prakse. "Muškanarhija" je termin kojim se koristimo dok opisujemo to ponašanje zato jer on tumači tradicionalne uloge muškog roda. Mnogim ljudima se taj termin ne čini prikladnim zato jer sugerira - u suprotnosti s našim shvaćanjem tog pojma - da se samo/svi muškarci ponašaju muškanarhično. Zbog toga što muškanarhično ponašanje ne vezujemo za određeni spol, neki ljudi su doveli u pitanje važnost povezivanja termina s određenim rodnom. Ipak, ponašanje koje opisujemo je isto ono ponašanje koje su muškarci tradicionalno koristili da bi održali i opravdali svoje pozicije moći u patrijarhalnom društvu. Sama riječ nije ključna u onome što želimo reći i rado bi željeli čuti prijedloge za alternative.

MNOGI, NE SVI

Ljudi su često isticali da se i žene mogu militantno ponašati. Slažemo se. Postoji mnogo predanih žena koje djelotvorno koriste militantne taktike. Istovremeno, žene nisu isključene

iz onoga što nazivamo "muškanarhijom". U našem prošlom članku trebali/e smo to jasnije istaknuti.

Kritike ljudi su bile bazirane na našem nedostatku jasnoće isto kao i na jednoj očiglednijoj greški. Nakon što smo citirali Slipovu analizu termina "bez kompromisa", upotrijebili/e smo "univerzalnu" zamjenu "njegov" za rodno neobilježen citat. Taj izbor riječi osnažuje seksizam i isključivanje koje pokušavamo ogoliti. Zahvalni smo što je Slip odgovorio i istaknuo da smo "mi također uhvaćeni u zamku svoje vlastite muškosti." Ispričavamo se i potruditi ćemo se da se to ne ponovi.

Ne vjerujemo da je militantno ponašanje specifično za muškarce, niti bilo kojoj od kategorija dobi, rase ili ekonomskog statusa. Ipak, mnogi ljudi krivo shvaćaju našu poruku. Na primjer u odgovoru Davea Hilla on nas citira kako govorimo da "mnoge žene, obojeni ljudi, mladi i stariji te ekonomski slabiji nemaju ono što je potrebno (za sudjelovanje u muškanarhističkoj revoluciji)." Nekoliko rečenica dalje on pita: "Da li je produktivno izuzeti sve žene, obojene ljude, mlade i starije iz vaše analize 'muškanarhije'? Jesu li 'muškanarhisti' samo bijeli muškarci?" (NYC Indy Media). Dave uzima naš "mnogi" i interpretira ga kao "svi". Ova zamjena riječi značajno mijenja našu namjeru tako da uzima jedno promatranje i okreće ga u generalizaciju o spolu, rasi, klasi i njezinu odnosu na ponašanje. Kao što smo rekli/e prije, bilo tko se može militantno ponašati. U našem prethodnom članku, nakon diskusije o terminu "ratnik", kojeg rječnik opisuje kao "muškarca" mi kažemo da "tražimo tog ratnika ili tu ratnicu neka usmjeri svoje negativne energije na sistem". Pa ipak, vidjeli/e smo da većina ljudi koji se ponašaju ekskluzivistički, natjecateljski i mačistički na masovnim akcijama - ljudi koji usmjeravaju negativne energije prema drugim ljudima u pokretu - su bijeli, muški i često srednje klase. Zbog toga koristimo riječ "mnogi". To uvjerenje može biti zbog naših podrijetla i pozivamo ljude da podijele s nama svoja promatranja.

Nekoliko odgovora dovelo je u pitanje našu kritiku termina "ratnik". Priznajemo da se termin može koristiti i na način koji osnažuje. S druge strane, kao što jedan kolektiv piše: "Što se tiče vaših pogleda na 'muškanarhizam', čine se da se blisko podudaraju s našom općom kritikom - o kojoj se diskutiralo i elaboriralo prije više od deset godina - o razvoju takozvane 'street-fighter' političke (sub)kulture, njezine korijene, međuovisnosti i posljedice. Mi to zovemo i 'anarhistički ramboizam', i identificiramo njegove korijene djelomično, baš kao vi, u mačo kulturi buržuskog društva." (e-mail). Pitanje glasi tražimo li natrag riječ "ratnik" i revolucioniramo li njegovo značenje ili je "ratnik" samo način za opravdavanje "muškanarhističnog" ponašanja?

NE SUPROTSTAVLJAMO SE MILITANTNOSTI

Kad smo pisali članak identificirali smo tko smo kako bi pokazali od kud dolazimo. Između ostalih stvari, rekli smo da smo anarhisti/kinje, marširamo u Black Blocku i podržavamo direktne akcije. Na taj način čitatelji bi razumjeli da pišemo kritiku kao članovi/ice pokreta. Također, osjetili smo se pod pritiskom "dokazati" se iznoseći svoju militantnu povijest, no tome bi upali u istu zamku koju kritiziramo. Zbog toga što nismo naveli svoju militantnu povijest, mnogi ljudi koji su odgovorili pretpostavili su da smo pacifisti, "fluffy" i/ili protiv militantnosti, unatoč tome što smo rekli, "ne kritiziramo militantne taktike, niti kritiziramo ljude koji ih koriste." Neki ne samo da su pretpostavili neke stvari o nama već su i sudili prema tim pretpostavkama. Pitamo se kako bi naši argumenti bili primljeni da smo naveli da smo kolektivno bili u zatvoru četiri puta po 13 dana, 17 puta bili udareni pendrekom, pet puta bili pošpricani pepper-sprejem, jednom suzavcem, spasili od uhićenja pet naših drugova, razbili dva izloga, vodili jedan napad na policiju i rekli policajcu "odjebi" barem 212 puta.

Podupiremo agresivne taktike kada su strateški korisne. Potpuno smo svjesni i prihvaćamo taktičke namjere Black Blocka koje uključuju skrivanje identiteta i podržavanje onih koji su spremni prekršiti zakon. Ipak, smatramo problematičnim kada ljudi koriste agresivne taktike i iznose ih kao trofeje kako bi postigli autoritet ili kako bi se prikazali kao radikalniji. Naša definicija muškanarhije uključuje "mačističko, svetački licemjerno i elitističko ponašanje", no moguće je biti militantan/na a da se istovremeno ne bude muškanarhističan/na. Kao što smo rekli/e, promatrali smo određen tip militantnosti koji izražava muškanarhistično ponašanje i bazirano je na "ranama iz bitaka", "snazi", "čistoći", "vrijeđanju saveznika" i nesolidarnosti prema ljudima koji se koriste drugim taktikama. Ipak, slažemo se sa Slipom da "postoji potreba za militarizmom, prkosom i fundamentalnom subverzijom sistema."

Što se tiče našeg stava u vezi termina "bez kompromisa" - osjećamo da nitko ne bi trebao kompromitirati svoje ideale. Ako misliš da možeš preživjeti bez taktičkog kompromitiranja, onda to učini. Ipak, nemoj izopćavati druge zbog njihovih taktičkih izbora. Skeptični smo prema stavu da svatko može "bez kompromisa". Kako ćemo do sljedeće masovne akcije bez kompromisa? Uskakivanje na vlakove, krađa benzina, bio-dizel i bicikliranje nisu opcije za sve. Zato mi dovodimo u pitanje toliko prisutnu deklaraciju "bez kompromisa" i zato nam je potreban pokret koji podupire taktičku raznolikost.

PREMA TAKTIČNOJ KRITICI

Konstruktivna kritika integralni je dio izgrađivanja velikog, djelotvornog i revolucionarnog pokreta. Dijalog je važan zato jer nas prisiljava razmotriti naša uvjerenja kao i učiti o drugim perspektivama, razvijajući politiku našeg pokreta. Trebali bi razmotriti što određena kritika postiže i težiti ne samo poboljšati politiku našeg pokreta nego i povećati njegovu brojnost. Postoje neki potencijalni problemi u tom procesu; osoba želi reći što misli no ne želi otuđiti druge ljude. Stoga, osoba mora uobličiti kritiku pažljivo i na način koji neće kompromitirati poruku a u isto vrijeme neće uvrijediti potencijalne saveznike.

Također, želimo istaknuti da iako je samokritičnost vrlo važna, pokret se ne bi smio toliko uplitati u nju kako ne bi izgubio uvid u naše namjere i ciljeve. Dok izgrađujemo društvo bez opresije potrebno nam je pronaći ravnotežu između unutarnjeg dijaloga i stvarnog mijenjanja društvenih struktura.

Čitajući odgovore ustanovili smo da je naša emocionalna reakcija često bila uvjetovana načinom na koji su drugi oblikovali svoje argumente. Mnoge su nam kritike omogućile da ozbiljno razmotrimo jesu li neki aspekti našeg stava pogrešni. S druge strane, mnogi su nas vrijeđali. u tim slučajevima, dio nas se razljuti i poželi cijeli odgovor izuzeti iz obzira. Teško je kad nam kažu da smo u krivu i/ili kad nas se odbija kao da nismo predani anarhističkoj ideologiji. Trudimo se ne uvrijediti, priznati svoje pogreške i raditi na tome da ih popravimo.

Kroz ovaj proces postaje nam jasno koliko je važno da jasno ocrtamo i objasnimo kritike jedni drugima. Na primjer, rečeno nam je "kako se usuđujete pontificirati iz svojih privilegiranih studentskih soba o akcijama koje poduzimaju oni koji su pod najvećim utjecajem brutalnosti života u kapitalizmu.", (e-mail). Ukazivanje na naš studentski status ne imenuje stvarni sadržaj kritike osobe koja odgovara i osjećamo kako nije konstruktivno proglašavati naše argumente nevažecima zbog onoga što jesmo. Slično tome, jedna osoba je odgovorila potpisujući: "Nek' ste prokleti" (NYC Indymedia). Razumijemo da naš stav može razljutiti ljude i iako podupiremo samoizražavanje, uvrede ne vode k razumijevanju međusobnih uvjerenja.

Također, primili smo nekoliko sarkastičnih poruka. Na primjer, "Heretoo!" na NYC-Indymedia piše: "Moramo isključiti sve muževne muškarce iz pokreta. Moramo ustanoviti kvote za uključivanje feminizairanih muškaraca. Svi muškarci koji traže ulaz u pokret ili moraju dokazati svoju ženstvenost ili im se mora prepisati određena doza estrogena sve do

onog trenutka kad uspiju dokazati da su mudri, inteligentni i sveznajući kao proroci/čice koji su ovaj članak napisali. Svi muškarci koji su trenutno u pokretu moraju zbog svog roda odmah početi s procesom samobičevanja." I dok ovakvi odgovori možda pokušavaju dati korisnu kritiku našeg članka uspijevaju samo u otuđivanju od njihovih poruka. Iz sarkazma shvaćamo da se "Heretoo!" ne sviđa ono što smo rekli/e, no ne dolazimo do dubljeg razumijevanja razlika između naših perspektiva.

Nadalje, uvrede stvaraju agresivnu i neprijateljsku atmosferu. To potiče klimu u kojoj ne samo da kažemo saveznicima neka "odjebu" već općenito odbacuje ljude i smatra ih nevažnima. U jednom odgovoru piše: "Besmisleni odgovori koje vaš članak dobiva na Indymediju su samo još jedan dokaz potrebe za suprotstavljanjem duboko ukorijenjenom mačizmu mnogih aktivista/kinja." (e-mail). Naša kritika muškanarhije je poput naše kritike sarkastičnih i namjerno uvredljivih odgovora. Smatramo da su otuđujući, kontraproduktivni i potiču razdor. U takvoj dinamici gotovo je nemoguće postići konsenzus, raditi na solidarnosti sa zatvorenicima i stavljati naša tijela u liniju kako bi zaštitili ljude.

I još što se tiče načina na koji smo kritizirani/e – nekad nam je bilo teško razumjeti kritike. "Methree" piše: "I neki od prije spomenutih počinitelja nisu samo bili muški već su bili i bijeli! Oh strašno! Da! 'ŠTO GOD DA JE UČINKOVITO' Samo naprijed! Što nije učinkovito: 'politički korektan rasizam' i stagniranje pokreta sa zastarjelom 'politikom identiteta'." (NYC Indymedia). Razumijemo da "Methree" ima drugačiji stav od nas no ne razumijemo o čemu on/a govori. Kako bi se popravili moramo shvatiti što je to što radimo, zašto je to loše i kako to možemo popraviti. Na primjer, bilo bi korisno kada bi se politika identiteta definirala, vidio dokaz našeg "politički korektnog rasizma", i čuli za i protiv "što god da je učinkovito".

Još više uznemiruju odgovori koji negiraju naše iskustvo prisutnosti muškanarhije. U tim slučajevima kritičari/ke reinterpretiraju primjere koje dajemo. Anarchocommie piše: "Što se tiče osobe koja je tvrdila da svatko tko nije voljan dobiti batine i ne bi trebao biti u Black Blocku... Ne vjerujem da sam bio/la sastanku na koji ukazujete, ipak pretpostavljam da su razlozi iz kojih su izjave te osobe proizašle slijedeći: svrha Black Blocka (iz taktičke perspektive) je zaštititi identitete onih koji su u njemu, pošto je većina ljudi u njemu voljnija sudjelovati u akcijama nesputanim zakonom i koje se općenito mogu nazvati konfrontacijskima. Mislim da je to ono što je govornik htio reći a ne da svi/e želimo biti prebijeni/e; da to jednostavno moramo prepoznati kao mogućnost i biti voljni/e zaštititi jedni/e druge i istovremeno krenuti u te konfrontacijske akcije." (Indymedia).

Anarchocommie izuzima naše iskustvo muškanarhije i odgovara kao da izmišljamo ovu vrstu

ponašanja, no naši primjeri baziraju se na iskustvima iz prve ruke. Vidjeli/e smo to ponašanje u ljudima s kojima radimo kao i na sebi. Ipak, Anarchocommieu/i je teško povjerovati da muškanarhično ponašanje postoji. Tako u čistoj spekulaciji on/a reinterpreтира navod sa sastanka o kojem ništa ne zna. On/a uzima naša iskustva i čini ih takvima da zvuče kao da mi nismo mogli/e razumjeti što je taj aktivist na sastanku rekao i tako negira naša iskustva. Sudeći prema odgovorima na članak mi nismo jedini/e koji/e su bili svjedocima muškanarističkog ponašanja. Mi smo svakako spremni raspravljati o tome jesu li primjeri koje smo dali/e točni, no to nije naša namjera. Tvrdimo da se muškanarhija javlja i želimo je zaustaviti. Koliko ovi primjeri služe da objasne što mislimo pod muškanarhijom toliko služe i da iznesu na vidjelo mane određenog načina ponašanja. Ako ljudi dogmatično negiraju postojanje naših primjera, istovremeno ignoriraju našu poruku.

Drago nam je da smo našli/e tako velik forum za diskutiranje ovih tema. Kao pokret moramo biti samokrtični/e zato jer je to način rasta. Drago nam je zbog prilike vođenja dijaloga sa mnogim drugim ljudima. Ne mislimo da bi javna diskusija trebala zamijeniti razgovoru "jedan/na na jednoga/u".

Na žalost, nismo imali vremena osobno odgovoriti na većinu komentara koji su nam stigli e-mailom. Cijenimo osobne odgovore i nadamo se da ćemo ljudima odgovoriti uskoro.

Nastavimo diskusiju.

Sa solidarnošću,
Maggie, Rayna, Michael i Matt
The Rock Block

[tekst je originalno objavljen na nekoliko anarhističkih lista, te internet stranicama, kao početak diskusije unutra Black Bloca i anarhističkog pokreta uopće]

PROMIŠLJANJE NASILJA

Luka

NEMOGUĆA I NEJASNA LINIJA IZMEĐU NASILJA I NENASILJA

Čini mi se da postoje dva različita argumenta koji su aktivni kada dođe do ophođenja spram pitanja nenasilja. Prvo vidim kao raspravu između dvije poprilično krute, međusobno isključive dogme. Ljudi koji vide oružani sukob kao jedino rješenje će prirodno biti u sukobu s pacifistima koji bezuvjetno isključuju bilo kakav oblik nasilja. S druge strane, postoji sukob između tolerantnih ljudi koji nemaju nikakve veze s nekom partikularnom ideologijom (u ovom slučaju pacifizam ili nasilne taktike) i onih koji su nepokolebljivi u svojoj ideologiji. Veliki problem koji se nameće u ovoj debati nije toliko pitanje nasilja, koliko je to dogma i prihvaćanje unaprijed zapakiranih paketa misli. Problem je, kako ga ja vidim, pitanje taktike, a ne moralnog izbora između nasilja i nenasilja. Sama riječ "nasilje" čini mi se nejasnom, a postoji dosta neslaganja o tome što ona označava, dakle da bi uopće diskutirali za ili protiv nasilja značenje riječi mora biti jasnije određeno. Naposljetku, nasilje je vrlo jaka riječ koja konstantno biva iskorištavana, da bi se manipuliralo ljudima, i iskrivljavalo stvari izvan proporcija. Novine koje izvještavaju o bombardiranjima izvršenim od strane NATO-a, u kojima je poginulo više osoba, ne upotrebljavaju riječi kao teroristički, ubojstvo ili nasilje, a izvještavajući o bombi koja je uništila zgradu, ne ozljeđivši nikoga, govore o ekstremno opasnom i nasilnom terorističkom činu, čine izraz nasilje praktično beznačajnim. Da li su napadi na ljude nasilje? Nanošenje štete? Mogu li riječi biti klasificirane kao nasilne? Da li je upotreba autoriteta, bez fizičke snage, nasilna? Za dobrobit ovog članka, riječ nasilje ću upotrijebiti isključivo da opišem uporabu fizičke snage, s ciljem da bi se ozlijedilo i to bez obzira tko, kako i zašto koristi tu metodu. Izraz nenasilje s druge strane, definira se samim bivanjem nenasilnom osobom. To je izraz koji isključuje oblik ponašanja. Njegova definicija leži u tome da opisuje ono što nije. Većina ljudi veći dio svog života provede tako da su nenasilni. To znači da ne upotrebljavaju fizičku snagu s namjerom da ozlijede drugo živo biće. Čak i najnasilnije osobe se vrlo često ponašaju nenasilno, dok nenasilna osoba izabire da tvrdoglavo uopće ne koristi nasilje. Nemoguće je biti potpuno nasilan, ali je isto tako nemoguće biti potpuno nenasilan (govorim o namjernom nasilju, ne o vrsti nasilja koja je uzrokovana korištenjem proizvoda koji za svoju proizvodnju zahtijeva čin nasilja ili može biti dio sustava koji podržava nasilje). Ne vjerujem da se aktivisti dijele na nasilne i nenasilne osobe. Oni se dijele na nenasilne osobe i one osobe koje ne isključuju nasilje zbog svoje

ideologije. Pacifisti su se getoizirali u područje gdje ekskluzivno gledaju upotrebljavati nenasilne taktike da bi postigli promjenu. Osobe koje nisu pacifisti ne prihvaćaju taj geto. One koriste taktike koje su nenasilne, ali se ponašaju nasilno kada im to odgovara. Pred otprilike godinu i pol dana (10.'94.), policija je ušla u zgradu koju smo skvotirali. Relativno mali broj regularnih policajaca, galamdžija, pojavio se tijekom koncerta kojemu je prisustvovalo stotinjak osoba. Oni su naredili toj gomili da se poreda uza zid, i većina ljudi je trenutačno poslušala, bez ikakvog otpora. Iz diskusija o tome što se zbivalo mislim da je puno ljudi vrlo usko shvatilo pojam otpora. Oni su otpor shvatili isključivo kao bitku s policijom, a ne protiv popustljivosti. Upravo ono što policija i želi od njih da misle: budi poslušan ili najebi od nas koji nosimo oružje. U toj situaciji, sumnjam da bi borba s policijom bila produktivna, ali nekakav vid otpora je bio potreban, npr. nešto kao ignoriranje njihovih naredbi. Neke druge taktike su mogle uključivati jednostavno sjedanje na pod i odbijanje micanja s tog mjesta. Gotovanska policija baš ne prihvaća neposluh s oduševljenjem i vjerojatno će reagirati, ali meni zaista nije jasno zašto im ne bi barem otežali posao dok nas privode, ili kada nam odluče pokvariti zabavu. Sigurno je da će biti posljedica (kao što su neki od nas vidjeli u Samoboru 31. 10. 1995.), ali na to gledam kao na izbor pojedinca dok postaje dio scene koja je u direktnoj opoziciji ustaljenom redu/društvu, a čiji je osnovni dio i nasilna policija. Ne bi nas smjeli moći uhvatiti bez otpora, bez obzira da li je taj otpor nasilan ili nenasilan, što ovisi o situaciji. Rijetko sam doživio da anarhisti koriste nasilne taktike iz principa, iako znam da ih neki zagovaraju. Za vrijeme demonstracija ili sukoba s policijom, nasilne akcije često započinju pokušajima da se ljudi "oduhapse" od policije. Kada policija zgrabi nekoga iz grupe, s namjerom da ga privede, onda se mora suočiti s grupom koja pokušava osloboditi tu osobu, a tada često dolazi do toga da ljudi udaraju, guraju i vuku policajce (po njihovim udovima), s namjerom da oslobode osobu iz njihovog zagrljaja. Iako "oduhapšenje" može postati nasilno, ono je djelotvorno. Policija napada jednog od nas, a mi činimo ono što moramo da oslobodimo tu osobu. Odatle se može desiti da se borbe razbuktaju, s ciljem da se policija povuče ili da se zaštite ljudi koji se povlače. Pacifisti se protive ovoj taktici i meni je to smiješno. Kada je moguće osloboditi nekoga koga policija pokušava uhvatiti, te ljude treba osloboditi upotrebljavajući sva efektivna sredstva i taktike. U tom smislu se pacifističke akcije često čine više simbolične. One su osmišljene da pokažu ljudima, npr. moralnu superiornost jedne strane nad drugom, s ciljem da se pridobije podrška ili pažnja medija. Dobro, to je valjana taktika, koja je često uspješna u svojim ciljevima, ali nije baš i konkretan oblik otpora. Ljudi koji ne isključuju opciju nasilnih taktika zadržavaju pravo na samoobranu. Očigledno je da ponekad to ima negativan učinak i da policija onda jače tuče aktiviste nego što bi nenasilne tipove, ali onda je možda trebalo malo

bolje razmisliti da li je pravi trenutak za upotrebu nasilne taktike. Cilj je izbjeći njihovu kontrolu za vrijeme akcija i, uopće, u životu. Ponovno, prihvaćam nenasilje kao korisnu, i ponekad učinkovitu taktiku, ali ne kao ideologiju koje ću se držati bez obzira na sve ostalo. Za pacifističku ideologiju mislim da prekoračuje granicu dobrog ukusa u onom trenutku kada postane autoritarna. Velike demonstracije širom Europe i SAD-a, organizirane od strane "mainstream" organizacija, koje su dogmatski nenasilne (iako više zbog ugleda nego zbog uvjerenja), često su nadgledane od strane redara koji surađuju s policijom i pomažu im da odstrane nepoželjne. To je smiješno i autoritarno. Na CNDovom antinuklearnom skupu u Engleskoj, organizatori i policija su surađivali da bi izdvojili anarhiste. Mene su povukli za nogavice hlaća i izvukli iz grupe koja je demonstrirala, i to grublje nego što bi to učinila policija. Kada nasilne akcije postanu pravilo, to je onda još smješnije. Hardcore aktivisti koji očekuju borbe s policijom svaki put kada se nešto dešava trebali bi se prijaviti u policiju i zatražiti posao policajca, koji im, čini se, odgovara. Ne kažem da policija ne zaslužuje dobre batine, naprotiv, ali uzimajući u obzir odnos moći, jednostavno nemamo šanse. Sumnjam da bi većina nas uopće imala i volje boriti se tako često kao vojska i policija, za bilo kakvu promjenu. Nadjačani smo od strane čudovišta – legalne mašine i često nam uopće nije do borbe. Policijska kultura uzgaja mentalitet ratnika, koji u kombinaciji s macho-nasilnim razmišljanjem služi svrsi. Isto tako, korištenjem ekskluzivno nasilnih taktika izoliramo se od većine ljudi kojima je to neprihvatljivo, i time se odričemo veće potpore. Nemoguće je koristiti taktike kao što su one RAF-a ili Anti-Imperialistische Zellen, bez da se one organiziraju iz podzemlja, izolirane od ljudi zbog kojih se sve to i radi. RAF su učinkoviti, ali su istovremeno poprilično izolirani, što je i logično. Važno je ne zaglaviti u izolaciji. To otuđuje druge s kojima bi mogli surađivati i ograničava nas. Ne radi se samo o nasilju protiv nenasilja, već o svim formama unaprijed upakiranih misli (ideologija). Cijeli život smo učeni da razmišljamo na taj način. Da li si kršćanin, marksist ili nacionalist? To je glupo pitanje. Poznajem ljude koji su sve to, i istovremeno niti jedno. Etiketirati se kao nasilan ili nenasilan stavlja zapreku na proces učenja i razvoja osobe, isto kao što to čine i sve ostale ideologije.

[originalno objavljeno u Comunitasu #6]

Nikolina Majdak

O SLABIM ISTINAMA

Nema dvojbe – nasilje je izraz nemoći. Totalno nasilje je izraz totalne nemoći.

Država je, mislim, krajnje nemoćna instanca. Na to ukazuje sama njena suština koja se sastoji u mogućnosti neograničene (pitam se je li u ovom kontekstu smisleno dodati i “legalne”) primjene sile ili totalnog nasilja. Svaka misao koja ovu njenu mogućnost poistovjećuje s moći, ujedno izjednačava snagu i moć, i čini mi se prije svega besmislenom. Kad bi se zaista radilo o moći, nasilje ne bi bilo potrebno. Međutim, problem je u tome što država nemoćnom čini i mene, koja sam po prirodi moćna. Ona je nemoćna jer MORA (držati sve u pokornosti), a ja jer NE MOGU (oteti se toj pokornosti). Nasilje odgovara društvu u kojem su svi nemoćni (naprosto zato jer je ono nadomjestak za nedostatak moći). Ali ono je savršeno strano društvu u kojem je svatko (jednako) moćan. I apsolutno je nedostojno čovjeka smanjivati sumu vlastite moći pokušajem da je poveća, odnosno pribjegavanjem nasilju. Naprosto zato jer mu je to savršeno nepotrebno – svatko je za sebe ima dovoljno. Ako dobro shvaćam stvari, ovo je jedan od prvih koraka u društvu o kojem anarhizam govori (u svakom slučaju jest u onom o kojem moj anarhizam govori). Ali što s vremenom prije toga?

Nasilje je prije svega očajna krajnost kojoj nemoćna osoba pribjegava da bi osigurala ostvarenje neke svoje zadanosti. Međutim, ovo ostvarenje ne može nikada biti potpuno. Ono može biti samo privremeno stanje prevage jedne sile, te samim tim može potrajati samo dotle dok druga sila ne skupi dovoljno snage za kontraudarac. Da bi ostvarenje bilo stvarno, sila mora potpuno nestati i prihvaćanje mora biti dobrovoljno. Jer jedno nasilje uvijek samo rađa drugo nasilje, a još uz sve stvara i želju za osvetom koja zamračuje oči te prijeći da se nametnuto stanje sagleda objektivno, pa možda čak i prihvati kao bolje. Znači li ovo da smatram da nasilna revolucija ne može nikada ostvariti svoj cilj? U neku ruku da. Samo anarhistička revolucija ima izgleda da u tome uspije i to iz razloga što ne bi dopustila (tj. ako ne bi dopustila) opstanak bilo kakve sile. Ali to bi bilo vraški teško. Naivno je pretpostaviti da bi se oni koji su jednom uživali blagodati vladavine nad drugima, olako (čitaj: bez borbe) pomirili s uništenjem iste. Bar ne na duge staze. Možda bi ponovno bila potrebna sila (još jedan začarani krug, ili...?). Ne, revoluciji koja ima najviše izgleda za uspjeh je potrebno najmanje nasilja. Jer ona je započela puno prije u glavama i srcima ljudi. Prvo se mora

ljudska svijest preobraziti na nov način.

Uopće se ne radi o tome da li opravdavam ili ne opravdavam nasilje. Na kraju krajeva, to bi i opet bilo samo jedno od uopćavanja koja rijetko vode istini. Ja se jednoznačno ne odričem nasilja. Učiniti to, za mene bi značilo odreći se prava da se branim i svesti se na puki mehanizam. Samoobrana je instinkt čovjekov. A ona nerijetko uključuje dozu nasilja. Međutim – gdje završava samoobrana, a počinje pravo nasilje? Da li ‘udari da ne bi bio udaren’ također spada pod definiciju samoobrane? Za mene se uvijek postavlja pitanje – TKO JE TVOJ NEPRIJATELJ? Puška? Čovjek? Ili čovjek s puškom? Da li razoružani neprijatelj prestaje biti neprijatelj? Mislim da se ovdje može povući granica. Nasilje kao mjera predostrožnosti ili, još gore, kao post-reakcija u obliku osвете ne dolazi u obzir. To je uvijek samo nasilje koje je samo sebi svrha (ili je bar u većini slučajeva tako).

Činjenica je da živimo pod sistemom (ili u njemu?) koji nas se boji i u tom smislu mu je potrebno da nas konstantno napada i to totalnim nasiljem. Također je činjenica da mi to ne moramo mirno podnositi. Ali ako je naš neprijatelj država, protiv koga ćemo uperiti svoje nasilje? Možda protiv države s velikim D? I tu se opet radi o osobama, ljudima – samo prema njima možemo biti nasilni. Suviše je lako uvijek baratati apstraktnim pojmovima i onda zauzimati stavove ili razvijati teorije. A što kad apstrakcije postanu oblici od krvi i mesa? Nasilje koje ne obuhvaća živa bića za mene ovdje nije tema – nasilna borba u ovom smislu je često nužna i ne želim je dovoditi u pitanje. Onda bi bilo potrebno definirati nasilje, da ne bi bilo zabune. A definicija ionako imamo i previše...

Nenasilje (prema živim bićima) je jedina alternativa postojećem sistemu. Ono ima mogućnost da ga smrvi. Jer mnogo je moćnije. Kad je istina slaba da se brani, onda mora prijeći u napad (B. Brecht). Moja istina nije slaba istina. I obranit će se jednom. Do kraja.

Robert Posavec

OTPOR U DIGITALNOJ ERI

UVOD

Pitanje nasilja unutar anarhističkog pokreta je u posljednje dvije-tri godinu vrlo aktualno, posebno nakon velikih demonstracija u Seattleu, Pragu, Davosu i drugdje. Iako je anarhizam kroz cijelu svoju povijest implicirao nasilje u većoj ili manjoj mjeri, to pitanje nije nikada bilo toliko naglašeno kao danas. Još je zanimljivije to što je pitanje potaknuto unutar samog pokreta, a ne nametnuto izvana od strane masovnih medija ili nekog drugog. Prije svake akcije, ili ispravnije protesta, o količini nasilja se uvelike raspravlja, a te rasprave dovode i do raznih sukoba unutar pokreta. Teško je zamisliti da sukob među pripadnicima jednog te istog pokreta može prouzročiti jedna tako besmislena rasprava, koja ionako ne pogađa bit stvari, tako da se može pretpostaviti da su sukobi više ideološke prirode. Da pojasnimo, sukob oko nasilja nije sukob oko nasilja samog, već je sukob reformista i nereformista.

NASILJE ILI NENASILJE - I JEDNO I DRUGO

Kao što smo spomenuli u uvodnome dijelu, pitanje nasilja i nenasilja ne pogađa bit stvari. Pitanje treba preoblikovati i pitati: koliko smo mi izloženi nasilju, bilo od strane države, bilo od strane korporacija odnosno samog kapitalizma? Sve ostale rasprave su uzaludno trošenje energije. Pogledamo li stvari malo preciznije vidjet ćemo da je doza nasilja kojoj smo izloženi svakodnevno ogromna; ljudi su svakodnevno suočeni s raznim represijama, zabranjeno im je kretanje, ekološke katastrofe postaju sve češće zahvaljujući ljudskoj nebrizi i nepažnji, multinacionalne korporacije su umiješane u ubojstva ljudi, pljačka se globalno... To je jedna strana. S druge strane imamo čovjeka koji je svemu tome izložen i kome su pružene dvije opcije – jedna je da sve to mirno promatra i nada se da će se stvari popraviti same od sebe, a druga je da se organizira i djeluje. Veliki broj ljudi u posljednje vrijeme izabire ovu drugu opciju, dakle, djeluje. Rezultat toga djelovanja su razni socijalni i kulturni centri namijenjeni međusobnoj pomoći i obrazovanju, sabotaze usmjerene na korporacije koje sumanuto uništavaju naš planet, uništavanja laboratorija u kojima se vrše pokusi nad životinjama, masovne demonstracije protiv globalne ekonomije i čitav niz drugih aktivnosti. Ono što je ovdje bitno je to da postoje reakcije, bitno je djelovanje; nije bitno da li je ono nasilno ili nije.

Mi ćemo djelovati, a dođe li pritom do nasilja doći će, to je nešto što nas ne treba zabrinjavati. Isto tako, ne dođe li do nasilja opet je sve u redu. Samo nasilje je stvar trenutka, bijes nakupljen u gomili ljudi eksplodirat će na ovaj ili onaj način, bilo danas bilo sutra. Šteta koja pritom nastaje je minorna u usporedbi s ljudskim životima i životom Zemlje, i ne da je minorna nego je uopće sramotno govoriti o bilo kakvoj šteti. Da li nepotrebno i loše dizati Shellove crpke u zrak? Shell diže ljude u zrak pa prosudite sami.

Još jedna stvar koja se čini bitnom u cijeloj toj priči oko nasilja je pitanje kompromisa. Ljudi koji su spremni na kompromise, bilo zbog osobnih, bilo zbog društvenih interesa (što god da društveni interesi znače) češće osuđuju nasilje budući da im nasilno djelovanje odnosi simpatije kod vladajuće manjine. Ovdje se ne osuđuju oni koji pristaju na kompromise – na kompromise na određeni način pristajemo svi mi – ovdje se osuđuju sektaštvo i glupost pojedinih grupa i ljudi koji kritiziraju djelovanje onih koji ne prihvaćaju kompromise. Slična je situacija nedavno izbila oko Black Blocka. Glupo je osuđivati Black Block zbog bilo koje njihove akcije ili postupka bilo kojeg pripadnika Black Blocka. Svi znamo što je Black Block i ako se netko odluči za djelovanje unutar njihove strategije onda pristaje na način njihova djelovanja. Drugim riječima, ako znaš da su Black Block nasilni, onda ćeš to ili prihvatiti ili ne, a nećeš se pridružiti i kritizirati nasilnu akciju. Imaš pravo birati i izabireš ono što želiš. Tražiti od drugih da ti se opravdavaju za svoje akcije je isto toliko glupo koliko i sjediti doma pred televizorom i piti pivo dok drugi djeluju. Ako djeluješ i imaš snažan razlog zbog kojeg djeluješ kako djeluješ tada se nemaš potrebe nikome opravdavati. Ako nisi spreman na kompromise i imaš svoje argumente tada je to tvoja stvar, a ne stvar cijelog pokreta. Opravdavati akcije cijelome pokretu razlozima koji se svima sviđaju je najobičnija glupost. Nepotrebno je stvarati razdor ovakvim diskusijama – nama je potrebno i jedno i drugo. Niti je pacifizam pravi, niti je nasilje krivo!

DRUGOVI SU SHVATILI DA SE ANTIFAŠIZAM RADI NA ULICI, A NE NA PARADAMA POVODOM GODIŠNJICA...

U jednom ranijem radu bilo je postavljeno pitanje da li je propaganda djelom bila terorizam? Propaganda djelom je bila terorizam jer je za svoj cilj između ostalog imala i zastrašivanje vladajuće klase, buržoazije, careva, kraljeva, policije... Propaganda djelom je stvorila stanje opće histerije u kojem je vladajućoj klasi jedina briga bila tko će biti sljedeći na meti. Osim opće histerije ništa drugo nije stvoreno takvim djelovanjem, dapače, država je to vrlo obilato koristila u borbi protiv manijakalnih ubojica. Uplašena javnost je željela zaštitu i država je

tako dobila legitimnost za uvođenje novih rigoroznih zakona koji su odvezali ruke policiji. Policija je tako mogla privoditi sumnjive, a sumnjivo je sve i svatko, dopušteno je upadanje u domove, a 30-ih godina 20-og stoljeća je čak bio zabranjen ulaz anarhistima i komunistima u SAD. Takav način borbe je i smanjio broj pristalica anarhizma jer se mnogi/e nisu slagali s krvavim akcijama koje su svako malo odnosile žrtvu. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća meta napada je bila država, tj. njeni visoki predstavnici. Slična je meta bila i 70. i 80. godina 20-og stoljeća u Italiji, samo što se tad nije radilo o terorizmu. Jedan od razloga pojave gradske gerile u Italiji je i sve veće nasilje fašista te strah da se i u Italiji ne ponovi situacija iz Grčke. Da ne ulazim sada u ekonomske i socijalne razloge pobune, koji su odigrali veliku ulogu u svemu tome, spomenut ću da su mete napada talijanskih gerilaca ispočetka bili fašisti, njihova sjedišta, automobili... da bi vrhunac djelovanja gerile bio ubojstvo talijanskog premijera Alda Mora. Mora su ubili pripadnici Crvenih brigada, grupe koju neki anarhisti smatraju anarhističkom, iako se oni nikada nisu izjašnjavali kao anarhisti niti su imali anarhiste u svojim redovima. Crvene brigade su komunistička organizacija, što naravno ne umanjuje njihove zasluge u borbi protiv fašista. Jedan od vodećih teoretičara insurekcionizma, Alfredo Maria Bonano, smatra CB anarhističkom grupom za što nema nikakvih dokaza. Lottarmatisti u Italiji su većim djelom bili komunisti i marksisti, a organizacija Azione rivoluzionaria bila je najbliža anarhističkom pokretu. Ta je organizacija najpoznatija po tome što je pokušala osvetiti Franca Serantinija, anarhista kojeg je policija premlatila i strpala u zatvor. Kada su ga nakon dva dana htjeli ispitati, čovjek im je jednostavno iskočio kroz prozor i zadobio gadne povrede nakon čega je umro. To je, naravno, policijska verzija događaja. Mnogi članovi Azione rivoluzionaria su kasnije pohapšeni i osuđeni. Talijanska gradska gerila je djelovala od 1970. do 1980., a ono što je njena specifičnost, s kojom se ne slažu svi, jest to da nije riječ o terorizmu. Iako ih mnogi proglašavaju teroristima, Crvene brigade nisu nikad djelovale s ciljem zastrašivanja (lat. terror – strah, užas); njihov je cilj bio jasan – srušiti klasno društvo. Njihovo je djelovanje reakcionarno. Pobuna potlačenih ne može biti terorizam. Kao što sam spomenuo, Crvene brigade su nastale dijelom kao odgovor na sve veće bujanje fašizma. Sličan uzrok možemo pronaći i u nastanku zagrebačkog Antifašističkog fronta (AFF) sredinom devedesetih, koji se također javlja kao reakcija na sve učestalije napade zagrebačkih nazi skinheada. Antifašistički front je bio (ili još uvijek jest) orijentiran, dakle, prvenstveno na nazi skinheade dok ostale grupe fašista nisu napadali. U njihovim je redovima također prisutan određen broj anarhista koji ne odbacuju militantni oblik borbe. No, da parafraziram Mirka Klarina, u usporedbi s milijunima žrtava kroz zadnjih 100 godina, terorizam je sa svojih nekoliko tisuća skoro irelevantan. Bez obzira na ove primjere djelovanja usmjerenog na fašiste, većina

anarhističkih akcija je kroz povijest bila usmjerena protiv države. Država je ta koja je bila apsolutni gospodar, država je tlačila, zatvarala, ubijala, zabranjivala... Sve nezadovoljstvo stvarala je država kao oblik nedodirljivog i apsolutnog. No, u posljednjih deset, pa i više, godina stvari su se radikalno promijenile.

PROGRAMERI SVIH ZEMALJA UJEDINITE SE

Proces 1 - korporacije

U većini svijeta država više ne predstavlja ono što je predstavljala kroz povijest. Uloga države je minimizirana te je stoga napade potrebno preusmjeriti i na nove gospodare. Kako je uloga države minimizirana? Prvo i osnovno, potrebno je reći da nije svaka država oslabila, oslabila je većina država, dok je recimo Amerika i nekolicina prijateljskih država u proteklom periodu ojačala zahvaljujući svojoj ekonomskoj politici. Upravo je ekonomija ta koja slabi ulogu države, pogotovo država trećeg svijeta te nekih istočno europskih država. Da bi bilo jasno o čemu se radi, poslužit ćemo se jednim primjerom Chomskog. U bogatim državama uloga države je porasla, zavisno o bruto nacionalnom produktu. To je iz izvještaja Svjetske banke. Na drugoj strani, u siromašnim državama, poput subsaharske Afrike ili Latinske Amerike, napor su usmjereni prema minimaliziranju uloge države. Uzmite zapadnu hemisferu, najbogatija država je SAD u kojoj država igra silnu ulogu u ekonomskom razvoju, i uvijek je igrala... Pređimo na Haiti. Uvjeti vraćanja moći predsjedniku Arestideu uključivali su prihvaćanje neoliberalnog programa koji u potpunosti otvara Haiti onome što nazivamo tržišnim snagama. To znači da se haitianski proizvođači riže moraju natjecati s američkim agrobiznisom, koji je uvelike subvencioniran. Američki proizvođači dobivaju oko 40% svog profita zahvaljujući vladinim subvencijama... Naravno, Haiti je opustošen. Tamo je, dakle, uloga države vrlo ograničena. U stvari, država jedva da funkcionira. Mislim da ovaj primjer vrlo dobro pojašnjava kako i na koji način države danas slabe, dok par njih (država) putem globalne ekonomije i slobodnog tržišta jačaju. Točnije, jačaju putem multinacionalnih kompanija, ali ne samo da na taj način jača Amerika, već i same multinacionalne korporacije u čije se ruke koncentrira sve više svjetskog bogatstva. Ta koncentracija ide toliko daleko da kompanije doslovno jedu jedna drugu, tako da scenarij u kojem svijetom vlada desetak najvećih korporacija više nije područje znanstvene fantastike, već nešto što nam se polako približava. Dakle, moć više nije u rukama države, već u korporacijama koje kroz razne organizacije stvaraju sebi pogodne zakone, a koji su nerijetko na štetu ljudi i prirode. Nas više ne tlači toliko država koliko velike korporacije i otpor koji se javlja kao nužan, ne želimo

li umrijeti od gladi, potrebno je preusmjeriti. Preusmjeriti ga prema multinacionalnim korporacijama, MMF-u, WTO-u... i aktivno ga sprovoditi. To nije nikakva topla voda, to je stvar koja funkcionira već par godina, no pitanje je funkcionira li efektivno i koliko efektivno?

Proces 2 - digitalizacija

Da li je možda način pružanja otpora zastario i neučinkovit? Da li možda ulične okupacije nisu toliko učinkovite koliko u doba Pariške komune? Zašto nisu toliko učinkovite? I na kraju, kamo je moć pobjegla? Dok se većina otpora novim gospodarima svodi na karnevalska okupljanja prilikom sastanaka vodećih institucija ništa konkretno neće biti učinjeno. Udarci koje zadaje takva vrsta pobune su neučinkoviti; promašuju pravi cilj. Demonstracije i razbijanje izloga s razlogom omraženih korporacija dovele su samo do njihovog skrušenog priznanja (napominjem samo retoričkog) kako još dosta toga ne štima... Mada je i to skrušeno priznanje određen pomak nabolje, taj pomak neće ništa pomoći onima koji su stvarno ugroženi i onima kojima ta opasnost prijeti. Da bi došlo do konkretnog pomaka potrebni su jači udarci, no udarci u što? Udarci u virtualno! Da, u virtualno. Digitalnom revolucijom promijenjeni su razni aspekti života, a samim time i društvene i kulturne vrijednosti. Nastankom Interneta sve što je moguće virtualizirati, odnosno digitalizirati, odlazi na Net. Glupo bi bilo pretpostaviti da je moć ovdje jedina iznimka. Kapital je oduvijek i bio virtualan tako da je on u općoj digitalizaciji bez problema našao svoje mjesto. Udarac kapitalu može biti efektan ako ga pogađa u samo srce. To srce možemo prepoznati po tome što je jako dobro čuvano i svako, bez obzira koliko blago, diranje u njega kažnjava se ogromnim kaznama. To srce Critical Art Ensemble pronalaze u kiberprostoru. CAE navodi da kiberprostor visoko kotira na vrijednosnoj ljestvici, a kao dokaz tome navode razvoj tajnih službi koje su praktički pretvorene u kiberpoliciju, kriminaliziranje bilo kojeg oblika političke alternative i time njegovo suzbijanje, zabranu ulaska na određene sajtove – sjetite se samo kazni za one koji upadnu u Pentagon (oduzimanje kompjutera, novčana kazna pa čak i zatvor), zabranu servisa poput PGP koji omogućuju zaštitu vlastitih poruka; protiv sličnih servisa je FBI pokrenuo akciju zajedno s Clintonovom administracijom kojom su zakonski zabranili uporabu takvih servisa jer oni, da parafraziram dokument FBI-a, osim potencijalne komercijalne vrijednosti omogućuju kriminalnu komunikaciju raznih terorista i kriminalaca. Dakle, riječ je o uobičajenom postupku države u kojoj nema političkih zatvorenika – svaki oblik političke alternative se unaprijed kriminalizira i osuđuje. Da se ne bi samo zadržali na CAE, mogu se spomenuti i razni maloljetni hakeri koji ruše sisteme širom svijeta, stvarajući tako milijunske štete, te dopijevaju na liste najtraženijih. Iako mladi hakeri zadaju snažne udarce raznim kompanijama teško je za pretpostaviti da je kod njih prisutna politička i

kritička svijest. Ono što njih vodi je glad za informacijom i želja za slobodnim pristupom. Kao još jedan dokaz vrijednosti kiberprostor i pojačane kontrole unutar njega mogu poslužiti primjeri britanskih anarhista kojima je vlada zabranjivala i rušila BBS-ove, te upad talijanskih karabinjera anti-kriminalnih postrojbi 28. veljače 1999. u kuće brojnih aktivista i oduzimanje novina, pamfleta, magazina, dnevnika, video vrpce, ali i kompjutera i disketa. Optužene za "namjeru rušenja demokratskog poretka" neke od njih čeka kazna od sedam do 15 godina zatvora. Slična situacija je i u SAD-u, s time da su u tamošnjem kongresu pokušali provesti par zakonskih prijedloga koji bi omogućavali agencijama tipa FBI, CIA, NSA nadgledanje politički aktivnih grupa i pojedinaca u kiberprostoru. Sve to dokazuje koliko je taj novi prostor života vrijedan.

Proces 3 - otpor

Dakle, da bi se sastanak neke od najmoćnijih institucija otkazao, da se ne bi održao nije potrebno demonstrirati na ulici – čime se takav oblik akcije ni u kom slučaju ne odbacuje, potrebno je blokirati veze. Sastanak se ionako može održati, a da svaki od glavonja sjedi u svome kutu svijeta. Zato je potrebno djelovati tamo gdje je moć, potrebno je napadati sajtove, rušiti sisteme, blokirati veze, ili još točnije – potrebno je srušiti Internet, upadati u sustave, blokirati ih i raditi pritisak na autoritarne institucije. Zamislimo da svaki tjedan određena grupa hakera sruši privatnu mrežu uspostavljenu unutar organizacije te da se blokiraju veze prema van. Zaustavljen je protok kapitala! Moć je na koljenima! Glavonje histeriziraju! Pomak koji bi nakon takvih akcija uslijedio zasigurno ne bi bio isključivo retorički, on bi se konkretizirao. Institucije moći, kojima drmaju velike korporacije, bile bi primorane slušati glas naroda. Osim potpunog blokiranja i rušenja veza, vrlo efikasne mogu biti i one akcije prilikom kojih se mijenja sadržaj određenog sajta. Kod ovih se akcija direktno može povući paralela s tradicionalnim upadima u radio postaje, na televiziju, zauzimanje raznih društvenih zgrada i sl. Da je Malatesta živ sigurno bi to prakticirao. No, ozbiljnije, da li je uopće moguće zamisliti kakav efekt bi izazvala promjena sadržaja sajtova velikih medijskih kuća? Kakvu reakciju bi pobudila glavna strana Sky News sajta na kojoj ti oči bode naslov: Poznata korporacija Shell direktno umiješana u ubijanje ljudi!, ili: Pentagon podržava Turke u istrebljivanju Kurda, ili: Policija razbijala izloge po Londonu po naredbi Scotland Yarda. Moć koju imaju elitni mediji je ogromna, preko nje upravljaju masovnim medijima, a time automatski i manipuliraju javnošću. Nezavisni mediji, bez obzira na to koliko kvalitetni izvori informacija oni bili, nikada neće imati snagu mainstreama. Da bi određene stvari odjeknule u široj javnosti potrebna je intervencija u mainstream medije, a zahvaljujući digitalnoj revoluciji i razvoju novih medija takve stvari su postale realne. Tehnologija je subverzivnija nego ikad! Dovoljno je samo pogledati američku virtualnu

korporaciju Artmark i njihove akcije pa zaključak o subverzivnoj tehnologiji neće bit tako dalek. Artmark su, između ostalog, napravili potpuno lažni sajt Georga Busha uoči prošlogodišnjih izbora u SAD-u s isto tako lažnim tekstovima; slična praksa se može primijetiti i kod jedne talijanske net.art grupe koja je lažirala sajt Vatikana – grupa je zakupila domen vaticano.org i na naizgled isti sajt stavila potpuno drugačiji tekstualni sadržaj. U vrijeme nastanka ovog teksta svjedoci smo najnovijih hakerskih napada na HT; motivi napada su još uvijek nepoznati i ne zna se koji je cilj hakera. Mnoge od ovih i sličnih akcija spadaju u područje net.umjetnosti kod koje su politička svijest i umjetnost često združene u jedno. Da napadi u virtualnom bili što učinkovitiji potrebne su nove asocijacije i to one poput saveza hakera i ljevičara, mi ćemo reći hakera i anarhista, koje predlaže CAE. Potreban je savez onih koji znaju kako s onima koji znaju što, ili riječima samih CAE: aktivista, teoretičara, umjetnika, hakera, pa čak i advokata, predstavljali bi dobru kombinaciju talenata – udružiti znanje i praksu. Budućnost je u elektronskoj građanskoj neposlušnosti, koja je po svojoj prirodi nenasilna i slična je tradicionalnoj građanskoj neposlušnosti – upadanje u prostor i blokada, te u elektronskom nasilju, kao što je uzimanje podataka kao talaca ili uništavanje sistema. Elektronska građanska neposlušnost i elektronsko nasilje nije isto što i elektronski kriminal koji je sve prisutniji – elektronski kriminal ima za cilj zgrtanje profita, pljačkanje, dok elektronskom neposluhu i nasilju nikakav cilj nije zgrtanje love. Cilj je blokada, pa čak i rušenje, sistema institucija moći.

Za kraj nešto u skladu s dominantnim svjetskim fenomenom – kulturom kolaža, još jedan citat: Posle dva veka revolucije i zamalo-revolucije, kontinuirano se pojavljuje jedna istorijska lekcija – autoritarna struktura se ne može razbiti, njoj se jedino može suprotstavljati. Svaki put kad otvorimo oči nakon lutanja po blistavom putu neke slavne revolucije, vidimo da je birokratija još uvijek tu. Vidimo da nema koka-kole, ali tu je pepsi-kola umesto nje, izgleda drugačije – ali ukus je isti.

Marko Rusjan

OPRAVDAVANJE NASILJA

Pitanje nasilja je nešto što se obično pojavljuje u pričama o moralu i etici. Nasilje znači učiniti nekome zlo. Time je povrijeđen život kao bazična vrijednost. U našem društvu život je odabran cilj, a ne smrt kao njegova antiteza. Zbog toga je svaki napad na ovu hijerarhijski najvišu vrijednost zlo od kojeg je potrebno obraniti se. Posljedica toga jest, da je nasilje moralistički definirano kao zlo. Zlo koje je suprotno od dobrog. A dobro je to što anarhizam želi postići. Pri tome ispada nemalo naivan (što nije uvijek samo po sebi nešto loše). Anarhizam kao društveni pokret želi postići društvo u kojem bi društveni uvjeti bili radikalno drugačiji. Društvo koje bi bilo nenasilno u svakom pogledu. U kojem ne bi postojalo fizičko nasilje, kao ni psihološko i strukturalno nasilje koje prevladava u našem društvu.

Čovjekovo ponašanje je proizvod čovjekove prirode i okoline, nikako samo okoline. A nasilno društvo stvara nasilnog čovjeka. Dobra okolina će proizvesti i dobrog čovjeka. U cijelom društvu postoji međusobna povezanost ljudi i struktura. Moguće je samo uklanjanje svog zla ili nijednog. A to nas opet vraća pitanju: što je u stvari zlo? Da li je uopće moguć život bez zla? I po kojem moralnom zakonu je moguće odrediti što je zlo i što je dobro? Da li je takav konsenzus uopće moguć i ako jest, da li je moguće da nitko ne bi prekršio ove moralne zakone ili neko prirodno pravo? Zar ne postoji neki spontani princip koji uvijek može učiniti nešto što će zaustaviti mogućnost da nekome nešto ne proradi baš najbolje u glavi i da ne reagira negativno? Da li je čovjek zaista neko anđeosko biće kako bi ga neki anarhisti htjeli prikazati? O tamnim stranama čovjeka dosta dobro govori Erich Fromm u svojoj knjizi *The Heart of Man...*

Ako kao aksiom izaberemo konzistentnost sredstava s ciljem, tj. tvrdimo kako "cilj opravdava sredstvo", kakav nam je uopće cilj. Cilj nam je društvo koje će biti u najboljem skladu s čovjekovom prirodom, koja nije uvijek nenasilna. Nasilje može eksplodirati u svakom pojedincu, iako u slobodnom društvu to ne bi trebala biti neka normalna pojava. Ne trebamo predviđati kako će nasilje biti iskorijenjeno. Dosta nasilja je psihološki uvjetovano. Uklanjanje ovakvih razloga je znatno veći posao nego uspostava besklasnog, neautoritarnog društva. Društveni uvjeti će većinu ljudi pripremiti za razvoj neautoritarne osobnosti.

Potrebna je istovremena promjena društva i čovjeka. Isto tako je nemoguće odmah

zamijeniti sve metode borbe. Potrebna je postupna promjena metoda od nasilnog revolucionarnog "terora" do nenasilnog prilagođavanja pojedinaca većini. Jer treba uzeti u obzir, kako će i poslije promjene živjeti pojedinci koji se uopće neće slagati s novim društvom zbog već izgrađene autoritarne osobnosti. Anarhist se ne bori samo protiv apstraktnih stvari kao što su država, nacionalizam, kapitalizam, itd. Njegovi protivnici su nažalost od krvi i mesa. I poslije fizičke pobjede nad njima samo će nenasilne metode postati potrebne, a koje će djelovati motivirajuće na takve ljude.

Nenasilje se razvilo s razvojem građanskog društva. Država s vremenom smanjuje fizičko nasilje, kao što je npr. moguće vidjeti u kaznenim sankcijama. Ali se uz to razvija i totalitarnost vlasti, koja odražava strukturalno nasilje. Nije više fizičko nasilje ono što omogućava opstanak građanskog društva i države, nego mehanizam ideoloških indoktrinacija uz pomoć škole i medija te potrošačke kulture, koja uz pomoć ekonomskog nasilja uspostavlja ovisnički odnos između pojedinca i kapitalističkog sistema. Usprkos odsutnosti fizičkog nasilja i postojanju deklarativnih ljudskih prava pojedinac nije sposoban razbiti one spone koje vežu njegovu autonomnu osobu. Reakcija vlasti kod masovnih demonstracija je poučna. Iako su demonstracije nenasilne ona reagira nasilno. Ona je monopolizirala nasilje, pa zašto ne bi uništili taj monopol. Nasilje se može upotrebljavati samo u okviru revolucionarne strategije, a nikako s moralne pozicije. Deklarativna moralna pozicija je pozicija sadašnjega društvenog poretka, iz Deklaracije o ljudskim pravima, nastale 1789.

Kao posljedica ovakvih napetosti ponovna pojava fizičkog nasilja od strane potlačenih može djelovati kao emancipirajuća sila koja razbija spone fizičkog nenasilja koje je država sa svojom monopolizacijom fizičke sile uspostavila. Erich Fromm dijeli nasilje na različite oblike i jedan od njih je baš reaktivno nasilje, koje služi za obranu slobode, života. Njegov cilj je u službi života. Bitno je različito nasilje koje želi samo uništavati. I u tom kontekstu je potrebno iskoristiti Bakunjinovu misao, kako ovo društvo treba najprije uništiti, kako bi kasnije mogli graditi novo. A nasilje je temeljni dio uništavanja.

Odupiranje revolucionarnom nasilju nas već na samom početku razoružava. Bezuvjetno nenasilje bi značilo i potrebu za izrazito stabilnim psihičkim stanjem pojedinca. Možemo li predvidjeti hoće li pojedinac sa svojom već oblikovanom autoritarnom osobnošću biti sposoban bez psihičkih trauma podnositi novo neautoritarno i nehijerarhijsko društvo? Jesu li emancipacijske ideje anarhizma zaista toliko snažne, da mogu svima pomoći u nadilaženju svijesti i podsvijesti ukorijenjenog shvaćanja i želje? Odgovor može biti pozitivan, ali mislim

kako je to vrlo problematično. Izgradnja novog društva će donijeti psihičke pritiske kako na same pokretače revolucionarnih promjena, tako i na fanatične branioce "starog poretka". Možemo reći da je hijerarhijski tijelo nužno postaviti ispred duha, ali to je vrlo pretenciozna tvrdnja. Ne znam zašto bi tijelo trebalo biti nad duhom. Jedino kada je u pitanju opasnost za fizički opstanak osobe tijelo je bitnije od duha, no više zbog psihičkog osjećaja pojedinca. Tjelesna bol je mnogo manja nego psihička, u što su se mnogi od nas empirički uvjerali. I metode mučenja u dvadesetom stoljeću ovo odlično potvrđuju.

Da li su ljudi zli? Ponašanje ljudi ne govori ništa o tome kakvi smo mi po prirodi, jer sam utjecaj okoline još uvijek je nemoguće izmjeriti. Tako otpada i argument, kako ratovi počinju zbog ljudske agresivnosti. Ratovi počinju zbog vlada, a ne ljudi. Ljudi tek trebaju naučiti nasilje i mržnju. Konstantno ih bombardiraju lažima o njihovim neprijateljima.

S druge strane, revolucionarno nasilje je oblik samoobrane. Bez nje bi se strukturalno nasilje nastavilo. Izbjegavanje takvog nasilja je nasilje nad samim sobom i drugim ljudima. Pacifisti prigovaraju da se u revoluciji nasilje upotrebljava za drugačije svrhe od onih koje pojedinac očekuje. Revolucionarna grupa treba djelovati nehijerarhijski i na bazi konsenzusa, ako je to zbog okolnosti uopće moguće. Svatko tko se uključuje u jednu takvu formaciju mora znati, da će prije ili kasnije morati upotrijebiti nasilje. Baš zbog tzv. samoobrane. Jer nasilje države je, kada je njeno postojanje ugroženo, sto puta gore nego revolucionarno. Ako to usporedimo s najaktualnijim demonstracijama u Seattleu i Washingtonu vidimo, da država neće štedjeti nasilje ako bude potrebno i da sa svojim medijskim manipuliranjem može ljudima postaviti sasvim apstraktnu sliku realnosti u koji su policajci dobri, a "besposličari i hipici" zli. Obična filmska produkcija prikazuje istu sliku. Policajci koji se bore za pravdu, za slobodu, za demokraciju. Zar je zaista samo s nenasiljem moguće nešto promijeniti? Da li smo svjesni opasnosti, kada goloruki idemo u ruke policiji koja će nas prebiti?

Jedan od mitova pacifizma je da se samo s nenasilnom propagandom i akcijama može doći do točke kada će kapitalistički sistem zbog stvaranja dovoljne kritične mase propasti. Elita nikad neće dopustiti dolazak do te točke. Pri tome će koristiti nasilje i prikazati ga kao obranu demokracije. Država iza sebe ima velik militaristički aparat i svu infrastrukturu. Ali to ne znači kako nema slabih točaka. Svaka država propadne prije ili kasnije. A novi globalizacijski procesi povezuju države u jedan veliki sistem koji predstavlja jednu megasnapu, ali s druge strane to znači kako se iskra požara može puno lakše proširiti po cijelom svijetu. Globalizacija donosi uvjete za svjetsku revoluciju, za koordiniranu akciju svih

ljudi koji žele slobodu. Ne želim reći kako je to dovoljan uvjet, ali je sigurno preduvjet za ostvarivanje anarhije. Anarhija može postojati samo ako na planeti nema više država. Svaka država bi ugrožavala ostala anarhistička društva i zbog toga bi i ova društva zbog potrebne oružane obrane dobila neke autoritarne elemente, koji bi prije ili kasnije uništili sve što je ikad bilo anarhističko. Ovdje se skriva najveća opasnost upotrebe nasilja, osobito organiziranog. Autoritarnost ne smije postati dio nasilne anarhističke borbe.

Iako mnogi opravdano upozoravaju na potrebu konzistentnosti sredstava i ciljeva ipak je potrebno dopustiti mogućnost da te konzistentnosti ne može uvijek biti. Ako anarhistička ideja postane toliko značajna, toliko da anarhija postane realnost, tada će postati nužno ukloniti neke od prepreka na različite načine. Do sada niti jedan sistem nije propao bez nasilja, pa neće ni ovaj posljednji prije anarhije.

Dražen Šimleša

ZAR 68' NIJE PROŠLA ILI ZAŠTO BLACK BLOCK NEĆE USPJETI?

Gotovo da nema pojma koji se uvriježeno češće veže za anarhiju i anarhizam od pojma nasilja. Nametanje anarhizmu stigme nasilnosti je prilično čudno budući da kao ideja i metoda počiva na temelju da je uživanje slobode moguće samo u društvu slobodnih ljudi. Uživanje u slobodi za sve, moguće je unutar odnosa koji su i sami razvlašćni. Tu dolazimo do temeljnog problema – kako nasiljem doći do slobode, do slobode svakog/e pojedinca/ke? Nasilje je u svojoj biti vrlo isključivo i neegalitarno, ono nam zapravo govori kako su neki ljudi slobodniji od drugih.

Također se, s druge strane, često postavlja i pitanje – a kako mislite srušiti sistem koji se temelji na nasilju i represiji osim samim nasiljem (i represijom?)? Ili se ide još vizionarskije, pa se kaže – idemo mi prvo zamijeniti ove nasilne (nasiljem) pa ćemo onda kada dođe sloboda (pa nema nasilja) raspredati o našem nasilju (o čemu?). Sam taj problem isijava gomilu pitanja na koja gotovo nikad ne mogu dati univerzalan i općevrijedan odgovor. Koliko nasilja? – ostaje pitanje koje nastavlja opterećivati otpor prema institucijama koje blagoslivljaju uništavanje ljudi, životinja i prirode. Koliko nasilja i da li uopće nasilje ovisi o društvenom kontekstu, o samim osobama koje sudjeluju u nekoj akciji, o situaciji samog trenutka... i brojnim drugim razlozima. Odgovore u povijesti možemo tražiti na različitim nivoima, od razigrane raskalašenosti pokreta Free Spirit iz 13. stoljeća kojim je bila sablažnjivana crkvena i ina vlast do “propagande djelom”, metode koja je pred kraj 19. stoljeća poput spasonosnog rješenja za bijeg iz očaja prihvaćena kao “stalan bunt riječju, pismom, bodežom, puškom, dinamitom... svime što nije legalno”. “Propaganda djelom” je trebala završiti očajničkim krikom, prikazati odlučnost dna društvene piramide i poručiti represivnom sistemu da može dobiti udarac iza ograda koje je podizao sve više oko sebe, odnosno da je ranjiv u svojoj intimi i osobnosti. Samo je osobnost sistema krivo (da ne kažem naivno) tražena u osobama koje su zauzimale određene pozicije. Tada su naredani uspješni atentati na španjolskog premijera, austrijsku carica, talijanskog kralja, pa čak i predsjednika SAD-a i druge osobe koje su osuđivane kao odgovorne za stanje u različitim društvima. No, sistemi moći su na takve pokušaje uvijek odgovarali simultanom regeneracijom dokazujući uostalom svoje osnovno načelo kako pojedinac/ka nije važan/a. Na svu sreću, “propaganda djelom” je danas napuštena kao metoda unutar anarhizma, uz ogradu da se svako toliko javi

poneko teoretsko piskaralo koje zagovara takve metode iz topline svojeg doma, pa poneki samotnjak i poslušna takve instrukcije. Čak je i famozni Ted Kaczynski poznatiji kao Unabomber doživio pravu lavinu kritika zbog svojih bombaških metoda od strane većine anarhističkih grupa i organizacija, kao i od pojedinaca i pojedinki. Naime, Unabomber je vidio najveće zlo našeg svijeta u tehnologiji, odnosno šire u samoj civilizaciji, stoga je sastavio svoj Manifest u kojem najavljuje rat svim slugama tehnofilije i pripadajućeg joj sistema. Tako je iz svoje usamljene šumske kućice slao pisma ili pakete bombe na adrese osoba koje je smatrao odgovornima za takvo stanje u društvu. Od njegovih pošiljaka ranjeno je i usmrćeno nekoliko ljudi. Jedan od njih je bio i poslovođa trgovine kompjuterima (!) – nema što, zaista herojski odabir odgovorne osobe za društveno zlo. Jedan od najpoznatijih teoretičara anarhizma, točnije anarhoprimitivizma John Zerzan, u nedavnom razgovoru za časopis Sun zauzeo je stav kako je Unabomber “odlučio ubijati ljude kako bi otvorio prostor za potisnuta pitanja i prisilno ih objavio”. Misli se na pitanja monopola na istinu, slobode u društvu, načina odnošenja jednih prema drugima, prema prirodi, te uopće svijesti o pitanjima bitnima za društvo. Smatrajući odgovore na ta pitanja presudno važnima za budućnost pokreta (o problemu taktike i sredstava raspravljat ćemo poslije toga, ističe Zerzan), Zerzan zaključuje kako “opravdanost ili neopravdanost njegovih postupaka (misli se na Unabombera, op. aut.) ovdje nije bitna; ključno je razotkrivanje stanja poricanja”. Kakva glupost, dragi Zerzane!

Unabomberov pokušaj da se ušulja pod skute anarhizma odbačen je gotovo konsenzusom. Čak i pojedinci/ke, te grupe i organizacije koje ga smatraju političkim zarobljenikom i simpatiziraju njegovu antitehnološku poziciju, što je struja unutar anarhizma koja posebno jača u zadnjih desetak godina, odbacile su ubilačke metode kao poželjan oblik borbe.

Nenasilni oblik otpora poslije Drugog svjetskog rata traži svoju inspiraciju u istočnjačkim religijama (pa čak i u ranom kršćanstvu), radovima Lava Tolstoja i ostalim “precima” pacifizma kao načina i cilja življenja koji s vrhuncem u kasnim šezdesetim obavlja mnoga anarhistička srca. Priča iz šezdesetih je već na više mjesta problematizirana i analizirana, pa se neću ovdje previše zadržavati na njoj, tek bih konstatirao da je jedan dio pokreta završio u “dugom maršu kroz institucije”, jedan manji dio (barem što se anarhista/kinja tiče) u “gerilskom etatizmu”, a jedan je dio pacifističkog poslijeratnog booma završio u mantričnoj samodopadnosti i izolaciji. Osjetno manji dio aktivista/kinja je nastavio raditi na pacifističkim osnovama kroz raznolike edukativne, kazališne, mirovne, antikorporacijske, ekološke i druge grupe i organizacije koje vežemo uz anarhizam.

No, upravo u to vrijeme rađa se jedan novi pokret, zapravo bi bilo točnije reći taktika koja je odbijala prihvatiti otpor kroz ubijanje, ali isto tako je odbijala prihvatiti i "cvrkutanje nenasilnih reformistica/kinja koji/e zapravo koriste sistemu". Stvara se Black Block koji je zapravo djelovao kao ad-hoc koalicija za najmilitantniji oblik otpora nalazeći svoje uporište u skvoterskom i antifašističkom pokretu. Prepoznatljivi (prepoznatljive?) po crnom uniformiranom odijevanju i skijaškim maskama ili motorističkim kacigama koje nose preko lica (sve u cilju anonimnosti i jednakosti) u anarhističkoj tradiciji razlikovanja osobne i privatne svojine smatraju ovu potonju legitimnim ciljem za napad. Jednostavnije rečeno državna i korporacijska imovina smatraju se poželjnim i legitimnim metama za uništavanje, prema konačnom uništenju, a pogotovo onih institucija koje su izravno odgovorne za devastirajući utjecaj na prirodu i ljude. Pritom se izričito u komunikacijama Black Blocka navodi kako je ugrožavanje ičijeg života isključeno kao i uništavanje imovine običnih ljudi. Naravno, unutar Black Blocka ne zaziru od sukoba s policijom, pogotovo ako treba uzvratiti na pendrečenje ili nekoga/u spasiti od hapšenja. Od demonstracija protiv WTO-a u Seattleu 2000. godine kada je par stotina zamaskiranih osoba uništavalo imovinu određenih korporacija, Black Block postaje u medijima sinonim za anarhiste/kinje. Unutar samog Black Blocka ostaje prostor i za druge varijacije na temu antiautoritarnosti i antikapitalizma, tako da iako daje ogromnu pozornost anarhizmu, izbjegava se isključivost. No, Black Block nije nastao u Seattleu i da u potpunosti shvatimo značenje i utjecaj Black Blocka potrebno se vratiti na početak stvaranja ovakvog oblika uličnog otpora. George Katsiaficas u svome djelu *Subversion of politics* (1997.) daje izvrstan pregled i povijest Black Blocka smještajući njegovo rađanje u vrijeme talijanske "vruće jeseni" krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća. Nastavši kao dio pokreta pod nazivom Autonomia (Autonomija), Black Block je okupljao mlade radnike/ce, dio studentske populacije i općenito radikalnu urbanu omladinu. Unatoč širokim akcijama, od divljih štrajkova i odbijanja plaćanja računa do uličnih sukoba i okupacija sveučilišta Autonomisti/ce su polako tijekom sedamdesetih gubili/e snagu što zbog sve jače policijske i državne represije, a što zbog sve izraženijeg jačanja terorističke elite. Priča se tijekom sedamdesetih nastavila širom Europe, ponajprije u Njemačkoj, Nizozemskoj, Švicarskoj i drugdje, gdje su organizirani alternativni centri s knjižarama, radio stanicama, kafićima, restoranima, barovima, kino i koncertnim dvoranama, galerijama što je sve služilo kao temelj za razvijanje scene koja je odbijala nuklearnu obitelj i masovnu potrošačku kulturu. Iz takvih mjesta izlazile su i razne inicijative odozdo, koje su dovodile u pitanje patrijarhat, nuklearnu energiju te ostale korporacijske sisteme, a treba i napomenuti da se unutar Black Blocka stvara jedan od prvih otpora Svjetskoj banci i sličnim institucijama. Dakle već osamdesetih godina dvadesetog stoljeća europskim ulicama

marširalo je na tisuće i tisuće osoba odjevenih u crno noseći anarhističke poruke "Gradi revoluciju, izazivaj moć" ili "Ne odbrojavajte naše dane, odbrojavajte svoje". Već tada su bili česti ulični sukobi s policijom uz sveprisutno uništavanje imovine raznih korporacija, financijskih institucija i općenito shopping centara uz višemilijunske štete u američkim dolarima. Autonomen su u Njemačkoj (a i drugdje u Europi) bili prepoznatljivi posljednjih godina uglavnom kroz sukobe s rastućim neonacističkim skupinama i policijom, pošto je država što represijom, a što legaliziranjem skvotova uvelike uništila širinu baze koja je podupirala Black Block.

Daniel Dylan Young u tekstu na jednoj od mnogih anarhističkih lista ističe kako čak niti što se SAD-a tiče ne možemo reći kako je Black Block rođen u Seattleu, jer su zamaskirane osobe već i za vrijeme prosvjeda protiv Zaljevskog rata razbile izlog Svjetske banke u Washington D.C.-u. Njihovo sve češće pojavljivanje možemo dalje pratiti na demonstracijama protiv proslave obilježavanja Kolumbovog iskrčavanja na američke obale zbog genocida nad domorodačkim plemenima koja su ih dočekala znatiželjno ljubazno. Također se par stotina pripadnika/ca Black Blocka pojavilo i na protestu Millions March for Mumia 1999. godine par mjeseci prije Seattlea noseći transparente na kojima je pisalo Vegani/ke za Mumiju. Niti na ovom posljednjem protestu za jednog od najpoznatijih političkih zatvorenika koji dvadeset godina čeka pogubljenje, a gotovo niti na drugima nije bilo prisutno uništavanje imovine, barem ne dovoljnog da Black Block postane glavna tema za uvodnike najpoznatijih medija. No, već za vrijeme Seattlea mainstream mediji su uglavnom pratili razbijanje izloga i sukobe s policijom, dok su glavna pitanja i problemi oko Svjetske trgovinske organizacije ostajala nederivirana. Dapače, poslije Seattlea nastaje prava panika. Na nacionalnom radiju izražava se čuđenje što jedna tako opasna ideja kao što je anarhizam odjednom zadobija takvu podršku među mladima SAD-a, dok se u uvodniku New York Timesa skrušeno priznaje kako je Black Block bio organiziran i pazio na nekorporacijsku imovinu, a razme se ne, da je anarhizam zapravo kaos, a ne organiziranost. Uostalom, video materijal Breaking the Bank koji je sniman za vrijeme demonstracija protiv sastanka Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda u Washington D.C.-u 2000. godine, slikovito prikazuje komentar jednog od čelnika jedne od najpoznatijih američkih televizijskih kuća, gdje on tvrdi kako će njegova TV kuća uvijek prije snimati razbijanje izloga, nego mirne demonstracije, jer ljudi žele krv i razbijeno staklo. Naravno, to također dovoljno govori o nama kao njihovim konzumentima.

Black Block je nadalje punio stranice svjetskih ulica i medija, pogotovo u Pragu i Göteborgu. Ovdje treba napomenuti da takav oblik uličnog otpora nije samo odlika zapadnih zemalja,

barem što se tiče maskiranja i sklonosti uništavanju imovine. Od Zapatista/kinja koji se niti u "civilnom" životu ne žele slikati za javnost zbog straha od posljedica, do uništenja GMO polja biotehnološke korporacije Monsanto kada je u Indiji 200.000 ljudi protestiralo unutar prvog Global Street Partyja 1998. godine. Naravno, vijesti s "nezapada" se smatraju manje važnima, tako da i prevladava pogrešno mišljenje kako glavni ton svim poznatim globalnim demonstracijama daju balavi razmaženi bogatuni koji nemaju pametnijeg posla nego sudjeluju u "putujućem anarhističkom cirkusu".

No, bez obzira na gorespomenuti citat i slične besmislene izjave Tonyja Blaira tipa "globalizacija je nepovratna i neodoljiva", nas sada prvenstveno treba zanimati – koje je značenje Black Blocka i gdje će sve završiti? Kada bismo pitali socijalne, ekološke, političke, humanitarne i ostale aktiviste/kinje što osjećaju prema ogromnoj ekonomskoj moći koju imaju današnje korporacije, budite uvjereni/e da bi velika većina izrazila stav kako je ona nedopustiva, te kako ju je potrebno preusmjeriti, odnosno vratiti u projekte i procese od kojih imaju koristi obični mali ljudi. Uostalom, takav stav već dugi niz godina izražavaju upravo ti isti obični mali ljudi u godišnjoj anketi Bussines Weeka. Kada bi zatim upitali sve one ljude koji su proživljavali (bilo kada) različite oblike policijskog izživljavanja i torture prilikom hapšenja, također bi velika većina smatrala apsolutno potrebnim zaštititi identitet pred policijom, jer policija ne bira kada krenu hapšenja, a posebice ne bira kada krenu optužbe i kazne. Pa u čemu je onda problem – Black Block radi upravo to, ekonomski kažnjavaju određene korporacije koje guše radnička i općeljudska prava, te uništavaju prirodu, čineći im materijalnu štetu, pritom štiteći vlastiti identitet kao pojedinačnih osoba. Dapače u izjavi za medije ističu kako im nikada ne bi palo na pamet uništavati "mom & pop businesses" i osobnu imovinu radničke klase ili običnih ljudi, već dakle samo imovinu korporacija koje uništavaju prirodu i unesrećuju ljude te imovinu države koja to sve štiti. Identitet svakog/e od njih se krije, ističu također, zbog namještenih optužbi što je dio odnošenja vladinih institucija s nepoćudnim elementima. Dakle, maske ne nose zbog zastrašivanja, već zbog vlastite sigurnosti, te "u svrhu solidarnosti jednih s drugima kao jednakima"(?!). Poput Zapatista/kinja, nadaju se danu kada se maske neće morati nositi. Ipak, Black Block često ne uspijeva ostaviti dojam dosljednosti kada na ulici provode praksu svojih principa. Tako su i za vrijeme Bushove inauguracije prevrtali osobne automobile i kioske s novinama, u Pragu je uništavan grad, da bi sve kulminiralo u Göteborgu kada je uništavano sve na što se naišlo, bez obzira na logo, dakle i obične trgovine. Posebno sam ostao rastužen slikom gdje jedan od običnih stanovnika nakon što je odgurnuo nekoga od brdo zamaskiranih osoba biva praktički zalijepljen za pod i izudaran od strane hrabrih suboraca. I u tom žaru borbe došlo je također par suboraca kojima je izgleda barem malo

više zraka dolazilo u mozak ispod maski i kaciga koji su odvucli "nestašne cipelaroše" uz gestikulaciju koja je kao trebala značiti – koji vam je? Mene je zapravo strah da je to manje incident (a i da je, nije ništa bolje), a više kulminacija obrasca glorifikacije nasilja koje dakako proizlazi iz pravila samog društva (na što je nakon Göteborga upozorila i Antifašistička akcija iz Švedske) i sindroma "tko nije s nama, taj je protiv nas" na što nas mogu uputiti izjave kvazirevolucionara koji zazivaju sudnji dan pa lupetaju, ali iskreno i ovakve bljuvotine: "Zašto obični ljudi zaslužuju bilo kakvu korist od naših akcija? Mogu se ili pridružiti ili odjebati i umrijeti, ovisi o njima, ovisi o tebi" ili smo nešto slično mogli pročitati od strane jednog od sudionika rasprave o nasilju-nenasilju na elektronskoj listi anarhista/kinja iz bivše Jugoslavije koji kaže: "Najviše štete po pokret? Kakve štete? Što će middle-class i sitna buržoazija da sede pored TV setova i gledaju kako bad guys lome prodavnice i biju se s policijom? Ne vidim nikakvu štetu u tome. Čak bi me brinulo da se i oni slože sa anti-globalizacijskim pokretom..." Džaba poslije izjave Black Blocka kako oni ne diraju imovinu običnih ljudi, te kako se i osobe s drugačijim političkim stavovima oblače u crno i maskiraju, pa je tako nedugo nakon Göteborga na aktivističkim elektronskim listama frcalo od osobnog razočaranja sudionika/ca zbog rušilačkog divljanja pripadnika/ca maoističkih i lenjinističkih grupa(?!). Daleko od toga da u tom orkanskom pohodu nije bilo i anarhističkog Black Blocka. I daleko od toga, što su svi hrvatski mediji prešutjeli da je policija započela cijelo ulično nevrijeme, nenajavljeno opkolivši jednu od škola gdje su bili/e smješteni/e prosvjednici/e uz obilno hapšenje kako se koga stigne. Medije to jednostavno ne brine i ne zanima. Bilo je dovoljno pričati s nekima od organizatora, a ne besmisleno zaključivati kao što je pisalo u komentaru u Jutarnjem listu kako je policija demokratska institucija (ha?), te kako se prosvjednicima/ama isplati nasilje, jer mediji samo to prikazuju, a ne onih mirnih 25.000 ljudi što je demonstriralo drugi dan. Upravo suprotno, sve to nasilje na ulicama samo skreće pažnju s glavnih problema zbog čega se i prosvjeduje.

No, tu su vraćamo na ono pitanje s početka teksta – koliko nasilja? Prave debate se vode na svim aktivističkim listama o tome što je nasilje, gdje ono počinje, gdje je granica nasilja, a gdje početak samoobrane... Premda je ta debata nasilje/nenasilje posebno čudna kada se manifestira na konkretnim primjerima. Tako se u Washington DC-ju na prosvjedu protiv Bushove inauguracije dogodila zajednička suradnja između skupina koje bi se voljele vidjeti na krajnim rubovima te rasprave nasilje/nenasilje. Naime, 80-ak pripadnika/ca Black Blocka našlo se u škripcu, opkoljeno policijom u slijepoj ulici. Taman kad se spremalo masovno hapšenje naišla je skupina prosvjednika/ca koju se predvodile organizacije za kontrolu izbora, nacionalna organizacija žena i slične uz povike: "Pustite ih, pustite ih!". I bez obzira što to nećete čitati niti čuti u medijima, policajci su se razbježali, a Black Block je spašen od

onih s kojima se inače časte repertoarom koji baš ne poziva na suradnju. Eh, ti/e prosvjednici/e, a vidiš kako lijepo mogu surađivati kad zagusti, a poslije će po novinama... eh...

I dok će neki poput Pera Herngrena ostati dosljedni radikalno pacifističkom stavu kako je "nasilje bilo koja akcija koja uzrokuje psihološku ili fizičku štetu, uključujući akcije koju uzrokuju paničnu situaciju", drugi/e "nenasilni/e" aktivisti/kinje će krenuti na pravac aktivizma gdje se uništavanje buldožera smatra unapređenjem osobina nekog područja. Vjerujte da u danom kontekstu McDonaldsova, Shellova ili slična imovina ne bi bila daleko od statusa buldožera. No, podjele među aktivistima/kinjama su sve vidljivije, često se manifestiraju na konkretnom planu za vrijeme demonstracija, a posebno nakon njih. Tako je nakon najave talijanske vlade, kako će ne samo Italiju kao državu, već i Genovu kao grad zatvoriti dva dana prije početka sastanka G8, što je opravdano strahom od ponovljenog prosvjedničkog uličnog nasilja iz Göteborga, Greenpeaceov povjerenik za Europu požurio požaliti što ga se gura u isti koš s "putujućim anarhističkim cirkusom", pa on neće dan prije sastanka moći doputovati sa standardnim avionskim cirkusom, pošto aerodromi neće raditi. No, što je s Greenpeaceovim čestim okupiranjem brodova koji prevoze opasni otpad ili GMO hranu – sprečavanje slobodnog kretanja, što bi na to rekao Per Herngren?

Dvije grupe koje su u travnju 2001. godine organizirale prosvjede za vrijeme, to jest protiv sastanka o Free Trade Agreements of Americas (FTAA – Ugovor o slobodnoj trgovini Amerika) u Quebecu uspjele su premostiti vječita prepucavanja između onih koje se optužuje da su liberalni reformisti, jer im eto smeta razbijen McDonald'sov izlog, i onih koje se optužuje da su pomahnitali luđaci, jer im je eto za zadovoljavanje pubertetskih hormonalnim poremećaja umjesto loših erotskih filmova na RTL-u potrebno prštanje adrenalina i miris krvi. Koalicija dviju grupa, la Convergence des luttes Anti-Capitalistes iz Montreala i le Comité d'Accueil du Sommet des Ameriques iz Quebeca nabrojala je u svojim "temeljima za zajedništvo" principe njihovih organizacija: na prvom mjestu je istaknuto suprotstavljanje kapitalizmu uz dopunu kako to suprotstavljanje ne zaustavljaju na pukom postojanju privatnog vlasništva ili slobodnog tržišta, već se tiče i hijerarhije, autoritarnosti i patrijarhata (kojima se diče i nekapitalistički režimi). Time je i koalicija CLAC/CASA ušla u krug grupa, organizacija i koalicija koje usvajaju suprotstavljajuću politiku, odnosno odbijaju pregovarati s vodećim svjetskim financijskim i političkim institucijama, jer ne vjeruju u mogućnost njihove reforme. Naravno, lista principa bila bi nepotpuna bez prihvaćanja decentralizacije i direktne demokracije kao poželjnih oblika organiziranja, te direktne akcije kao poželjnog oblika neposlušnosti i protestiranja. No, ono zbog čega Cindy Milstein s

Instituta za socijalnu ekologiju u tekstu "Something Did Start in Quebec City" (Nešto je počelo u Quebecu) posebno izdvaja Quebec City kao inspirativni i obećavajući oblik sveukupnog (dakle ne samo uličnog) otpora je umetanje ideje o "različitosti taktika" kao jednog od osnovnih principa i za budućnost samog pokreta. Time se misli kako "respektiranjem različitosti taktike, podržavamo korištenje raznih kreativnih inicijativa, od edukacije do direktnih akcija". CLAC/CASA su uspjeli/e prekoračiti siromašnu debatu nasilje protiv nenasilja, teorija protiv prakse, obučeni u crno protiv obučenih u šareno (ili obučeni u ništa...), kao i prilično važno odbacivanje poistovjećivanja nečije militantnosti s revolucionarnošću. Zapravo, organizatori/ce prosvjeda su imali popriličnih problema s frustriranjem omladinom koja je u noćnim satima vidjela šansu za zadovoljavanje već spomenutih pubertetskih hormonalnih poremećaja, bez prevelike s(a)vijesti o osnovnom značenju samog prosvjeda. Tako je na konkretnom i datom slučaju najbolje iskazana neuvjerljivost kojom se nečija predanost potrebnim promjenama u svijetu poistovjećuje s predanosti norijadiranju kada masa čuva guzu. Jednostavno rečeno, u bloku koji se stvorio pod navedenim principima mogli su se naći različito obučeni ljudi, s različitom spremnošću da budu uhapšeni ili zasipani suzavcem, s različitom količinom pročitanih knjiga ili razbijenih izloga koje upisuju u svoju kartoteku, različitih iskustva i pozicija... no sve to nas ne treba čuditi pošto su "temelji zajedništva" bili istovremeno dovoljno široki, a opet dovoljno konkretni i jasni. Različitost taktika pretvorila se na stvarnom mjestu u zadivljujuću različitost ljudi, tako da se ovdje u grubo rečeno antikapitalističkom/antiautoritarnom bloku, nije radilo o par stotina unificiranih ljudi na koje većina ostalih prosvjednika/ca i stanovnika/ca gleda kao na prijetnju, već se zajedno (različitih koraka) nalazilo 5.000, pa i više ljudi kako su simpatije rasle prema prosvjednicima/ama. Dapače, osnovni prigovor većine svjetske javnosti i posebno samih stanovnika/ca grada Quebeca odnosio na žičanu ogradu koja je dijelila zatvorene pregovore i tajne dokumente koji će širiti, odnosno štititi "slobodnu trgovinu" po svim Amerikama, pa joj je i dano zaslužen ime – Zid srama. Uz misao – ako rušite granice, ne stvarajte nove – slavilo se na svaki pokušaj rušenja žičane ograde, bez obzira koliko je netko osobno spreman sudjelovati u tom činu. Bili su čak vidljivi primjeri i očitog koraka naprijed u osobnoj spremnosti na suprotstavljanje – tako su novine Le Journal de Quebec objavile fotografiju na kojoj mladić s majicom Ralpa Nadera (kandidata Zelene stranke na posljednjim predsjedničkim izborima) uzima suzavac koji je policija netom izbacila među ljude i vraća ga nazad na policiju. Dužan sam još ovdje napomenuti kako nitko ne bi trebao pomisliti kako je "različitost taktike" istovjetno frazi "sve prolazi" ili frazi "bilo kojim sredstvima", dapače. Ono gdje se "različitost taktike" pokazala je sav onaj organizacijski i edukacijski rad prije protesta. Pretvarajući misao "Misli

globalno, djeluj lokalno” u praksu – CLAC/CASA ekipa je organizirala mnoga predavanja prije samog glavnog događanja na kojima je, uz sveprisutni internet, objasnila svoje pozicije i namjere. Bez ikakve namjere da se organizira samo zabavan vikend u obliku protesta i onda svatko svojoj kući s još jednim plusićem u biografiji, organizatori/ce su zapravo uspjeli na najtežoj stvari – doveli/e su antikapitalizam i antiautoritarnost doma, u svoje zajednice gdje žive i rade, u svoje kvartove, u svoj grad Quebec, svjesni/e da se borba nastavlja i nakon što se ugase reflektori medija i razide se dim. To je ono što u dokumentarnom filmu iz Praga Crowd Bites Wolf ne shvaća jedan od prosvjednika kada zapjenjeno zaključuje kako se revolucija dobija na ulici ili kada u jednom od brojnih izjava za medije iz Black Blocka izađe misao kako smo na pragu socijalne revolucije. U Quebecu je puno rađeno na demistifikaciji slike o anarhistima/kinjama kao o osobama koje će doći razoriti grad. Štampane su lokalne zidne novine i podijeljeni su nebrojeni leci, te su provedeni dani i dani uz izravne razgovore sa stanovništvom, pogotovo onim koje živi blizu samog događanja. Stoga je s lokalnim stanovništvom dogovorena “zona bez hapšenja” upravo gdje samo lokalno stanovništvo živi kako bi dobilo na osjećaju sigurnosti. Sveučilište Laval osiguralo je u svojim prostorijama spavanje za preko 2.500 ljudi, mnogi/e su stanovnici/e Quebeca opskrbljivali/e prosvjednike/ce s vodom i mogućom upotrebom WC (ovo nisam vjerovao kad sam pročitao – prekrasno), a u lokalnim trgovinama istaknut je natpis – “Mi vas podržavamo”. Treba li nas na kraju čuditi što su aktivisti/kinje poslije samog događanja zajedno s lokalnim stanovništvom čistili parkove od suzavca i ostalog otpada. U Quebecu je zaista otplesan festival protiv kapitalizma i čak kad sam već pomislio da je s inovacijama na samim protestima gotovo, odnosno da imamo red pjesmica, pa red razbijenih izloga, ekipa u Quebecu me na najmaštovitiji mogući način demantirala bacavši na policajce iza ograde medvjediće i slična plišana stvorenja pomoću “uradi sam” katapulta. Da ironija bude veća jedan od sudionika demonstracija je zbog posjedovanja takvog katapulta optužen zbog posjedovanja smrtonosnog oružja i zadržan je u pritvoru 19 dana. Organizatori/ce prosvjeda protiv FTAA-e su nakon svega smogli snage i za samokritiku ustvrdivši kako će morati dalje raditi na širenju “različitosti taktika” i različitosti ljudi, istaknuvši također da su nam pored karnevala protiv kapitalizma, potrebni i karnevali za nešto. Prije prosvjeda u Quebecu organizatori/ce su poručivali/e – “Nije počelo u Seattleu, neće završiti u Quebecu”. No, apsolutno se slažem s Cindy Milstein da je nešto započelo u Quebec Cityju, pa nam preostaje to zadržati i dalje razvijati. Inspiracija koju je ponudio Quebec City bila je očito toliko ogromna da je sutradan na povratku iz Kanade 50-ak anarhista/kinja odjeveno u crno (zlobnici/e bi rekli/e crnjaka), odlučilo svratiti u Washington DC i dati podršku na maršu za pravo na abortus koji je organizirala NOW (National Organization of Women) s 4.000

prosvjednika/ca (zlobnici/e bi rekli liberalnih reformista/kinja).

Na kraju kao početak zaključka, jedno nam treba biti jasno: Black Block će izgubiti. Ne zbog toga što razbijaju McDonaldsove izloge. Uostalom, sada već najpoznatiji farmer na svijetu Jose Bove, zbog iste je stvari postao planetarno popularni heroj, lik kojeg bi po jednoj anketi jedna trećina Francuza/skinja izabralo za predsjednika, čiji se tekstovi često objavljuju u Le Monde Diplomatique, a sve to frca u slavljenju Bakunjinu i anarhosindikalizma. Black Block i oni/e koji/e se nađu na ulici kada "demokratska policija" krene dobivaju nešto drugačiji tretman po zatvorima, ali to je samo dio ukorijenjene priče o licemjernosti ovog našeg sistema, medija pa i javnosti. Black Block će izgubiti zato što će se uvući u zatvoreni krug nasilja, obožavanje nasilja kao principa moći i sekretarenje pravovaljanih. Neki od odgovora na tekst Stick it to the Manarchy, koji su napisali/e aktivisti/kinje Rock Block Collectiva idu upravo u tom smjeru (vidi u knjizi dotični tekst i odgovore na njega). Također i to posebno napominjem, Black Block neće moći izdržati pritisak za sve većim nasiljem, pogotovo namještenim od strane raznih provokatora iz policije ili slično. Ovo nisu nikakve teorije zavjere, takvi slučajevi se odavno događaju, poslije Praga su češke Lidove Noviny objavile snimke, na kojima osobe koje razbijaju izloge McDonald'a poslije normalno prolaze kroz kordon policije i gube se u uniformama. Slična stvar se primijetila, pa čak i medijski popratila na nedavnim prosvjedima protiv neodržanog sastanka Svjetske banke u Barceloni. Možemo samo nagađati koliko je takvih slučajeva ostalo neotkriveno, barem za sada. No, bez obzira na očekivano pokvarene provokacije od strane policije i tajnih službi, ostaje nas zaista čuditi glupavost i naivnost nekih pripadnika/ca Black Blocka kada vjeruju kako razbijanje izloga korporacija ili banaka ili čega već doprinosi uništenju kapitalizma. Više doprinosi uništenju kapitalizma ona osoba koja nepoznatim i stigmatiziranim ljudima nudi svoj WC i čašu vode. I kao da se ništa nije naučilo iz povijesti Autonomen pokreta ili Class War kolektiva, koji također pod represijom države nisu jednim dijelom ostali imuni na elitizam, nihilističko opravdavanje nasilja i mačističko heroiziranje suboraca, odnosno samih sebe.

Država, najmoćnije svjetske institucije i poslušni mediji su već odavno krenuli s kriminalizacijom protesta. No, to jednostavno ne smijemo dopustiti. Dovoljna nam je bila jedna '68-a i sve ono što se događalo poslije. Vijesti iz naših novina kako je policiji u Salzburgu bilo odobreno da puca na demonstrante, te kako je talijanska vlast naručila dvjesto mrtvačkih vreća što je objavio BBC, tjeraju nas na pomisao da bi zapravo bilo najbolje niti ne ići u Genovu ili općenito da bi najbolje bilo zašutjeti i sjediti doma. Ali protesti su prijeko potrebni, bez njih bi bilo puno manje pažnje na sve probleme koji muče

naš svijet. Zato je i bilo divno što je onih 25 do 30 tisuća ljudi odlučilo prosvjedovati ulicama Barcelone, bez obzira što je Svjetska banka u strahu od prosvjednika otkazala svoj sastanak i prebacila ga u virtualni svijet. Pritisak na institucije odgovorne za ovakvo stanje se mora nastaviti kroz prosvjede na ulicama, ali se također mora nastaviti i kroz praktična rješenja u smjeru međusobnog poštivanja, ekološki (p)održivog ponašanja i zadovoljavanja osnovnih životnih potreba za svakoga. To dvoje nije u sukobu ili konkurenciji, već se finim ispreplitanjem po potrebi nadopunjuje. Potrebno je istovremeno imati na umu da "tamo gdje je vlast, nema slobode", ali i da "revolucija počinje u sudoperu". Tako da možemo zaključiti da je vlast sudoper pa ako ga dobro ispraznimo i pustimo vodu, približit ćemo se širenju slobode i revoluciji. Samo tako zaista dajemo alternativu kulturi moći koja nameće ideju da je ovaj svijet samo nasilje i ništa više, u što je često tako lako povjerovati. Dobro, nakupilo se suđa pa idem ja malo do sudopera i...

Marko Tokić

O NASILJU I ANARHIZMU

Društveno stječemo naviku da zadovoljavamo neke svoje potrebe. Čovjek uvijek mora osjećati neke potrebe da bi skrenuo pažnju na sebe. On te potrebe nikada ne uspijeva do kraja zadovoljiti. Njih ne uspijeva zadovoljiti jer razmišlja. Čovjek nije životinja koja automatizmima zadovoljava potrebe. On se na neki način ograđuje od zadovoljavanja potreba ili ih potencira. Ono što je kod toga presudno jest odluka koja će biti usko vezana za razum. Biti razuman i razborit može značiti biti slobodan. Ali ako sloboda ne postoji, sve je iluzija. Tada ne postoji nešto što je dobro djelo niti zlo djelo. Jer biti slobodan znači biti dobar, raditi dobro, poznavati dobro. Svi mi patimo od nekih kompleksa, loših navika, frustracija i vlastitih depresija. Zbog svih tih negativnosti ne uspijevamo se ponašati slobodno. Nerazumno ulazimo u zablude, tvrdoglavo insistiramo na neznanju te se pokoravamo predrasudama. Zbog svega toga ne vidimo dobro i ponašamo se neslobodno. Pojmove dobra i zla onda pokušavamo objasniti vlastitim filozofijama ili po religiji. Lako se prilagođavamo situaciji, postajemo konformisti.

Što su to prave vrijednosti? To su one vrijednosti i norme kojima se ljudi moraju pokoravati zbog njihove ljudske prirode, tzv. ljudske čudi. Čovjek nije biće koje može raditi sve što želi. Znati razborito zadovoljiti unutarnju prirodu znači činiti dobro. Sve drugo objašnjava nasilno djelo. Odnosno, u suprotnom, vršimo nasilje na štetu sebe ili drugih. U društvu je nasilje rašireno jer ljudi nisu slobodni. Ne znaju kako se riješiti društvenih predrasuda, konformističkih morala, frustracija i sl. Zbog toga podliježu bolestima kao što su psihoze, neuroze, kronična neispavanost... a iz toga slijedi ponašanje koje se ne može bazirati na unutarnjem zadovoljavanju ljudskih potreba već na nasilju. To je nasilje produkt zadovoljavanja ne pravih ljudskih vrijednosti, već onih nametnutih kao općih vrijednosti i normi ponašanja. Pri zadovoljavanju takvih vrijednosti i normi ponašanja postajemo robovi unutrašnjih kapitalista. Postajemo slijepi na znanje kako živjeti bez frustracija i kompleksa.

Za anarhizam je sloboda ključni pojam. Ljudska se svijest mora usmjeriti na prave vrijednosti da bi bili u stanju pretpostaviti kako bi funkcioniralo slobodno društvo. Ta se reforma ljudske svijesti jedino može provoditi individualno. Svatko za sebe mora doći do onog stanja svijesti u kojem je u mogućnosti nadići konformistički moral te se usmjeriti na spoznaju ljudskog dobra. Taj put individualnih reformi ljudske svijesti teče paralelno s

postojanjem (odnosno razvojem) trenutnog stanja ljudskog društva. Individualni put do slobode koji se razvija u nekoj jedinki "unutra" može biti lagan ili težak s obzirom na ispravno shvaćanje slobode društvene zajednice koje je ta jedinka dio. Što je neka osoba bliža stanju svijesti u kojem može doživljajno pojmiti istinu ljudske prirode (a ta je zasigurno oprečna današnjoj istini o ljudskoj prirodi koja se njeguje u potrošačkom smislu), to je buntovnija. U tom smislu buntovno predstavlja dobro, a nasilje koje bi moglo proizaći iz te buntovnosti postaje mehanizam za ozdravljenje.

Na tom putu ozdravljenja vjerojatno je da ćemo se suprotstavljati mnogim društvenim pravilima. Zato što ćemo naići na one "moralne vrijednosti" s kojima se ne slažemo. To su one koje su nam drugi nametnuli. Jer ako ne možemo vjerovati u nešto, a to se očekuje od nas, to postaje prisila. Oduprijeti se toj prisili, u društvenoj sferi djelovanja, može se onda samo nasilno. Kada se počnemo odupirati zadanim normama ponašanja i zadanim društvenim vrijednostima kapitalističke stvarnosti, mi postajemo buntovnici. Tada za to društvo postajemo nasilni. No, takvo nas nasilje može osloboditi unutarnjih frustracija i drugih misaonih poremećaja. Ali takvo nasilje i otpor prema onima koji nas sputavaju u tome da postanemo slobodni i zdravi, ne smije proizlaziti iz bijesa. Volja za oslobođenjem se nikako ne rađa iz bijesa, ona mora biti rođena zbog volje za dobrim. Kad previše ne razmišljamo i ništa posebno ne želimo, tada lakše i pribjegavamo bijesu. Nasilje iz bijesa priliči onima koji ne koriste viši mozak već se zadovoljavaju samo onim prefrontalnim dijelom. To su bolesnici koji su u nemogućnosti sami sebe kontrolirati.

Jednom kada nastupi vrijeme prosvjetljenja, nasilne metode odupiranja kapitalističkom društvu i onom u kojem postoji bilo koji oblik autoriteta, postat će dio svijesti koji potencira dobro. Jer nasilje koje provode društveni autoriteti vrijeđa ljudskost, potiskuje dobro u nama, pretvara od nas robove.

LITERATURA

Alexander Berkman: ABC of Anarchism; 14. izdanje, Freedom Press, London, 1995. Prvo izdanje je objavljeno u S.A.D.-u, Vanguard Press, 1929.

Brian Martin: Social Defence, Social Change; Freedom Press, London, 1993.

Slobodan Drakulić, Mirjana Oklobdžija, Claudio VENZA: Gradska gerila u Italiji 1970. – 1980.; Liburnija, Rijeka, 1982.

Emma Goldman: Članci, pamfleti, eseji...; Z.A.P., Zagreb, 1999.

Errico Malatesta: Anarchism and Violence; Stormy Petrel / London ACF, London, 1995.

Insurrection, broj 5, jesen 1988., London

Comunitas, broj 9, 1997., Zagreb

Biblioteka Online

knjiga 19

ANARHIZAM I NASILJE

Djelo je licencirano pod

[Creative Commons licencom](#)

Izdavači

Društvo za promicanje književnosti

na novim medijima, Zagreb

Što čitaš?, Zagreb

Za izdavače

Aleksandra David

Marko Strpić

Urednici

Krešimir Pintarić

Marko Strpić

ISBN 978-953-6924-35-6 (HTML)

ISBN 978-953-345-392-7 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-393-4 (PDF)

ISBN 978-953-345-394-1 (MOBI)

Prvo izdanje

Što čitaš?, Zagreb, 2001.